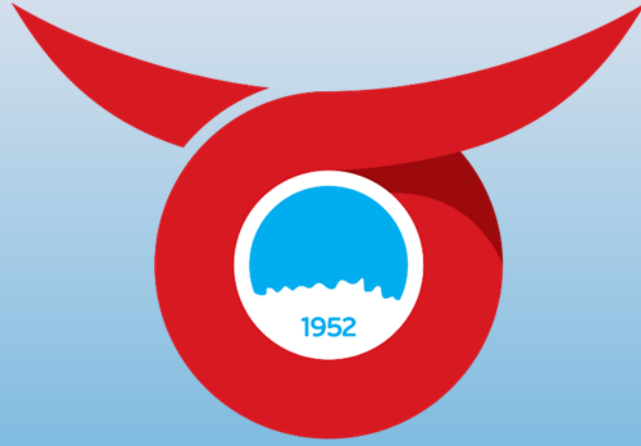

ET VE SÜT
KURUMU

**2015 YILI SEKTÖR
DEĞERLENDİRME
RAPORU**

İÇİNDEKİLER

ET VE ET ÜRÜNLERİ	3
1. DÜNYADA DURUM.....	3
1.1. HAYVAN VARLIĞI	3
1.2. HAYVANSAL ÜRETİM DEĞERİ.....	4
1.3. ET ÜRETİMİ	6
1.3.1. Büyükbaş Eti	6
1.3.2. Domuz Eti	7
1.3.3. Küçükbaş Eti	7
1.3.4. Kanatlı Eti	8
1.3.5. Balık Üretimi.....	8
1.4. TİCARET	9
1.4.1. Et Üretim ve Ticaret Miktarları.....	10
1.4.2. Büyükbaş Eti Ticareti	11
1.4.3. Küçükbaş Eti Ticareti	11
1.4.4. Kanatlı Eti Ticareti	12
1.4.5. Domuz Eti Ticareti	12
1.4.6. Balık ve Ürünleri Ticareti	12
1.5. FİYATLAR	13
1.5.1. FAO Gıda Fiyat Endeksi.....	13
1.5.2. FAO Et Fiyat Endeksi	14
1.5.3. Uluslararası Fiyatlar	15
1.5.4. Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri	17
2. TÜRKİYE'DE DURUM	19
2.1. TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ	19
2.1.1. Canlı Hayvanlar Üretim Değeri.....	19
2.1.2. Hayvansal Ürün Üretim Değeri.....	20
2.2. TÜRKİYE HAYVAN VARLIĞI	21
2.2.1. Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş)	22
2.2.2. Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı	23
2.3. TÜRKİYE ET ÜRETİMİ	24
2.3.1. Et Üretim Endeksi (2002=100).....	24
2.3.2. Et Üretiminin Türlerle Göre Dağılımı	25
2.3.3. Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik	25
2.3.4. Balık Üretimi.....	26
2.4. DIŞ TİCARET.....	27
2.4.1. Canlı Hayvan İthalatı	27
2.4.2. Canlı Hayvan İhracatı	29
2.4.3. İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı	30
2.4.4. İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı	30
2.4.5. İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı.....	31
2.4.6. İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı.....	31
2.4.7. Balık Dış Ticareti	32
2.5. FİYATLAR	33
2.5.1. Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri	33
2.5.2. Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri	35
2.5.3. Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları	37
2.5.4. Karma Yem Fiyatları	38
2.5.5. Kaba Yem Fiyatları.....	38
2.5.6. Et/Yem Paritesi	39
2.6. TÜKETİM	39
2.6.1. Kişi Başı Et Tüketimi.....	40
2.6.2. Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)	40
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ.....	41
1. DÜNYADA DURUM.....	41
1.1. SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI	41
1.2. SÜT VERİMİ	41

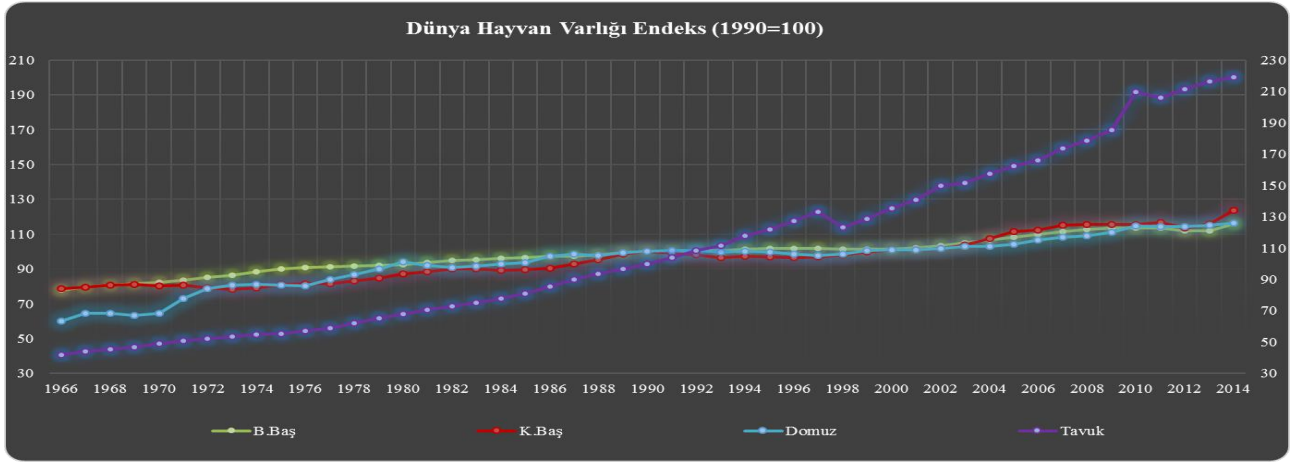
1.2.1. Türler ve Ülkeler Bazında Süt Verimi	42
1.3. SÜT ÜRETİMİ.....	43
1.3.1 İnek Sütü	44
1.3.2. Manda sütü	45
1.3.3. Keçi sütü.....	45
1.3.4. Koyun Sütü	46
1.4. SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	46
1.5. TİCARET	48
1.5.1. Süt Eşdeğeri İhracat.....	48
1.5.2. Süt Eşdeğeri İthalat.....	49
1.5.3. Süt Tozu Ticareti	49
1.5.4. Tereyağı Ticareti	50
1.5.5. Peynir Ticareti	50
1.6. SÜT MALİYETİ, PARİTE	51
1.7. FİYATLAR	52
1.7.1.Çiftlik Çıkışı Çiğ Süt Fiyatları.....	52
1.7.2. FAO Mandıra Fiyat Endeksi ve Süt Ürünleri Fiyatları.....	53
1.7. TÜKETİM	55
2. TÜRKİYE'DE DURUM	56
2.1. SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI ENDEKSİ (2002=100)	56
2.1.1. Tür ve Irklara Göre Sağılan Sığır Varlığı Endeksi (2002=100).....	56
2.2. SÜT ÜRETİM ENDEKSİ (2002=100).....	57
2.3. TÜR VE İRKLARA GÖRE SAĞILAN HAYVAN VARLIĞI, VERİM VE SÜT ÜRETİMİ.....	57
2.3.1. Büyükbaş sütü üretimi	58
2.3.2. Küçükbaş sütü üretimi	59
2.4. SÜT SİĞİRCİLİĞİ İŞLETMELERİ	59
2.5. SÜT ÜRETİMİNDE DÖNEMSEL ARZ	60
2.6. SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ.....	61
2.7. MALİYET VE PARİTE.....	62
2.8. FİYATLAR	62
2.8.1.Üretici ve Tüketici Süt Fiyatları	62
2.9. DIŞ TİCARET	63
2.9.1. Süt ve Süt Ürünleri İthalatı.....	64
2.9.2. Süt ve Süt Ürünleri İhracatı	65
2.10. TÜKETİM.....	66
2.10.1. Kişi Başı Süt Tüketimi	66
2.10.2. Hane Halkı Tüketimi.....	66
3. ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ	67
3.1. KURUMUN KURULUŞ AMACI VE FAALİYET KONULARI	68
3.1.1 Teşkilat Yapımız	69
3.1.2 Kurulum Kapasitesi	70
3.1.3. Büyükbaş ve Küçükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması	73
3.2. 2014 YILI GENEL ALIM, ÜRETİM VE SATIŞ FAALİYET BİLGİLERİ.....	74
3.2.1. Alım Faaliyetleri	74
3.2.2 Yıllar İtibariyle Ortalama Alım Fiyatları	74
3.2.3. 2015 Yılı Tür Bazında Serbest Alımlar	75
3.2.4. 2015 Yılı Tür Bazında Mezbuh Alımlar	76
3.2.5. 2015 Yılı Tür Bazında İthal Alımlar.....	76
3.2.6. 2015 Yılı Kombina Bazında Serbest Alımlar	76
3.2.7. 2015 Yılı Kombina Bazında Kurbanlık ve Mezbuh Alımlar	78
3.2.8. Üretim Faaliyetleri	79
3.2.9 Üreticilere yapılan ödemeler	79
3.2.10. 2015 Yılı Kombinalar bazında G.Sığır Üretimleri.....	80
3.2.11 Yıllar itibariyle Küçükbaş Üretimi.....	80
3.2.12. Satış Faaliyetleri.....	81
3.2.13. 2015 Yılı Satışlarımız ve Müşteri Dağılımı.....	82
3.2.14. 2015 Yılı Et Üretim, Satış ve Son Stoklar	83

ET VE ET ÜRÜNLERİ

1. DÜNYADA DURUM

1.1. Hayvan Varlığı

Dünya hayvan varlığındaki uzun yıllar değişimini değerlendirmek üzere, 1990 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre, en hızlı büyüme tavuk varlığında gözlenmektedir. 1990-2014 döneminde; tavuk varlığında artış % 119, küçükbaş varlığında % 23, büyükbaş ve domuz varlığında ise % 16'dır.

Kaynak: FaoStat

2010-2014 döneminde hayvan varlığında gerçekleşen değişimlere bakıldığında; en büyük değişimin % 8 artışla koyun varlığında olduğu görülmektedir. Genel olarak tüm gruplarda her yıl görülen artış eğilimi, 2011 yılında domuz ve tavuk için, 2012 yılında ise koyun, keçi ve sığır varlığında gözlenmemiştir.

2014 yılında; sığır varlığı, bir önceki yıla göre % 3,9 artarak 1 milyar 482 milyon başa yükselmiştir. Manda varlığı % 0,9 artışla 195 milyon başa, koyun varlığı % 6,9 artışla 1 milyar 210 milyon başa ve keçi varlığı % 6,1 artarak 1 milyar 7 milyon başa yükselmiştir. Domuz varlığı ise % 0,9 artarak 987 milyon başa yükselmiştir.

FAO - Milyon Baş		2010	2011	2012	2013	2014	2010-2014 Değişim %
Dünya	Tavuk	22.338	21.886	22.442	22.964	23.243	4,1
	<i>Yıllık % değişim</i>	13,6	-2,0	2,5	2,3	1,2	
	Bufalo-Manda	188	190	192	193	195	3,7
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,4	1,2	1,0	0,5	0,9	
	Keçi	954	955	931	949	1.007	5,5
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,2	0,1	-2,6	2,0	6,1	
	Domuz	976	969	972	978	987	1,1
	<i>Yıllık % değişim</i>	3,7	-0,7	0,3	0,6	0,9	
	Sığır	1.453	1.452	1.422	1.426	1.482	2,0
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,2	-0,1	-2,0	0,3	3,9	
	Koyun	1.119	1.140	1.106	1.132	1.210	8,1
	<i>Yıllık % değişim</i>	0,1	1,8	-3,0	2,4	6,9	

Kaynak: FaoStat

FaoStat verilerine göre Türkiye, 2014 dünya hayvan varlığı sıralamasında; 14 milyon büyükbaş ile 23.sırada ve 41,4 milyon küçükbaş ile 12. sıradadır.

1.2. Hayvansal Üretim Değeri

Dünyada hayvancılık, toplam tarımsal üretim değerinde % 51’lik bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki sektör olarak; etin payı % 75, sütün payı % 17’dir.

FAO, Dünya Hayvansal Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2010	2011	2012	2013
Balmumu	92	93	88	93
Tavuk yumurtası	84.481	100.211	102.391	106.421
Diğer kanatlı yumurtası	21.620	28.899	27.541	29.657
Bal	5.896	6.638	6.685	6.994
Et	1.137.744	1.393.867	1.433.474	1.524.045
Süt	282.850	323.349	316.309	328.429
İpekböceği	2.240	1.955	2.067	2.859
Yün ve yapağı	5.890	7.708	7.998	7.901
Toplam tarımsal üretim	3.084.016	3.701.623	3.772.077	3.904.001
Toplam hayvansal üretim	1.540.813	1.862.720	1.896.553	2.006.399
Hayvansal üretimin payı %	50,0	50,3	50,3	51,4

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır.

FAO verilerine göre, ülkemizde hayvancılık toplam tarımsal üretim değerinde % 39’luk bir paya sahiptir. Hayvansal üretim değeri içinde, en önemli iki bileşen; % 69 pay ile et, % 23 pay ile süttür.

FAO, Türkiye Üretim Değeri (Brüt*, milyon US \$)

Ürünler	2010	2011	2012	2013
Balmumu	33	33	32	32
Tavuk yumurtası	1.587	2.065	2.343	2.035
Bal	952	1034	952	994
Et	27.870	26.893	28.002	26.621
Süt	8.553	7.676	9.062	9.589
İpekböceği	1	2	1	1
Yün ve yapığı	70	71	71	60
Toplam tarımsal üretim	104.486	100.561	102.157	100.753
Toplam hayvansal üretim	39.066	37.774	40.463	39.333
Hayvansal üretimin payı %	37,4	37,6	39,6	39,0

*Çiftlik çıkışı fiyat ve hane dışına arz edilen üretim miktarları üzerinden hesaplanmıştır. İşlenmemiş et grubuna kanatlı eti dahil değildir.

FAO tarafından yayınlanan Ekim 2015 Gıda Görünüm raporuna göre;

2015 yılında dünya et üretimi, bir önceki yıla göre % 1,1 artarak 318,8 milyon tona yükselmiştir.

2015 yılında FAO Gıda Fiyat Endeksi, Ocak ayından itibaren sürekli bir düşüş içerisinde. FAO Et Fiyat Endeksi (2002-2004=100) Aralık 2015'te 150 puan ile bir yıl öncesine göre % 23,6 daha düşük seviyededir. Süt ürünleri, hububat, bitkisel yağ ve et fiyatları 2015 yılı genelinde düşerken yalnızca şeker fiyatlarında Eylül'den itibaren yükseliş söz konusudur. Özellikle ABD dolarının, yılın ikinci yarısında değerlenmesi, FAO fiyat endekslerindeki düşüşü de hızlandırmıştır. FAO fiyat endekslerini hesaplarken dolar bazında ihracat fiyatlarını kullanmaktadır.

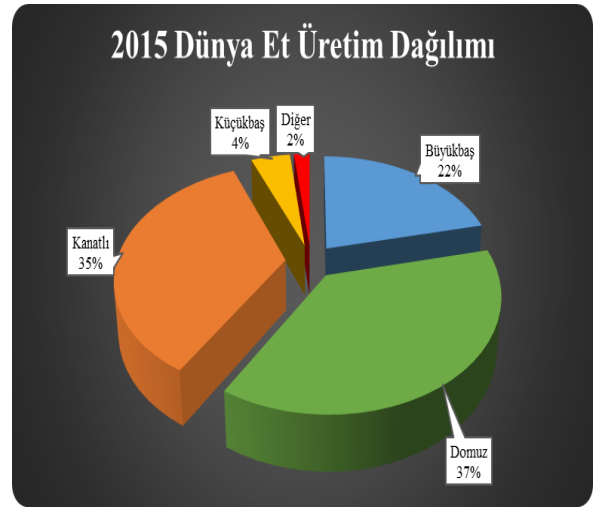
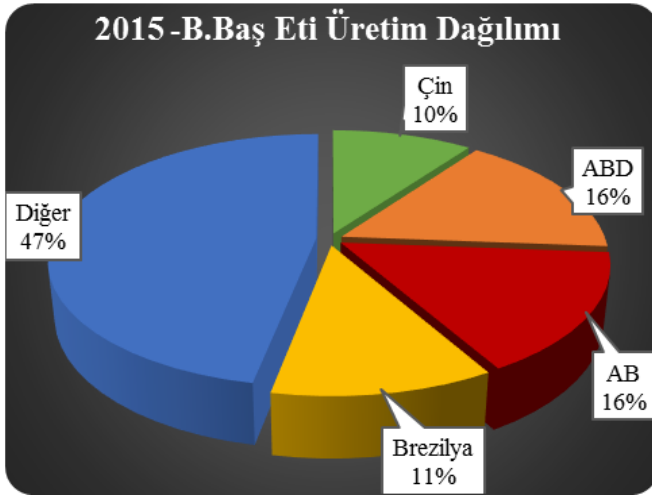
Küresel et ticareti için 2015 yılında % 0,6 oranında gerileme söz konusu ve ticaretin 30,5 milyon ton seviyesine düşmesi bekleniyor. Geçtiğimiz yıl ticaretteki düşüş % 3 ile daha keskin olmuştur. Öngörülere göre ticarette yaşanacak değişimler et türlerine göre farklılık gösteriyor. Önümüzdeki dönemde sığır eti ticaretinde artış beklenirken, diğer et ürünlerinin ticaretinde bir miktar daralma beklenmektedir. En fazla ticaret kanatlı etinde gerçekleşmeye devam ederken, bu ürünü sırasıyla büyükbaş eti, domuz eti ve küçükbaş eti takip etmektedir.

1.3. Et Üretimi

2015 yılı dünya toplam et üretimi 318,8 milyon ton olarak tahmin edilmektedir.

Toplam et üretiminde, en büyük payı % 37 ile domuz eti (118,7 milyon ton) alırken, kanatlı eti % 35 (112,1 milyon ton), büyükbaş eti % 22 (68,2 milyon ton), küçükbaş eti % 4 (14 milyon ton) paya sahiptir.

Toplam kırmızı et üretiminde, en büyük payı % 59 ile domuz eti alırken, büyükbaş eti % 34, küçükbaş eti % 7 paya sahiptir.

2015 Büyükbaş Et, Üretimi (Bin Ton)	
Çin	6.845
ABD	11.055
AB	10.553
Brezilya	7.783
Diğer	32.037

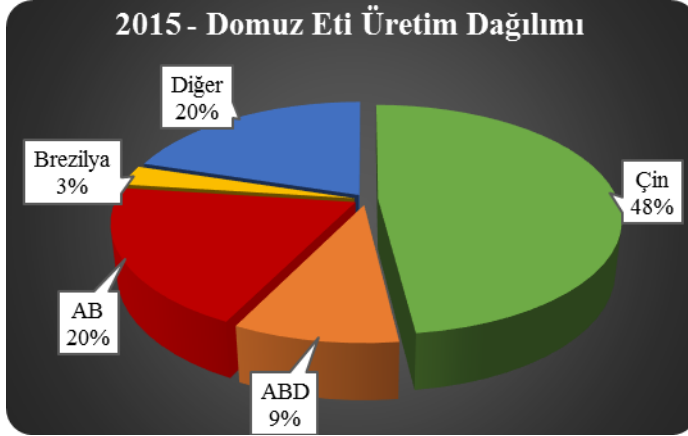
1.3.1. Büyükbaş Eti

2015 yılında dünya büyükbaş eti (sığır ve manda) üretimi 68,2 milyon tondur. Dünya üretiminin % 53'ü ABD, Brezilya, AB ve Çin tarafından gerçekleştirilmektedir.

Güney Amerika'da yağışların yetersiz olması pek çok ülkede hayvancılığı olumsuz etkilemiş durumdadır. Brezilya'da son iki yıldır alışılmışın dışında gerçekleşen kurak hava şartları, sığır gelişimini olumsuz etkilerken fiyatların yükselmesine sebep olmuştur.

1.3.2. Domuz Eti

FAO verilerine göre, 2015 yılında dünya domuz eti üretimi 118,7 milyon tondur. Dünya üretiminin % 80'i Çin, AB, ABD ve Brezilya tarafından gerçekleştirilmiştir.

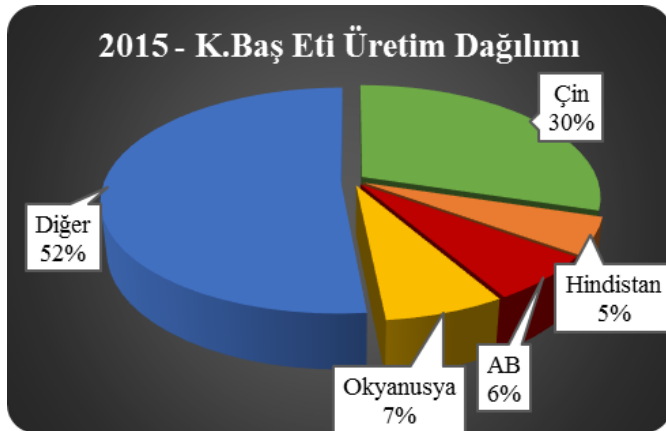
2015 Domuz Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	57.080
ABD	11.000
AB	23.423
Brezilya	3.332
Diğer	23.928

Çin’de domuz eti üretimi düşerken ABD ise üretimini % 6,1 arttırmıştır. Brezilya ve Kanada’da yem maliyetlerindeki düşüş üretim tahminlerini yükseltmiştir.

2015 Küçükbaş Eti Üretimi (Bin Ton)	
Çin	4.178
Hindistan	732
AB	920
Okyanusya	964
Diğer	7.244

1.3.3. Küçükbaş Eti

2015 yılında dünya küçükbaş eti üretimi yaklaşık 14 milyon tondur. Dünya üretiminin % 48’ini Çin, Hindistan, Okyanusya ve AB karşılamaktadır.

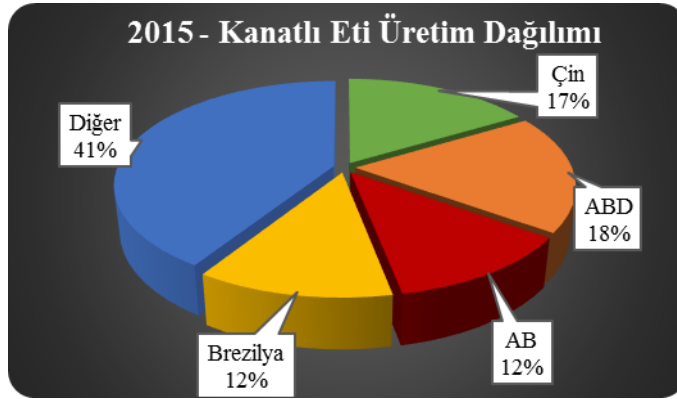

Otlak ve mera alanlarının elverişli olması Asya ve Afrika ülkelerinde üretimin artmasında başlıca etkindir.

Okyanusya bölgesinde ise yaşanan kuraklık ve sürü yenilenmesi Avustralya ile Y. Zelanda üretimlerini kısıtlamıştır. Avrupa Birliği

ülkelerinde üretim üst üste iki yıldır artmaktadır. Artış özellikle Birleşik Krallık ve Romanya üretiminden kaynaklıdır.

1.3.4. Kanatlı Eti

2015 yılında dünya kanatlı eti üretimi 112,1 milyon tondur.

Dünya üretiminin % 59'unu ABD, Çin, AB ve Brezilya karşılamaktadır.

2015 yılı dünya üretiminde % 1,5 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

Bu büyüme oranı geçen yıl yaşanan artış ile aynı seviyede fakat geçtiğimiz 10 yıllık dönemdeki gerçekleşen ortalama % 3'lük büyümeyle kıyaslandığında bir yavaşlama söz konusudur. Çoğu ülkede düşen yem maliyetleri üretimi arttırmışken, Çin'de yaşanan gelişmeler Dünya geneline etki etmiştir. Kuş gribi salgını nedeniyle oluşan endişeler tüketime olumsuz yansımaktadır.

1.3.5. Balık Üretimi

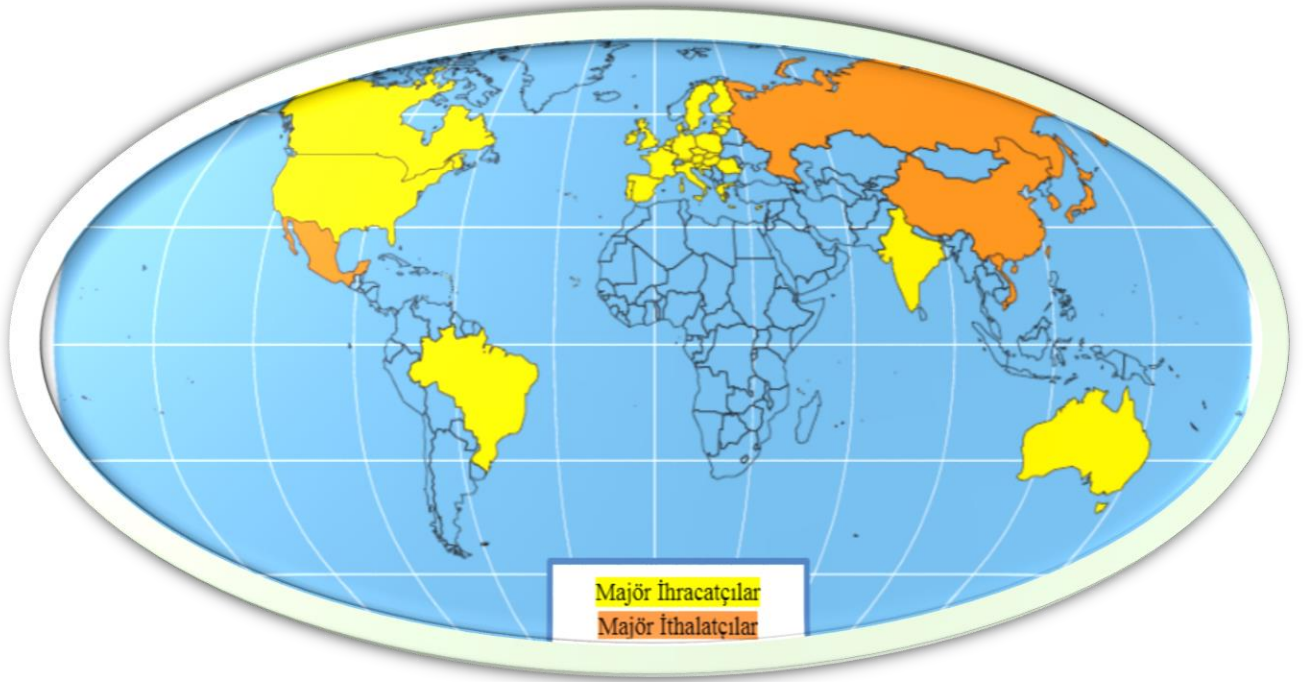
2013 yılında dünya balık üretimi bir önceki yıla göre % 3,2 artarak 162 milyon tona ulaşmıştır. Kültür balıkçılığının üretimdeki payı son yıllarda sürekli olarak artmış, 2013 yılında % 43'e yükselmiştir.

Çin, 2013 dünya balık üretiminin % 37'sini karşılamıştır. Üretimin % 72'si kültür balığıdır.

Ülkeler	Av Balığı Üretimi			Kültür Balığı Üretimi			Toplam			
	2012	2013	Av Balığı Payı %	2012	2013	Kültür Balığı Payı %	2012	2013	Yıllık Değişim %	2013-Ülke Payı %
Çin	17,2	17,4	28,4	41,5	43,9	71,6	58,7	61,3	4,4	37,7
Hindistan	4,9	4,6	50,5	4,2	4,5	49,5	9,1	9,1	0,0	5,6
Endonezya	5,8	6,1	61,6	3,1	3,8	38,4	8,9	9,9	11,2	6,1
Amerika	5,1	5,2	92,9	0,4	0,4	7,1	5,5	5,6	1,8	3,4
AB	4,7	5	80,6	1,3	1,2	19,4	6	6,2	3,3	3,8
Diğer	53,6	54,3	76,8	16	16,4	23,2	69,6	70,7	1,6	43,4
Dünya	91,3	92,6	56,9	66,5	70,2	43,1	157,8	162,8	3,2	100

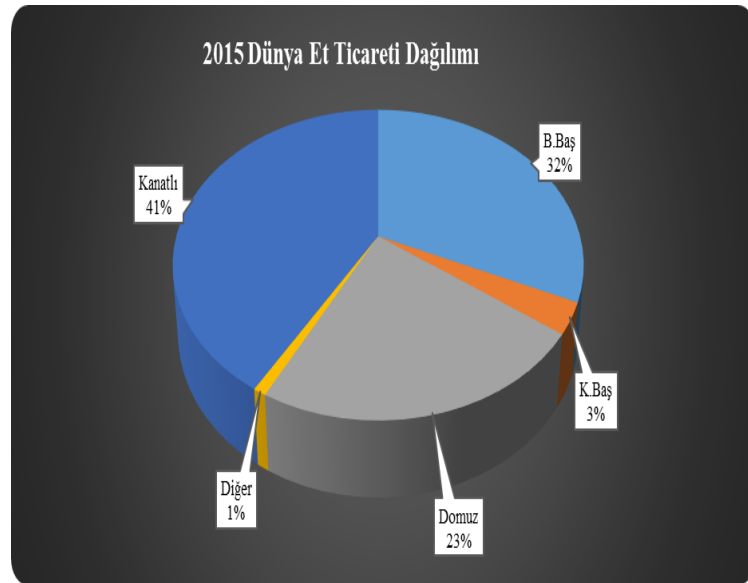
Kaynak: FAO Food Outlook, canlı ağırlık eşdeğeri

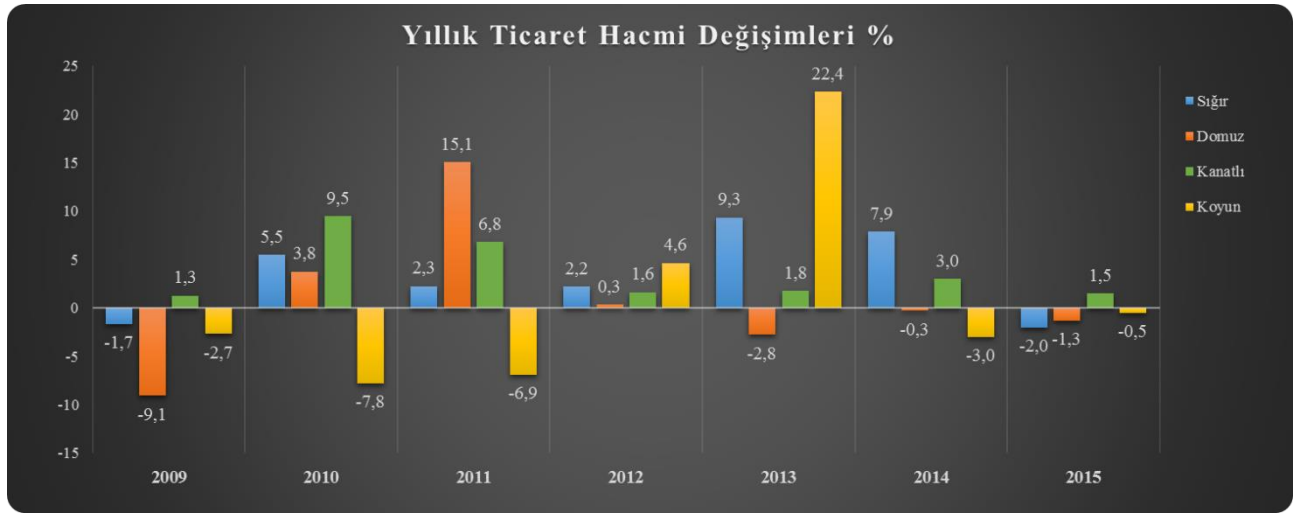
1.4. Ticaret

2015 yılında dünya et ticaret hacmi, bir önceki yıla göre % 3,4 düşerek 30,4 milyon ton olmuştur.

Toplam et ticaretinin % 41'ini (12,6 milyon ton) kanatlı eti oluştururken, domuz eti % 23 (6,9 milyon ton), büyükbaş eti % 32 (9,6 milyon ton), küçükbaş eti % 3 (1 milyon ton) pay almıştır.

1.4.1. Et Üretim ve Ticaret Miktarları

FAO (Milyon Ton)		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam et	Üretim	290,8	297,1	304,1	308,3	315,3	318,8
	Ticaret	26,5	28,8	29,7	30,9	31,6	30,5
	Ticaret/Üretim %	9,1	9,7	9,8	10,0	10,0	9,6
Büyükbaş eti	Üretim	65	66,6	67,4	67,8	68,3	68,3
	Ticaret	7,6	8	8,1	9,0	9,3	9,7
	Ticaret/Üretim %	11,7	12	12	13,3	13,7	14,1
Küçükbaş eti	Üretim	13	13,8	13,4	13,9	14,0	14,0
	Ticaret	0,8	0,7	0,8	1,0	1,0	1,0
	Ticaret/Üretim %	6,2	5,1	6	7,0	6,9	7,0
Domuz eti	Üretim	109,2	108,8	112,7	114,5	116,1	118,8
	Ticaret	6,1	7,1	7,5	7,4	7,5	7,0
	Ticaret/Üretim %	5,6	6,5	6,7	6,5	6,5	5,9
Kanatlı eti	Üretim	98,1	102,3	104,9	106,4	107,6	112,1
	Ticaret	11,6	12,7	13,1	13,2	13,5	12,6
	Ticaret/Üretim %	11,8	12,4	12,5	12,4	12,5	11,2

Kaynak: FAO Food Outlook

2015 yılında, ticarete konu olan et miktarının üretimdeki payı bir önceki yıla göre azalarak toplamda % 9,6 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında üretilen büyükbaş etinin % 14,1'i, küçükbaş etinin % 7'si, domuz etinin % 5,9'u, kanatlı etinin % 11,2'si ticarete konu olmuştur.

Balık Üretimi ve Ticareti

FAO (Milyon Ton)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Üretim	148,5	156,2	158	162,9	164,3	168,6
Ticaret	56,7	57,4	58,1	58,8	59,5	59,8
Ticaret/Üretim %	38,2	36,7	36,8	36,1	36,2	35,5

Kaynak: FAO Food Outlook

Not: Veriler canlı ağırlık eşdeğeridir.

Dünya balık üretimi 2015 yılında 2010 yılına göre % 13,54 artış gösterirken ticaretteki artış oranı % 5,47'dir. 2015 yılında üretimin % 35,5'i ticarete konu olmuştur.

1.4.2. Büyükbaş Eti Ticareti

FAO Ekim 2015 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

İthalat - 2015				B.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2015			
Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
1	Çin	1.198	13,0%		1	Hindistan	1.798	18,6%
2	ABD	1.460	15,9%		2	Brezilya	1.691	17,5%
3	Rusya	787	8,6%		3	Avustralya	1.881	19,5%
4	Japonya	759	8,3%		4	ABD	1.146	11,9%
Diğer		4.984	54,2%		Diğer		3.143	32,5%
Dünya Toplam		9.188	100,0%		Dünya Toplam		9.659	100,0%

Doların değer kazanması ve sürü yenilenmesi nedeniyle yerel arzda yaşanan daralma ABD'nin sığır eti ithalatını arttırdı. Bu artış ile Avustralya, Hindistan ve Brezilya'yı geçerek en büyük ihracatçı olmasını sağladı. Hindistan ihracatı ise en önemli pazarları konumunda olan Vietnam'a yapılan sevkiyatların düşmesi sonucu daralma görüldü.

1.4.3. Küçükbaş Eti Ticareti

FAO Ekim 2015 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

İthalat - 2015				K.Baş Eti (Bin Ton)	İhracat - 2015			
Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
1	Çin	272	28,3%		1	Avustralya	462	47,3%
2	AB	150	15,6%		2	Yeni Zeland	374	38,3%
3	ABD	105	10,9%		3	AB	18	1,8%
4	S.Arabistan	64	6,7%		4	Hindistan	27	2,8%
Diğer		371	38,6%		Diğer		95	9,7%
Dünya Toplam		962	100,0%		Dünya Toplam		976	100,0%

2015 yılında ihracatın yaklaşık % 86'sını Avustralya ve Yeni Zelanda karşılamış, Çin'in dünya ithalatındaki payı % 35,2'den % 28,3'e düşmüştür.

1.4.4. Kanatlı Eti Ticareti

FAO Ekim 2015 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Kanatlı Eti (Bin Ton)	İthalat - 2015				Kanatlı Eti (Bin Ton)	İhracat - 2015			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.772	14,7%		1	Brezilya	4.156	33,0%
	2	Japonya	1.105	9,1%		2	ABD	3.834	30,4%
	3	Meksika	969	8,0%		3	AB	1.438	11,4%
	4	S.Arabistan	820	6,8%		4	Tayland	889	7,1%
	Diğer		7.427	61,4%		Diğer		2.290	18,2%
	Dünya Toplam		12.093	100,0%		Dünya Toplam		12.607	100,0%

Kanatlı eti ticareti 2015'te % 1 düştü. Çin ve Japonya gibi büyük ithalatçıların payları önceki yıllara göre fazla değişmezken Meksika, Suudi Arabistan, Vietnam ve Güney Afrika paylarını arttırmıştır. İhracatın ise yaklaşık % 75'ini ABD, Brezilya ve AB karşılamıştır.

1.4.5. Domuz Eti Ticareti

FAO Ekim 2015 Gıda Görünüm raporu verilerine göre;

Domuz Eti (Bin Ton)	İthalat - 2015				Domuz Eti (Bin Ton)	İhracat - 2015			
	Sıra	Ülke	Hacim	Payı %		Sıra	Ülke	Hacim	Payı %
	1	Çin	1.385	20,3%		1	AB	2.333	30,9%
	2	Japonya	1.256	18,4%		2	ABD	2.073	27,5%
	3	Meksika	753	11,0%		3	Kanada	1.142	15,1%
	4	ABD	647	9,5%		4	Brezilya	619	8,2%
	Diğer		2.777	40,7%		Diğer		1.381	18,3%
	Dünya Toplam		6.818	100,0%		Dünya Toplam		7.548	100,0%

2015 yılında Avrupa Birliği, ABD ve Kanada, dünya ihracatının yaklaşık % 73'ünü karşılamıştır. Azalan Rusya talebi ile 2015 domuz eti ticareti % 0,7 oranında düşmüştür.

1.4.6. Balık ve Ürünleri Ticareti

Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İthalat - 2015				Balık ve Ürünleri (Milyar \$)	İhracat - 2015			
	Sıra	Ülke	Değer	Payı %		Sıra	Ülke	Değer	Payı %
	1	AB	47,8	36,8%		1	AB	28,3	21,8%
	2	Amerika	20,5	15,8%		2	Çin	22,1	17,0%
	3	Japonya	13,5	10,4%		3	Norveç	8,9	6,9%
	4	Çin	12,8	9,8%		4	Hindistan	4,9	3,8%
	Diğer		35,4	27,2%		Diğer		65,6	50,5%
	Dünya Toplam		130	100,0%		Dünya Toplam		129,8	100,0%

Not: Veriler balık unu ve balık yağını da içermektedir. AB ülkelerinin kendi içindeki ticaret dâhildir.

Dünya balık ve balık ürünleri ihracatı 2015 yılında % 9,5 düşüş ile 129,8 milyar \$ olmuştur. İhracatta en büyük pay % 22 ile AB ülkelerine aittir, Çin % 17 pay ile ikinci sıradadır. 2015

yılında Norveç'in dünya ihracatındaki payı bir önceki yıla göre % 8,1'den % 6,9'a, Hindistan'ın payı % 4,6'dan % 3,8'e düşmüştür.

En büyük ithalatçı ve ihracatçı olan AB ülkelerinin dünya ithalatındaki payı % 36,8 ile 47,8 milyar \$'ın, ihracatındaki payı % 21,8 ile 28,3 milyar \$'ın üzerindedir.

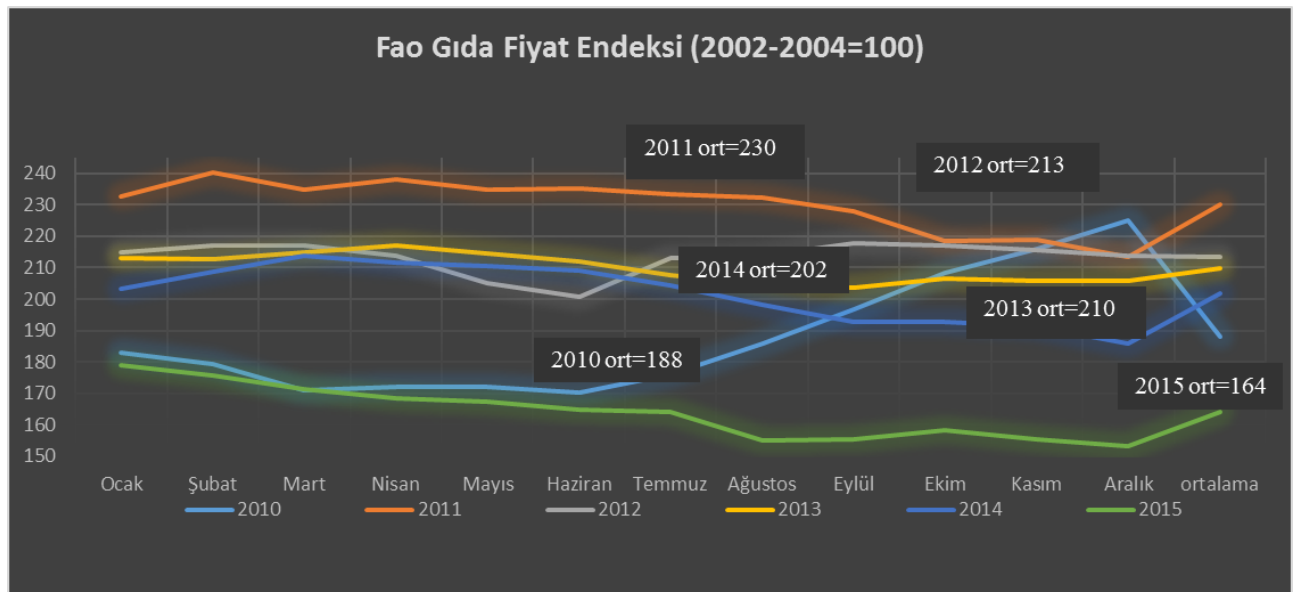
1.5. Fiyatlar

1.5.1. FAO Gıda Fiyat Endeksi

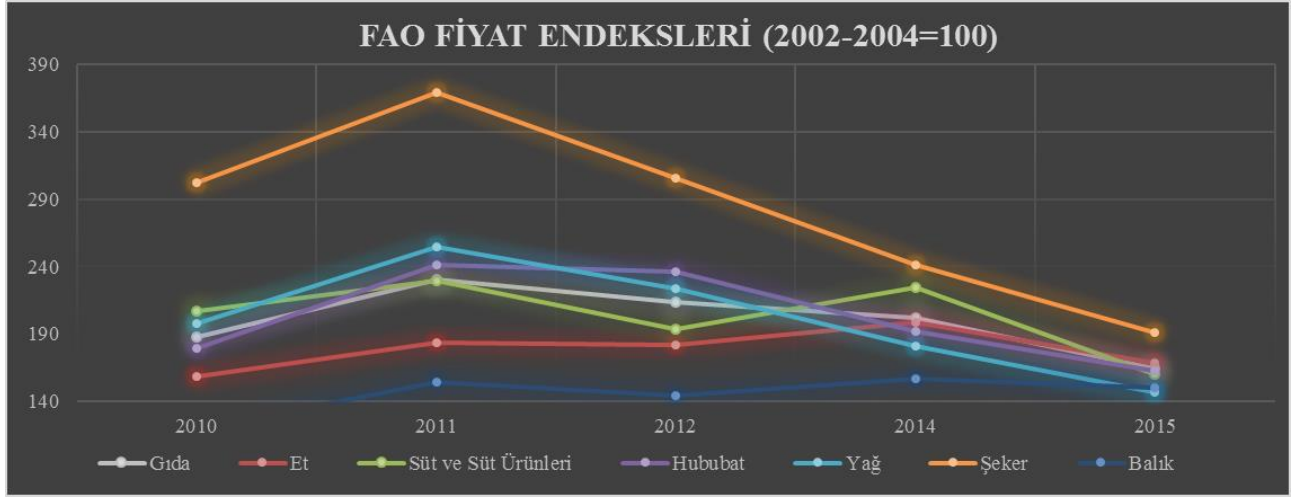
FAO gıda fiyat endeksine göre; 2015 yılında endeks kapsamındaki tüm ürünlere ilişkin fiyatlar düşmüştür. Arzdaki bolluk, ham petrol fiyatlarının düşmesi, doların değer kazanması ve ithalat talebindeki daralma fiyatların gerilemesine neden olmuştur.

FAO Yıllık Ortalama Fiyat Endeksleri						
Tarih	Gıda	Et	Süt ve Süt ürünleri	Hububat	Yağ	Şeker
2008	201,4	160,7	223,1	232,1	227,1	181,6
2009	160,3	141,3	148,6	170,2	152,8	257,3
2010	188	158,3	206,6	179,2	197,4	302
2011	229,9	183,3	229,5	240,9	254,5	368,9
2012	213,3	182	193,6	236,1	223,9	305,7
2013	209,8	184,1	242,7	219,2	193	251
2014	201,8	198,3	224,1	191,9	181,1	241,2
2015	164,0	168,1	160,3	162,4	147,0	190,7
2015-2014 % değişim	-18,7	-15,2	-28,5	-15,4	-18,8	-20,9
2015-2010 % değişim	-12,8	6,2	-22,4	-9,4	-25,5	-36,8

FAO gıda fiyat endeksi, uluslararası gıda emtia fiyatlarına ilişkin değişimleri aylık olarak ölçen bir endekstir. 5 emtia grubuna (et, mandıra, şeker, hububat ve yağ) dâhil toplam 73 gıda maddesi fiyatının, ticaretteki paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla oluşturulmuştur. Hesaplamalarda 2002-2004 yılları arasındaki ihracat verileri temel alınmaktadır. Endeks hesaplamalarında 2002-2004 yılları ortalama fiyatları 100 alınarak değişimler aylık olarak izlenmektedir. Son 2 aya ilişkin veriler tahmini değerler olup, revize edilebilmektedir.

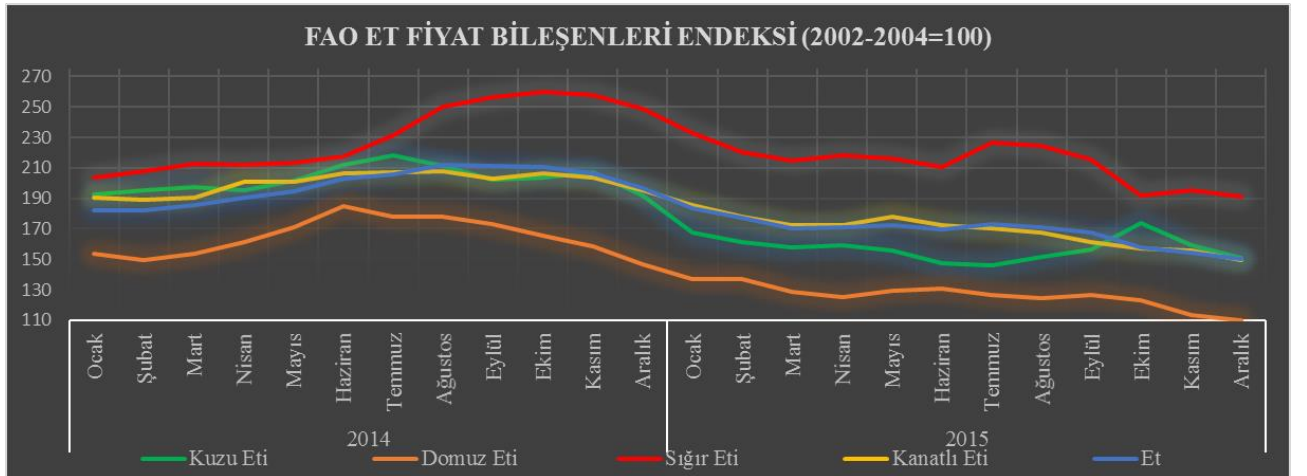

2010-2015 döneminde en fazla fiyat artışı % 6 ile et fiyatlarında görülmüştür. 2013 yılı süt ürünleri endeksi Okyanusya’da yaşanan kuraklık ve ihracat arzında gerileme nedeniyle bir önceki yıla göre % 25 yükselmişti. Ancak iklim şartları ve fiyatın teşvik edici düzeylerde olmasının etkisiyle artan arz, buna karşın düşen talep ve maliyetler, fiyatların 2014 Şubat ayından itibaren 1 yıl boyunca sürekli düşmesini sağladı. 2015 Şubat ve Mart döneminde bir miktar yükselen fiyatlar sonrasında arz miktarında yaşanan bolluk nedeniyle tekrar geriledi. Et fiyatlarında ise 2015 yılında görülen % 15,2 oranındaki düşüş özellikle küçükbaş ve domuz eti fiyatlarından kaynaklanmıştır.

2015 yılının özellikle ikinci yarısında Rusya’nın ithalat yasakları, döviz kurlarındaki hareketlilik ve ham petrol fiyatlarındaki düşüş sıkça gündemde kaldı. Ham petrol fiyatlarının düşmesi etanol ve biodizel yakıt talebini düşürdü ve bunun neticesinde bitkisel yağ ve şeker arzında yaşanan bolluk fiyatların gevşemesine yol açmıştır.

1.5.2. FAO Et Fiyat Endeksi

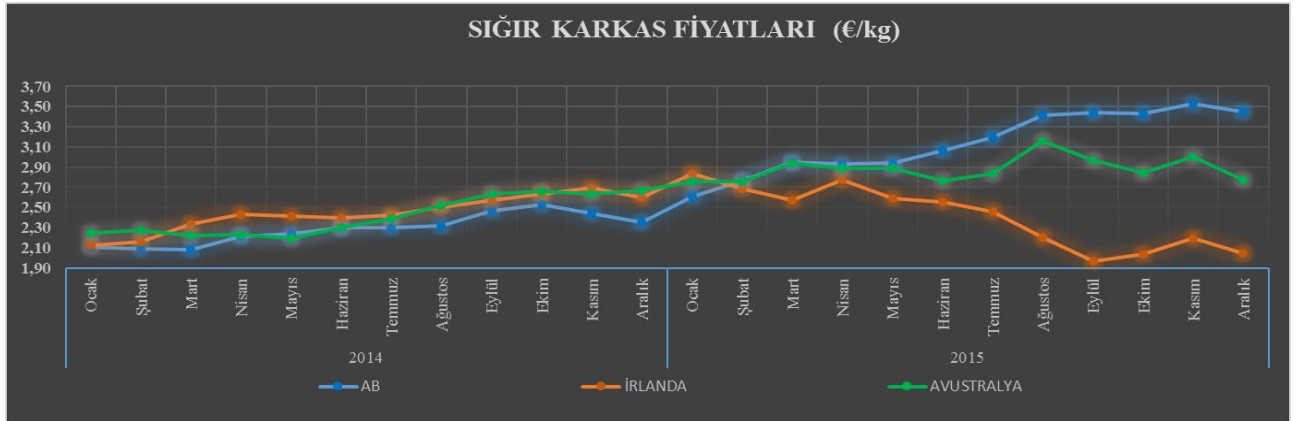
FAO Et Fiyatları Endeksi; 13 kanatlı, 7 büyükbaş hayvan, 6 domuz ve 1 küçükbaş hayvan ürününün ihracat fiyatlarının, 2002-2004 döneminde gerçekleşen ihracat paylarına göre ağırlıklandırılmasıyla elde edilmektedir.

FAO gıda fiyat endeksine göre; 2015 yılında et fiyatları yıllık bazda % 15 düşmüştür. En fazla düşüş, % 23 ile domuz eti fiyatlarında yaşanmıştır. Küçükbaş eti fiyatları % 22 ve kanatlı eti fiyatları % 16 ve büyükbaş eti fiyatları ise % 8 gerilemiştir.

2015 Aralık ayı endeks değerleri bir yıl öncesi ile kıyaslandığında büyükbaş, küçükbaş, domuz eti ve kanatlı etinde % 20'nin üzerinde düşüş vardır.

1.5.3. Uluslararası Fiyatlar

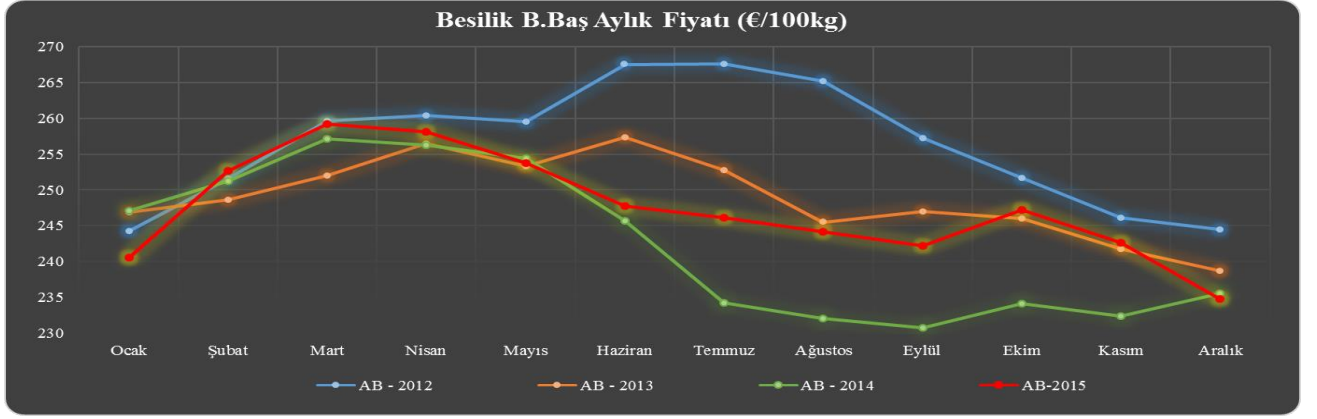
USDA, BoardBia ve Avrupa Komisyonu verilerine göre; 2015 yılında AB sığır karkas (R3) fiyatları bir önceki yıla göre % 8 artarak ortalama 4,32 €/kg olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri için sığır karkas (R3) fiyatı ise 2015 yılında bir önceki yılın ortalamasına göre % 15 artarak 4,68 €/kg seviyesinde gerçekleşmiştir. Avustralya için ortalama fiyat yaklaşık % 37 oranında artarak 3,14 €/kg olurken Brezilya fiyatlarında yaşanan % 1 oranındaki azalma ortalama fiyatları 2,41 € seviyesine düşürmüştür.

Kaynak: USDA, BordBia, orta kalite, orta yağlı kısırlaştırılmış erkek sığır

Avrupa Komisyonu raporuna göre, 6-12 ay arası ve 300 kg altında besilik buzağının 2015 yılı ortalama fiyatı, 2014 yılı ortalamasına göre % 2,1 artmış ve 2,47 € olarak gerçekleşmiştir.

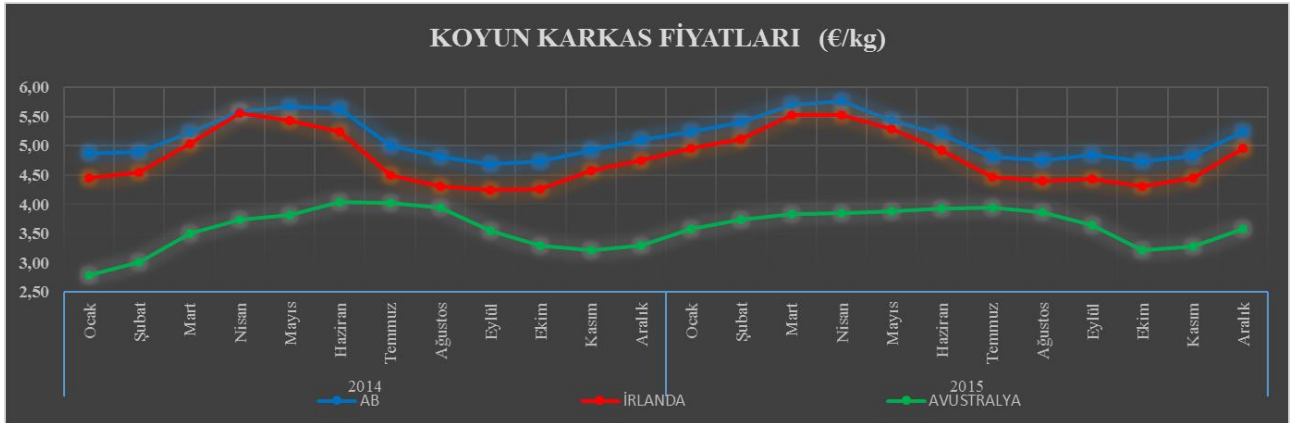
2015 yılının başında önceki yıllar düzeyinde seyreden besilik büyükbaş fiyatları mayıs itibariyle hafifçe düşüş yaşamış ve yılsonuna kadar 2014 yılı seviyelerinin üstünde gerçekleşmiştir.

Kaynak: Avrupa Komisyonu

Kaynak: USDA, BoardBia, orta kalite, orta yağlı kısırlaştırılmış erkek sığır

2015 yılında koyun karkas fiyatları Avrupa Birliği ülkelerinde ortalama 5,13 €/kg ile bir yıl öncesinin yaklaşık % 0,49 üzerinde kalmıştır. Avustralya koyun karkas ortalaması ise 3,67 € ile bir önceki yıla göre % 3,91 yükselmiştir.

Kaynak: USDA, BoardBia

Yıllık Ortalama Karkas Et ve Besilik Canlı Hayvan Fiyatları

	2013 ort.		2014 ort.		2015 ort.	
Besilik Canlı B.Baş	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	2,49	6,30	2,42	7,05	2,47	7,60
YILLIK DEĞİŞİM	-2,73 %	6,31 %	-2,71 %	11,91 %	2,16 %	7,73 %
TÜRKİYE	3,57	9,04	3,69	10,74	4,27	13,10
YILLIK DEĞİŞİM	-9,92 %	-1,54 %	3,31 %	18,84 %	18,80 %	25,27 %
Sığır Karkas (R3)	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	4,27	10,81	4,00	11,65	4,32	13,25
YILLIK DEĞİŞİM	6,48 %	16,38 %	-6,29 %	7,79 %	7,90 %	13,78 %
TÜRKİYE	6,09	15,40	6,21	18,07	7,38	22,67
YILLIK DEĞİŞİM	-3,52 %	5,45 %	2,00 %	17,33 %	18,94 %	25,43 %
BREZİLYA	2,16	5,47	2,44	7,11	2,41	7,38
YILLIK DEĞİŞİM	-5,68 %	3,09 %	12,99 %	29,97 %	-1,44 %	3,93 %
ABD	3,32	8,40	4,08	11,87	4,68	14,38
YILLIK DEĞİŞİM	-0,60 %	8,64 %	22,82 %	41,28 %	14,88 %	21,15 %
AVUSTRALYA	2,31	5,85	2,29	6,66	3,14	9,65
YILLIK DEĞİŞİM	-12,17 %	-4,00 %	-0,98 %	13,90 %	37,49 %	44,98 %
Koyun Karkas	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg	€/kg	TL/kg
AB	4,89	12,39	5,11	14,86	5,13	15,75
YILLIK DEĞİŞİM	-2,30 %	6,78 %	4,33 %	20,01 %	0,49 %	5,97 %
TÜRKİYE	7,04	17,82	6,79	19,78	7,24	22,22
YILLIK DEĞİŞİM	-9,73 %	-1,34 %	-3,54 %	10,95 %	6,54 %	12,35 %
İRLANDA	4,58	11,59	4,75	13,83	4,83	14,84
YILLIK DEĞİŞİM	-0,65 %	8,58 %	3,74 %	19,34 %	1,73 %	7,27 %
YENİ ZELANDA	3,13	7,92	3,55	10,34	3,54	10,87
YILLIK DEĞİŞİM	-13,54 %	-5,50 %	13,47 %	30,52 %	-0,34 %	5,09 %
AVUSTRALYA	3,11	7,87	3,53	10,29	3,67	11,27
YILLIK DEĞİŞİM	-9,06 %	-0,61 %	13,60 %	30,68 %	3,91 %	9,58 %
Ortalama Kur €/TL	2,53084		2,91120		3,06991	

Kaynak : USDA, Avrupa Komisyonu, BoardBia, TOBB, TCMB

1.5.4. Kişi Başı Yıllık Et Tüketimleri

OECD – FAO 2014 verilerine göre kişi başı tüketim miktarları (kg/kişi);

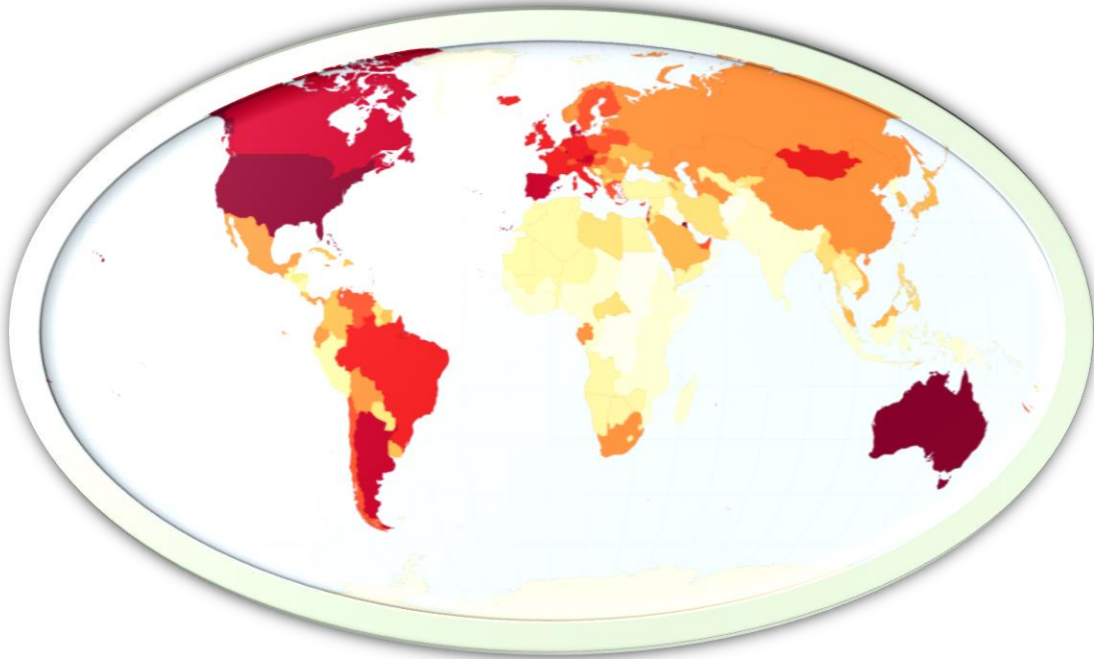
Ülke	Sığır Eti	Domuz Eti	Kanath Eti	Koyun Eti	Toplam
Avustralya	21,6	20,1	39,6	9,0	90,3
ABD	24,5	20,7	44,5	0,4	90,1
Arjantin	41,6	8,7	35,1	1,2	86,6
İsrail	19,2	2,0	63,0	1,9	86,1
Brezilya	27,0	11,9	38,7	0,4	78,0
Uruguay	37,9	13,3	21,4	3,1	75,7
Y.Zelanda	14,5	16,4	36,3	5,5	72,7
Şili	18,5	18,3	32,5	0,6	69,9
Kanada	18,0	17,1	33,1	0,9	69,1
AB-28	10,5	30,9	21,6	1,9	64,9
Rusya	12,9	20,2	26,6	1,2	60,9
S.Arabistan	4,4	0,3	43,5	5,7	53,9
Çin	3,6	32,0	11,4	2,8	49,8
Ukrayna	7,0	15,5	23,4	0,4	46,3
Dünya	6,5	12,6	13,2	1,7	34,0
İran	3,5	0,0	22,4	3,4	29,3
Türkiye	8,3	0,0	16,1	3,8	28,2
Mısır	10,8	0,4	10,8	1,5	23,5
Hindistan	0,6	0,2	1,8	0,6	3,2

OECD-FAO verilerine göre 2014 yılında dünya kişi başi et tüketim miktarı 34,0 kg/kişi olup Türkiye tüketimi 28,2 kg/kişi'dir.

FAO tarafından Ekim 2015'te yayınlanan Gıda Görünüm Raporu verilerine göre, 2015 yılı kişi başi yıllık et tüketimi dünya ortalaması 43,4 kg olarak öngörölmüştür.

Gelişmekte olan 40 ölkede yapılan çalışmada 1990-2000 arasında önceki 10 yıla göre kişi başi et tüketiminin düştüğü gözlenmiştir. Et tüketimi, ağır ve orantısız bir şekilde endüstriyel ölkelerde yoğunlaşmıştır. Nüfusun % 15'ine sahip olmalarına rağmen et tüketimi % 37 dir.

2015 yılı kişi başi et tüketimi öngörüsü gelişmekte olan ölkelerde 41,3 kg, endüstriyel ölkelerde ise 95,7 kg'dir.

2. TÜRKİYE’DE DURUM

2.1. Tarımsal Üretim Değeri

2010-2015 döneminde bitkisel üretim değerinde artış % 50, hayvansal üretim değerindeki artış % 46 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında toplam hayvansal üretim değeri, tarımsal üretim değerinden % 52 pay alarak 128 milyar 773 milyon TL olmuştur. Bu değer, 73 milyar 102 milyon TL olan canlı hayvanlar üretim değeri ile 55 milyar 671 milyon TL olan hayvansal ürünler üretim değeri toplamından oluşmaktadır.

Milyon TL	BİTKİSEL ÜRÜN			HAYVANSAL ÜRÜN		
	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)	Üretim Değeri	Pazarlanan Değer	Pazarlanan Değerin Payı (%)
2010	80.038	67.394	84	38.128	30.590	80
2011	88.979	74.167	83	42.572	34.116	80
2012	87.899	73.360	83	49.322	39.223	80
2013	92.653	76.644	83	40.459	30.846	76
2014	98.123	81.742	83	44.332	33.741	76
2015	119.724	99.939	83	55.671	43.099	77

Not: Hayvansal ürünlere ilişkin veriler ile bunlara ait üretici birim fiyatlarının ağırlıklı ortalamasıdır.

Kaynak: TÜİK *2015 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.1.1. Canlı Hayvanlar Üretim Değeri

Canlı Hayvanlar	2010		2011		2012		2013		2014		2015		2010-15 Değişim %
	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	Değer (000.000 TL)	Pay (%)	
Koyun	9.563	20,4	12.488	20,8	13.228	20,8	13.460	23,3	13.892	22,2	15.250	20,9	59
Kıl keçisi	2.126	4,5	3.028	5,0	3.484	5,5	3.801	6,6	3.956	6,3	4.229	5,8	99
Tiftik keçisi	40	0,1	51	0,1	52	0,1	56	0,1	60	0,1	71	0,1	79
Sığır	31.969	68,2	40.959	68,2	42.875	67,5	36.395	63,1	40.311	64,5	48.936	66,9	53
Manda	178	0,4	241	0,4	282	0,4	257	0,4	301	0,4	365	0,5	105
At	160	0,3	167	0,3	141	0,2	140	0,2	122	0,2	122	0,2	- 24
Katır	58	0,1	59	0,1	58	0,1	66	0,1	54	0,1	65	0,1	13
Eşek	96	0,2	91	0,2	75	0,1	79	0,1	67	0,1	66	0,1	- 31
Deve	3	0,0	4	0,0	5	0,0	7	0,0	5	0,0	6	0,0	74
Tavuk	2.512	5,4	2.834	4,7	3.168	5,0	3.254	5,6	3.524	5,7	3.790	5,2	51
Hindi	132	0,3	120	0,2	140	0,2	158	0,3	167	0,3	159	0,2	20
Ördek	7	0,0	8	0,0	8	0,0	9	0,0	9	0,1	9	0,0	34
Kaz	29	0,1	27	0,0	30	0,0	33	0,1	39	0,0	36	0,0	22
TOPLAM	46.873		60.077		63.547		57.716		62.512		73.102		56

Kaynak: TÜİK

Canlı hayvan üretim değerlerinde en yüksek değer kalemi % 67,4 pay ile büyükbaş hayvanlar olurken, yine hayvansal ürünler kategorisindeki et, süt ve deri üretim değerlerinde büyükbaş hayvan ürünleri % 87 paya sahiptir.

2010 yılından itibaren canlı hayvan üretim değeri % 56 artmıştır. En önemli artış % 67 ile küçükbaş hayvanlarda gerçekleşmiş olup, büyükbaş hayvanlarda artış % 53 olmuştur.

2.1.2. Hayvansal Ürün Üretim Değeri

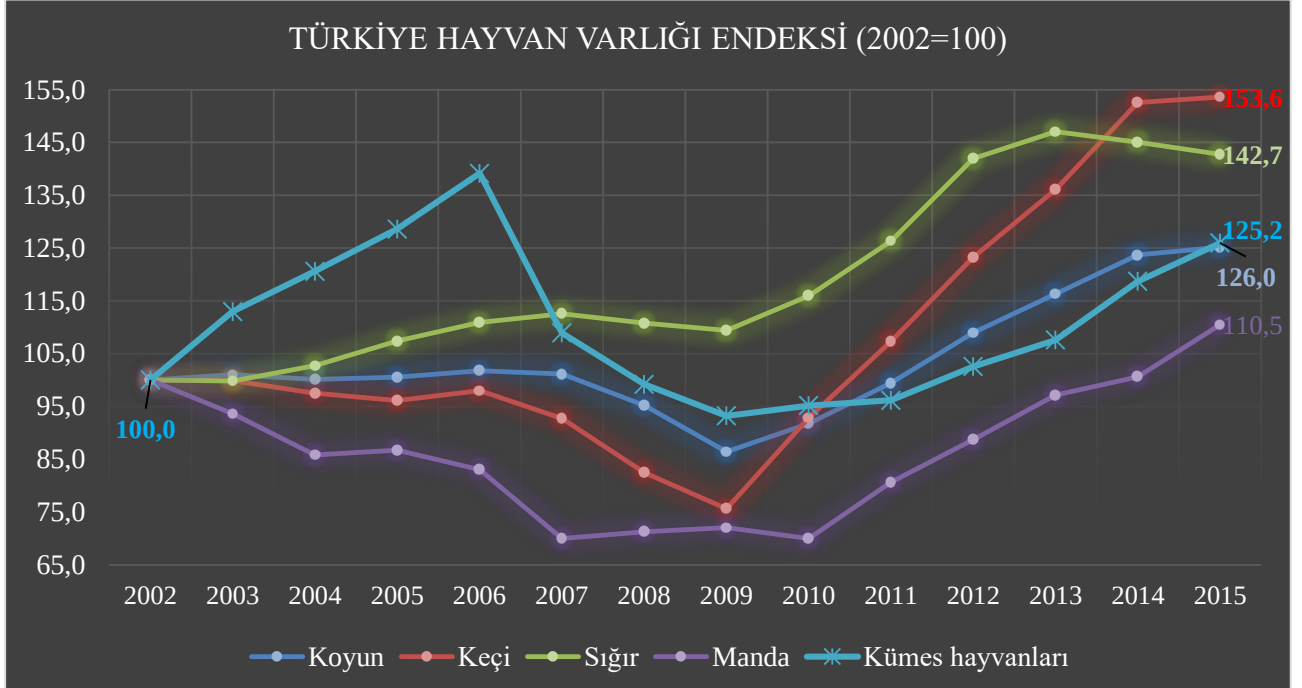
2010-2015 döneminde hayvansal ürün üretim değeri (kanatlı eti hariç) % 46 artış göstererek 55 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde etin üretim değeri % 69 artarken sütün üretim değeri % 84 artmıştır. 2015 yılı toplam hayvansal ürün değerinde et (kanatlı eti hariç) 24 milyar TL ile % 43, süt 23 milyar TL ile % 42 paya sahiptir.

Hayvansal Ürünler	2010		2011		2012		2013		2014		2015 *	
	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)	Değer (000.000TL)	Payı (%)
TOPLAM	38.128		42.572		49.322		40.459		44.332		55.671	
Süt	12.820	33,6	13.768	32,3	17.039	34,5	18.284	45,2	20.162	35,6	23.650	42,5
Koyun sütü	1.056		1.245		1.480		1.761		1.937		2.318	
Kıl keçisi sütü	368		464		572		672		741		857	
Tiftik keçisi sütü	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-
İnek sütü	11.337		11.993		14.904		15.746		17.364		20.301	
Manda sütü	58		66		83		105		119		175	
Et	14.306	38	14.606	34	16.266	33	16.035	40	17.355	48,9	24.179	43,4
Koyun eti	2.563		2.180		1.912		1.868		1.809		2.073	
Kıl keçisi eti	416		440		327		400		455		641	
Tiftik keçisi eti	-		-		-		-		-		-	
Sığır eti	11.294		11.959		13.999		13.762		15.082		21.450	
Manda eti	33		27		28		5		8		6	
Deve eti	-		-		-		-		-		-	
Domuz eti	-		-		-		-		-		-	
Deri	119	0,3	126	0,3	134	0,3	161	0,4	189	0,6	207	0,6
Koyun derisi	32		35		33		35		36		33	
Kıl keçisi derisi	5		7		5		7		8		11	
Tiftik keçisi derisi	-		-		-		-		-		-	
Sığır derisi	82		85		95		119		144		162	
Manda derisi	0,19		0,22		0,22		0,07		0,07		0,05	
Deve derisi	-		-		-		-		-		-	
Domuz derisi	-		-		-		-		-		-	
Yapağı	103	0,3	119	0,3	124	0,3	108	0,3	108	0,2	118	0,2
Kıl	4	0,0	5	0,0	5	0,0	6	0,0	6	0,0	7	0,0
Tiftik	1	0,0	1	0,0	1	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0
Kanatlı eti	6.918	18,1	8.716	20,5	9.713	19,7	-		-		-	
Tavuk eti	6.691		8.716		9.327		-		-		-	
Hindi eti	226		-		386		-		-		-	
Ördek eti	-		-		-		-		-		-	
Kaz eti	-		-		-		-		-		-	
Yumurta	2.381	6,2	3.449	8,1	4.217	8,6	3.863	9,5	4.347	9,9	5.027	9,0
Bal	1.428	3,7	1.726	4,1	1.763	3,6	1.941	4,8	2.110	4,6	2.415	4,3
Balmumu	49	0,1	53	0,1	57	0,1	57	0,1	50	0,1	66	0,1
İpek kozası	2	0,0	2	0,0	2	0,0	2	0,0	0,8	0,0	0,5	0,0

Kaynak: TÜİK *2013 yılı verilerine kanatlı eti dahil değildir.

2.2. Türkiye Hayvan Varlığı

2002 yılı baz alınarak yapılan endeks hesaplamasına göre; ülkemiz hayvan varlığında en büyük artış % 53 ile keçide gerçekleşmiştir. Onu % 43 ile sığır, % 26 ile kanatlı hayvanlar ve % 25 ile koyun varlığı izlemiştir. Manda varlığında 2002 yılından itibaren sürekli düşüş yaşanırken 2010 yılında yükselmeye başlamış ve 2015 yılında ise % 10 artış gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK

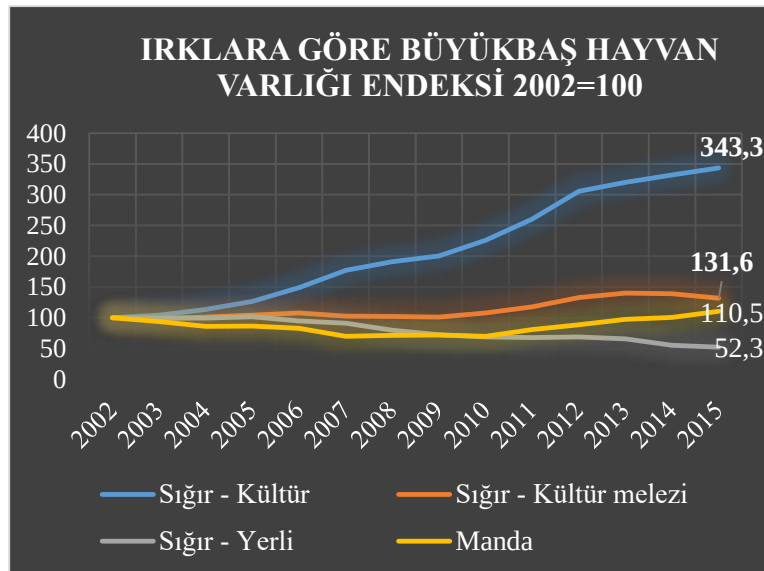
2010-2015 döneminde büyükbaş hayvan varlığı % 23 artışla 14,1 milyon baş'a, küçükbaş hayvan varlığı % 43 artışla 41,9 milyon baş'a yükselmiştir. Söz konusu dönemde en büyük artış % 66 ile keçi, % 58 ile manda varlığında görülürken sığır % 23 ve koyun varlığı % 36 artmıştır.

2015 yılında, bir önceki yıla göre büyükbaş hayvan varlığı % 1,5 düşerken, küçükbaş hayvan varlığı % 1 artmıştır. Sığır sayısı 13 milyon 994 bin, manda sayısı 133 bin, koyun sayısı 31 milyon, keçi sayısı 10 milyon baş'ın üzerine çıkmıştır.

2.2.1. Tür ve Irklara Göre Hayvan Varlığı (baş)

HAYVAN SAYILARI			Baş	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Büyükbaş	Sığır	Kültür	4.197.890	4.836.547	5.679.484	5.954.333	6.178.757	6.385.343
			Değişim %	12,74	15,21	17,43	4,84	3,77	3,34
			Kültür Melezi	4.707.188	5.120.621	5.776.028	6.112.437	6.060.937	5.733.803
			Değişim %	6,83	8,78	12,80	5,82	-0,84	-5,40
			Yerli	2.464.722	2.429.169	2.459.400	2.348.487	1.983.415	1.874.925
			Değişim %	-5,00	-1,44	1,24	-4,51	-15,54	-5,47
		Sığır Toplam	11.369.800	12.386.337	13.914.912	14.415.257	14.223.109	13.994.071	
		Manda		84.726	97.632	107.435	117.591	121.826	133.766
		Değişim %	-2,84	15,23	10,04	9,45	3,60	9,80	
	Büyükbaş Toplam			11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848	14.344.935	14.127.837
		Değişim %		5,95	8,99	12,32	3,64	-1,29	-1,51
	Küçükbaş	Koyun	Yerli	22.003.299	23.811.036	25.892.582	27.485.166	29.033.981	29.302.358
			Değişim %	6,18	8,22	8,74	6,15	5,64	0,92
			Merinos	1.086.392	1.220.529	1.532.651	1.799.081	2.106.263	2.205.576
			Değişim %	5,72	12,35	25,57	17,38	17,07	4,72
			Koyun Toplam	23.089.691	25.031.565	27.425.233	29.284.247	31.140.244	31.507.934
		Keçi	Kıl	6.140.627	7.126.862	8.199.184	9.059.259	10.167.125	10.210.338
			Değişim %	23,27	16,06	15,05	10,49	12,23	0,43
			Tiftik	152.606	151.091	158.102	166.289	177.811	205.828
			Değişim %	3,82	-0,99	4,64	5,18	6,93	15,76
			Keçi toplam	6.293.233	7.277.953	8.357.286	9.225.548	10.344.936	10.416.166
		Küçükbaş Toplam		29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795	41.485.180	41.924.100
			Değişim %		9,32	9,96	10,75	7,62	7,73
	Kanatlı	Et tavuğu		163.984.725	158.916.608	169.034.283	177.432.745	199.976.150	213.658.294
			Değişim %	0,32	-3,09	6,37	4,97	12,71	6,84
		Yumurta Tavuğu		70.933.660	78.956.861	84.677.290	88.720.709	93.751.470	98.597.340
			Değişim %	6,67	11,31	7,25	4,78	5,67	5,17
		Hindi		2.942.170	2.563.330	2.760.859	2.925.473	2.990.304	2.827.731
			Değişim %	6,78	-12,88	7,71	5,96	2,22	-5,44
Kanatlı Toplam			237.860.555	240.436.799	256.472.432	269.078.927	296.717.924	315.083.365	
		Değişim %		2,21	1,08	6,67	4,92	10,27	6,19

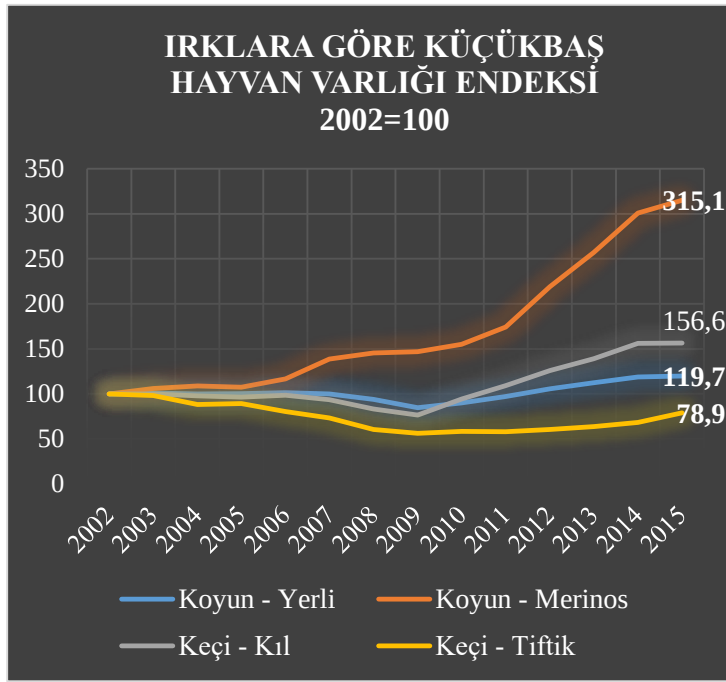
Kaynak: TÜİK

Kaynak: TÜİK

2002-2015 döneminde; kültür ırkı sığır varlığı % 243, kültür melezi sığır % 31 artış gösterirken, yerli ırk sığırı % 48 azalmıştır.

2015 yılında bir önceki yıla göre; kültür ırkı sığır varlığı % 3,3 oranında artış gösterirken, kültür melezi % 5,4, yerli ırk % 5,5 oranında azalmıştır.

2002-2015 döneminde; merinos koyun varlığında % 215 artış görülürken yerli koyun ırkında artış sadece % 20 olarak gerçekleşmiştir. Kıl keçisi varlığı % 56 artarken tiftik keçisi sayısı % 32 azalmıştır.

2015 koyun varlığının % 93'ü yerli, % 7'si merinos; keçi varlığının % 98'i kıl keçisi % 2'si tiftik keçisidir.

Kaynak: TÜİK

2.2.2. Hayvan Sayısındaki Değişim ve Kesilen Hayvan Sayısı

			2010	2011	2012	2013	2014	2015
HAYVAN SAYILARI	Büyükbaş	Baş	11.454.526	12.483.969	14.022.347	14.532.848	14.344.935	14.127.837
		Baş Değişimi (%)	6,0	9,0	12,3	3,6	-1,3	-1,5
	Küçükbaş	Baş	29.382.924	32.309.518	35.782.519	38.509.795	41.485.180	41.924.100
		Baş Değişimi (%)	9,3	10,0	10,7	7,6	7,7	1,1
KESİLEN HAYVAN SAYILARI	Sığır	Baş	2.602.246	2.571.765	2.791.034	3.430.723	3.712.281	3.765.077
		Değişim (%)	73,2	-1,2	8,5	22,9	8,2	1,4
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	22,9	20,8	20,1	23,8	26,1	26,9
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	237,7	250,8	286,4	253,4	237,6	269,5
	Manda	Baş	15.720	7.255	7.426	2.403	2.176	1.391
		Değişim (%)	223,7	-53,8	2,4	-67,6	-9,4	-36,1
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	18,6	7,4	6,9	2,0	1,79	1,04
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	215,5	222,6	233,8	139,9	241,7	234,0
	Koyun	Baş	6.873.626	5.479.546	4.541.122	4.958.226	5.197.289	5.008.411
		Değişim (%)	72,0	-20,3	-17,1	9,2	4,8	-3,6
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	29,8	21,9	16,6	16,9	16,7	15,9
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	19,7	19,5	21,4	20,8	19,0	19,9
	Keçi	Baş	1.219.504	1.254.092	926.799	1.340.909	1.570.239	1.999.241
		Değişim (%)	101,2	2,8	-26,1	44,7	17,1	27,3
		Hayvan Varlığı/Kesim Sayısı (%)	19,4	17,2	11,1	14,5	15,2	19,2
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	18,9	18,6	18,8	17,6	17,0	17,0
KANATLI HAYVAN SAYISI VE ET ÜRETİMİ	Tavuk	Kesilen hayvan sayısı	843.897.793	963.245.455	1.047.782.683	1.060.673.395	1.109.742.000	1.118.719.413
		Değişim (%)	17,6	14,1	8,8	1,2	4,6	0,8
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	1,71	1,67	1,65	1,66	1,7	1,7
		Et Üretimi (ton)	1.444.059	1.613.309	1.723.919	1.758.363	1.894.669	1.909.276
	Hindi	Değişim (%)	11,7	11,7	6,9	2,0	7,8	0,8
		Kesilen hayvan sayısı	3.656.578	4.043.525	4.764.322	4.574.443	5.174.000	5.359.763
		Değişim (%)	22,6	10,6	17,8	-4,0	13,1	3,6
		Ortalama Karkas Ağırlığı (kg)	8,74	8,99	8,80	8,66	9,4	9,83
		Et Üretimi (ton)	31.965	36.331	41.931	39.627	48.662	52.722
		Değişim (%)	5,7	13,7	15,4	-5,5	22,8	8,3

Kaynak: TÜİK

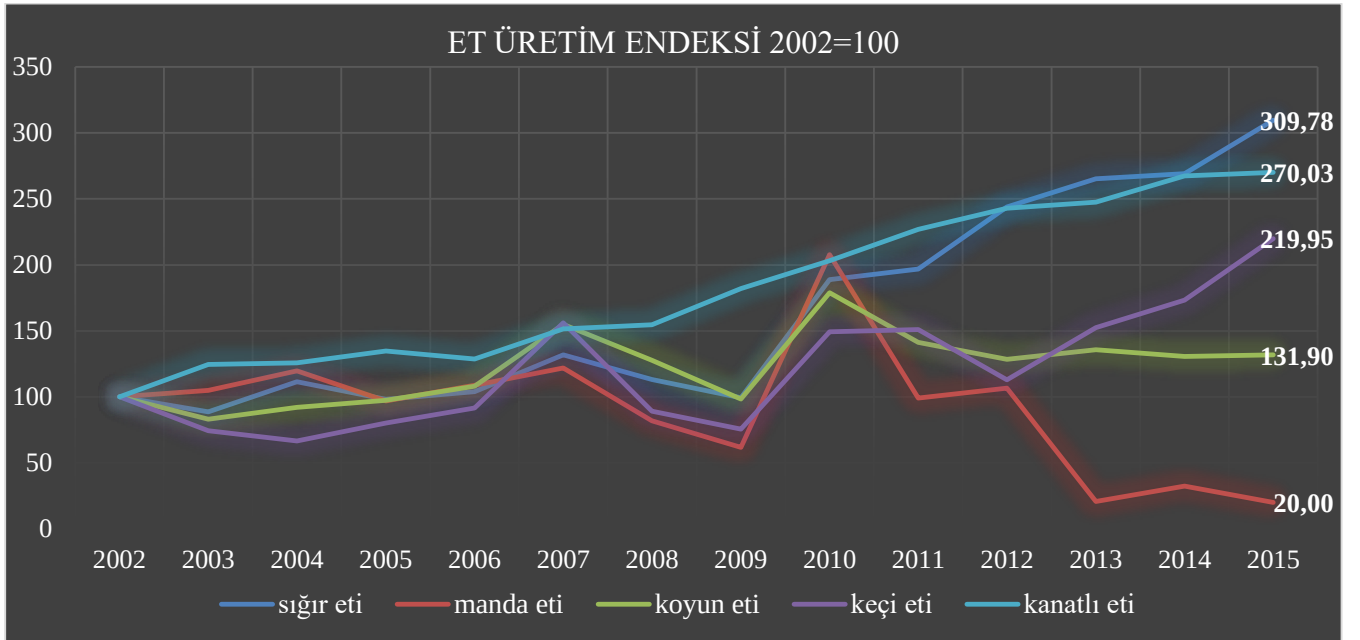
2010-2015 döneminde ortalama karkas ağırlığı, sığırda % 13 artış göstererek 269 kg'a, koyunda % 1'lik artışla 20 kg'a ulaşmıştır.

2015 yılında bir önceki yıla göre kesilen hayvan sayısı; sığır % 1,4'lük artışla 3 milyon 765 bin, manda % 36 azalışla 1.391, koyun % 3 azalışla 5 milyon 8 bin, keçi % 27 ve en büyük oranda artışla 1 milyon 999 bin baş'tır.

2.3. Türkiye Et Üretimi

2.3.1. Et Üretim Endeksi (2002=100)

2002 yılı baz alınarak hesaplanan endekse göre en hızlı artış, % 209 ile sığır eti üretiminde yaşanmıştır. Kanatlı eti üretimi % 170 artış ile ikinci sırada yer almıştır. Keçi eti üretimi % 119, koyun eti üretimi % 31 artmış, manda eti üretimi % 80 azalmıştır.

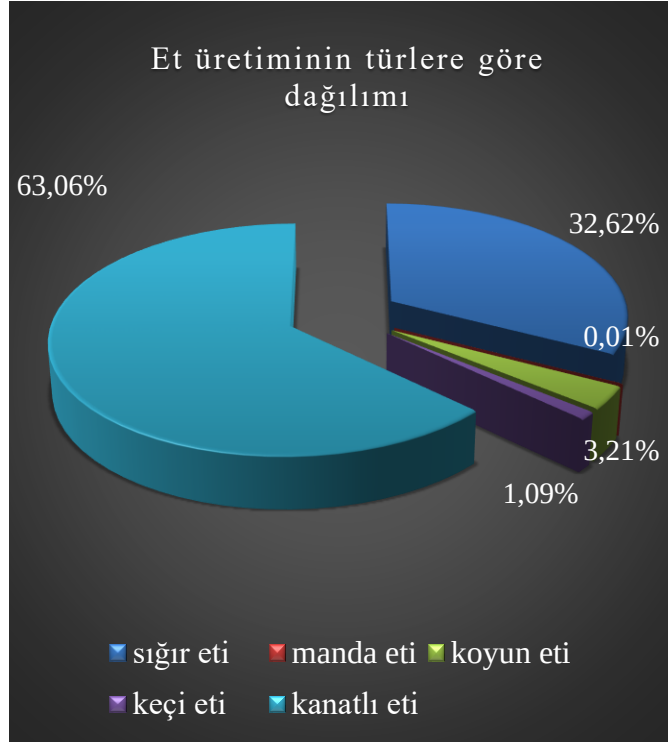
Kaynak: TÜİK

2010-2015 döneminde üretim endeksi; sığır etinde % 64, keçi etinde % 47, kanatlı eti % 32 oranında artmış, koyun eti % 26 ve manda eti üretimi % 90 oranında azalmıştır.

2.3.2. Et Üretiminin Türlerine Göre Dağılımı

2015 yılı toplam et üretiminde kırmızı etin payı % 37'dir. 2015 yılında kırmızı et üretimi 1.149 bin ton ile bir önceki yıla göre % 14 artmıştır. Büyükbaş eti üretimi % 15 artarak 1.014 bin ton, küçükbaş eti üretimi % 6,5 artarak 134 bin ton olmuştur. Kırmızı et üretiminde küçükbaş etinin payı % 11,6 olmuştur.

2015 yılında sığır eti üretimi % 15 artarak 1.014 bin ton; manda eti üretimi % 38 azalarak 326 ton; keçi eti üretimi % 27 artarak 34 bin ton; koyun eti üretimi % 1 artarak 100 bin tona ulaşmıştır.

Kaynak: TÜİK

2.3.3. Kırmızı Et Üretiminde Dönemsellik

TÜİK tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan verilere göre, Kurban Bayramını içeren 3. çeyrekte et üretimi diğer çeyreklerin yaklaşık 1,3 katıdır.

2015 yılı et üretiminde en büyük artış kurban dönemini de kapsayan III. çeyrekte yaşanmıştır.

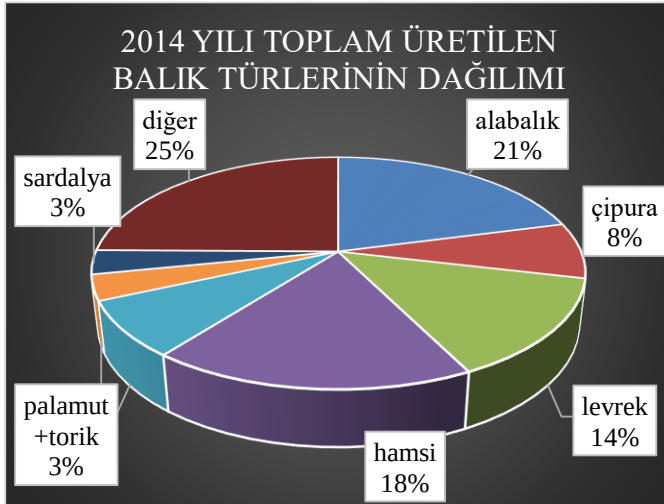
2.3.4. Balık Üretimi

	Avlanan Deniz Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Kültür Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Avlanan Tatlısu Balıkları (Ton)	Toplamdaki payı %	Toplam	Yıllık değişim %
2010	445.680	68, 2	167.141	25, 6	40.259	6,2	653.080	4,9
2011	477.658	67, 9	188.790	26, 8	37.097	5,3	703.545	8,7
2012	396.322	61, 5	212.410	32, 9	36.120	5,6	644.852	-14,3
2013	339.047	55, 8	233.394	38, 4	35.074	5,8	607.515	-5,8
2014	266.078	49, 5	235.133	43, 8	36.134	6,7	537.345	-11,6

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle avlanan deniz balıklarının toplamdaki payı azalırken kültür balıklarının payı artmıştır. 2010'da toplam üretimde % 68 olan deniz balıklarının payı 2014'de % 49'a düşmüş, kültür balıklarının payı % 25'den % 43'e yükselmiştir. Aynı dönemde avlanan tatlı su

balıklarının oranı % 6,2' den % 6,7'ye yükselmiştir.

2014 yılında toplam balık üretimimiz önceki yıla göre % 11 azalışla 537 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Avlanan deniz balıklarının % 36'sını hamsi, yetiştiriciliği yapılan kültür balıklarının % 46'sını alabalık oluşturmuştur.

Toplam balık üretiminde alabalık % 21'lik pay ile ilk sırada yer alırken onu

% 18 ile hamsi, % 14 ile levrek izlemiştir.

2014 yılı kültür balığı üretiminin % 46'sını iç su balıkları oluşturmuştur.

Kültür Balıkları Türü	2010	2011	2012	2013	2014
İç su					
Alabalık	78.165	100.239	111.335	122.873	107.533
Aynalı sazan	403	207	222	146	157
Diğer					549
Deniz					
Alabalık	7.079	7.697	3.234	5.186	4.812
Çipura	28.157	32.187	30.743	35.701	41.873
Levrek	50.796	47.013	65.512	67.913	74.653
Diğer	2.201	1.442	1.364	1.575	5.556
Toplam	166.801	188.785	212.410	233.394	235.133

Kaynak: TÜİK, ton

2.4. Dış Ticaret

2.4.1. Canlı Hayvan İthalatı

CANLI İTHALAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	Damızlık Olmayan		
2010	Miktar (kg)	363.215	9.150.941	54.122.956	63.637.112	10.700	9.959.970	9.970.670	73.607.782
	Miktar (baş)	1.443	19.928	118.578	139.949	275	234.699	234.974	374.923
	\$	1.861.257	65.544.857	206.349.057	273.755.171	178.115	26.741.817	26.919.932	300.675.103
2011	Miktar (kg)	53.295.583	40.230.146	82.839.341	176.365.070	60.704	48.913.990	48.974.694	225.339.764
	Miktar (baş)	227.871	78.565	164.360	470.796	1.191	1.446.573	1.447.764	1.918.560
	\$	252.581.275	292.952.534	303.201.883	848.735.692	541.116	147.475.001	148.016.117	996.751.809
2012	Miktar (kg)	48.188.627	25.301.428	107.320.970	180.811.025	612.830	14.294.822	14.907.652	195.718.677
	Miktar (baş)	228.421	48.702	194.448	471.571	10.663	394.963	405.626	877.197
	\$	252.629.159	163.824.429	358.959.795	775.413.383	3.414.792	39.189.986	42.604.778	818.018.161
2013	Miktar (kg)	29.869.248	16.695.953	14.558.347	61.123.548	1.677.725	2.953.987	4.631.712	65.755.260
	Miktar (baş)	130.897	31.873	28.869	191.639	30.050	65.720	95.770	287.409
	\$	151.262.835	102.182.831	44.364.473	297.810.139	9.036.794	6.650.530	15.687.324	313.497.463
2014	Miktar (kg)	5.774.767	11.995.427	368.284	18.138.478	751.606	56.360	807.966	18.946.444
	Miktar (baş)	23.604	24.034	792	48.430	13.155	2.496	15.651	64.081
	\$	32.769.677	73.496.212	1.826.650	108.092.539	3.511.014	233.784	3.744.798	111.837.337
2015	Miktar (kg)	39.909.446	26.725.848	0	66.635.294	144.702	0	144.702	66.779.996
	Miktar (baş)	154.194	48.913	0	203.107	3.077	0	3.077	206.184
	\$	164.433.862	134.424.549	0	298.858.411	958.541	0	958.541	299.816.952
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	591,1	122,8		267,4	-80,7		-82,1	252,5
	Miktar (baş)	553,3	103,5		319,4	-76,6		-80,3	221,8
	\$	401,8	82,9		176,5	-72,7		-74,4	168,1

Kaynak: TÜİK

Canlı hayvan ithalatlarının çoğunluğunu büyükbaş oluşturmaktadır. 2010 yılından itibaren besilik ve kasaplık hayvan ithalatı yapılmaya başlanmıştır.

2015 yılında bir önceki yıla göre; kg bazında toplam canlı ithalatı % 252, büyükbaş ithalatı % 267 artmış, küçükbaş ithalatı ise % 82 azalmıştır.

Büyükbaş hayvan ithalatındaki artış daha çok besilik ithalatından kaynaklı olup büyükbaş için % 319 olarak gerçekleşmiştir. Damızlık ithalatı büyükbaş için % 103 artmıştır. 2015 yılında kasaplık büyükbaş ithalatı yapılmamıştır.

2015 yılında damızlık olmayan küçükbaş ithalatı yapılmamış; damızlık ithalatı ise % 80 oranında azalmıştır.

2015 Yılı Türkiye Canlı Büyükbaş İthalatı-Baş				
Ülke	Besilik	Damızlık	Genel Toplam	%
Uruguay	64.263	472	64.735	31,87
Fransa	50.657	1.118	51.775	25,49
Almanya		22.556	22.556	11,11
Macaristan	14.652	902	15.554	7,66
Çek Cumhuriyeti	8.791	4.748	13.539	6,67
Avusturya	2.138	8.938	11.076	5,45
Slovakya	6.538	2.316	8.854	4,36
Estonya	3.138	1.389	4.527	2,23
ABD		3.778	3.778	1,86
Letonya	2.525	172	2.697	1,33
İtalya	31	2.524	2.555	1,26
Avustralya	1.107		1.107	0,55
Litvanya	210		210	0,10
Belçika	144		144	0,07
Genel Toplam	154.194	48.913	203.107	

Kaynak: TÜİK

2015 yılında gerçekleşen büyükbaş ithalatının çoğunluğu besilik olmak üzere; % 31'i Uruguay, % 25'i Fransa, % 11'i Almanya, % 7'si Macaristan ve % 6'sı Çek Cumhuriyeti'nden yapılmıştır. Damızlık sığır ithalatının % 46'sı Almanya, % 18'i Avusturya, % 10'u Çek Cumhuriyeti'nden sağlanmıştır.

2015 Yılı Türkiye Canlı Küçükbaş İthalatı-Baş			
Ülke	Damızlık	Genel Toplam	%
Rusya Federasyonu	678	678	22,03
Hollanda	594	594	19,30
Ukrayna	588	588	19,11
Macaristan	467	467	15,18
Romanya	439	439	14,27
Bulgaristan	311	311	10,11
Genel Toplam	3.077	3.077	

Kaynak: TÜİK

2015 yılında canlı olarak ithal edilen küçükbaş hayvanların tamamı damızlık olup; bunların % 60'ı Rusya, Hollanda ve Ukrayna'dan getirilmiştir.

2.4.2. Canlı Hayvan İhracatı

CANLI İHRACAT		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş		Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Besilik	Damızlık	Kasaplık		Damızlık	Damızlık Olmayan		
2010	Miktar (kg)	412	0	0	412	0	0	0	412
	Miktar (baş)	74	0	0	74	0	0	0	74
	\$	3.030	0	0	3.030	0	0	0	3.030
2011	Miktar (kg)	0	0	0	0	0	0	0	0
	Miktar (baş)	0	0	0	0	0	0	0	0
	\$	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	Miktar (kg)	4.100	0	10.950	15.050	0	50.895	50.895	65.945
	Miktar (baş)	18	0	66	84	0	1.096	1.096	1.180
	\$	4.047	0	25.954	30.001	0	206.470	206.470	236.471
2013	Miktar (kg)	4.800	192.950	6.550	204.300	35.560	0	35.560	239.860
	Miktar (baş)	9	357	21	387	898	0	898	1.285
	\$	18.000	1.133.494	7.090	1.158.584	253.223	0	253.223	1.411.807
2014	Miktar (kg)	0	247.110	13.530	260.640	25.290	406.510	431.800	692.440
	Miktar (baş)	0	540	127	667	617	7.866	8.483	9.150
	\$	0	1.948.050	42.672	1.990.722	226.033	1.849.632	2.075.665	4.066.387
2015	Miktar (kg)	0	4.020	0	4.020	520	191.280	191.800	195.820
	Miktar (baş)	0	9	0	9	13	4.500	4.513	4.522
	\$	0	51.320	0	51.320	3.575	860.760	864.335	915.655
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		-98,4		-98,5	-97,9	-52,9	-55,6	-71,7
	Miktar (baş)		-98,3		-98,7	-97,9	-42,8	-46,8	-50,6
	\$		-97,4		-97,4	-98,4	-53,5	-58,4	-77,5

Kaynak: TÜİK

2015 yılında gerçekleştirilen 9 baş'lık canlı büyükbaş ihracatının damızlık olarak Sudan'a yapılmıştır.

2015 yılında gerçekleştirilen 4.513 baş canlı küçükbaş ihracatının % 99'u damızlık olmayandır. Bir önceki yıla göre toplamda büyükbaş ihracatı kg bazında % 98, küçükbaş ihracatı % 55 azalmıştır.

2015 Yılı Türkiye Canlı Küçükbaş İhracatı-Baş				
Ülke	Damızlık	Damızlık olmayan	Genel Toplam	%
Lübnan	0	4.500	4.500	99,71
Azerbaycan	13	0	13	0,29
Genel Toplam	13	4.500	4.513	

Kaynak: TÜİK

2.4.3. İşlenmemiş Kırmızı Et İthalatı

KIRMIZI ET İTHALATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		
2010	Miktar (kg)	308.577	50.348.937	0	50.657.514	50.657.514
	\$	1.731.523	247.525.308	0	249.256.831	249.256.831
2011	Miktar (kg)	552.375	110.178.976	0	110.731.351	110.731.351
	\$	2.960.075	508.908.365	0	511.868.440	511.868.440
2012	Miktar (kg)	0	25.435.604	1.200	25.436.804	25.436.804
	\$	0	95.978.931	13.340	95.992.271	95.992.271
2013	Miktar (kg)	0	6.140.581	0	6.140.581	6.140.581
	\$	0	24.271.868	0	24.271.868	24.271.868
2014	Miktar (kg)	0	119.883	520.160	640.043	640.043
	\$	0	586.309	4.671.398	5.257.707	5.257.707
2015	Miktar (kg)	0	11.206.222	6.367.603	17.573.825	17.573.825
	\$	0	52.580.395	52.327.690	104.908.085	104.908.085
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		9.247,6	1.124,2	2.645,7	2.645,7
	\$		8.868,0	1.020,2	1.895,3	1.895,3

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle en fazla kırmızı et ithalatı 2011 yılına aittir. 2015 yılında gerçekleşen 17.573 ton kırmızı et ithalatının; % 64'ü kemikli % 36 ise kemiksiz sığır etidir. 2010-2015 yılları arasında küçükbaş eti ithalatımız bulunmamaktadır.

2015 yılında kırmızı et ithalatlarının tamamına yakını Polonya ve Bosna-Hersek'ten yapılmıştır.

2.4.4. İşlenmemiş Kırmızı Et İhracatı

KIRMIZI ET İHRACATI		Büyükbaş			Toplam Büyükbaş	Küçükbaş			Toplam Küçükbaş	Genel Toplam
		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		Karkas	Kemikli	Kemiksiz		
2010	Miktar (kg)	12.730	8.298	45.905	66.933	980	1.421	671	3.072	70.005
	\$	144.199	92.710	621.895	858.804	8.839	20.201	6.266	35.306	894.110
2011	Miktar (kg)	7.483	15.680	36.091	59.254	3.557	1.000	515	5.072	64.326
	\$	58.210	143.377	440.407	641.994	76.986	14.615	5.575	97.176	739.170
2012	Miktar (kg)	0	14.369	66.041	80.410	987	12.309	431	13.727	94.137
	\$	0	128.388	719.305	847.693	15.486	188.300	5.674	209.460	1.057.153
2013	Miktar (kg)	0	2.088	57.769	59.857	2.027	6.314	3.004	11.345	71.202
	\$	0	23.580	608.465	632.045	30.709	145.683	41.545	217.937	849.982
2014	Miktar (kg)	0	7.208	32.828	40.036	1.810	1.151	533	3.494	43.630
	\$	0	111.640	354.284	465.924	25.053	23.103	4.920	53.076	519.765
2015	Miktar (kg)	3.476	3.621	33.289	40.386	6.292	4.828	6.629	17.749	58.135
	\$	33.594	70.280	362.960	466.834	142.058	116.478	140.275	398.811	865.645
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)		-49,8	1,4	0,9	247,6	319,5	1.143,7	408,0	33,2
	\$		-37,0	2,4	0,2	467,0	404,2	2.751,1	651,4	66,5

Kaynak: TÜİK

2015 yılında işlenmemiş kırmızı et ihracatı 58 ton olarak gerçekleşmiştir. Büyükbaş eti ihracatının kg bazında % 82'si kemiksiz ettir. Toplam ihracatta % 33'luk bir artış yaşanmıştır.

2.4.5. İşlenmemiş Kanatlı Eti İthalatı

KANATLI ETİ İTHALATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz	Genel Toplam
2010	Miktar (kg)	425.607	0	34.616	0	460.223
	\$	731.784	0	118.288	0	850.072
2011	Miktar (kg)	529.029	0	53.756	1.104	583.889
	\$	1.227.725	0	193.540	5.221	1.426.486
2012	Miktar (kg)	369.214	0	45.931	0	415.145
	\$	823.283	0	162.298	0	985.581
2013	Miktar (kg)	312.551	0	9.022	1.498	323.071
	\$	660.528	0	67.982	9.360	737.870
2014	Miktar (kg)	302.752	13.000	67.419	2.533	385.704
	\$	645.627	58.250	244.301	12.014	960.192
2015	Miktar (kg)	796.965	52.000	65.660	2.008	916.633
	\$	1.218.594	256.100	239.152	7.237	1.721.083
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	163,2	300,0	-2,6	-20,7	137,7
	\$	88,7	339,7	-2,1	-39,8	79,2

Kaynak: TÜİK

Kanatlı eti ithalatı, yıldan yıla azalmaktadır ve ihracatla karşılaştırıldığında yok denecek kadar azdır. 2015 yılında 916 ton kanatlı eti ithalatı yapılmıştır.

İthalatın % 49'u Irak'tan gerçekleşmiştir.

2.4.6. İşlenmemiş Kanatlı Eti İhracatı

KANATLI ETİ İHRACATI		Tavuk	Hindi	Ördek	Beç Tavuğu	Genel Toplam
2010	Miktar (kg)	98.044.126	942.098	0	0	98.986.224
	\$	160.716.149	983.855	0	0	161.700.004
2011	Miktar (kg)	188.598.283	1.970.650	330.036	0	190.898.969
	\$	332.614.520	4.302.752	846.055	0	337.763.327
2012	Miktar (kg)	255.936.987	3.258.424	10.053	961.438	260.166.902
	\$	481.010.375	7.911.222	46.242	2.552.546	491.520.385
2013	Miktar (kg)	303.092.431	4.919.676	0	494.022	308.506.129
	\$	546.912.319	10.731.725	0	1.667.233	559.311.277
2014	Miktar (kg)	337.579.530	6.907.808	309	239.194	344.726.841
	\$	563.715.978	15.464.625	2.749	618.485	579.801.837
2015	Miktar (kg)	284.331.927	3.660.849	4.476	404.569	288.401.821
	\$	389.170.497	7.100.477	16.222	645.446	396.932.642
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	-15,8	-47,0	1.348,5	69,1	-16,3
	\$	-31,0	-54,1	490,1	4,4	-31,5

Kaynak: TÜİK

2015 yılında toplam kanatlı eti ihracatı miktar olarak % 16 azalmıştır. Tavuk eti ihracatı % 15, hindi eti ihracatı % 47 azalmış, beç tavuğu ihracatı % 69 artmıştır.

Kanatlı eti ihracatında en büyük pazar Ortadoğu ülkeleri olup 2015 yılı ihracatının % 57'si Irak'a yapılmıştır. Diğer önemli pazarlar Rusya, Tacikistan ve Libya'dır.

2.4.7. Balık Dış Ticareti

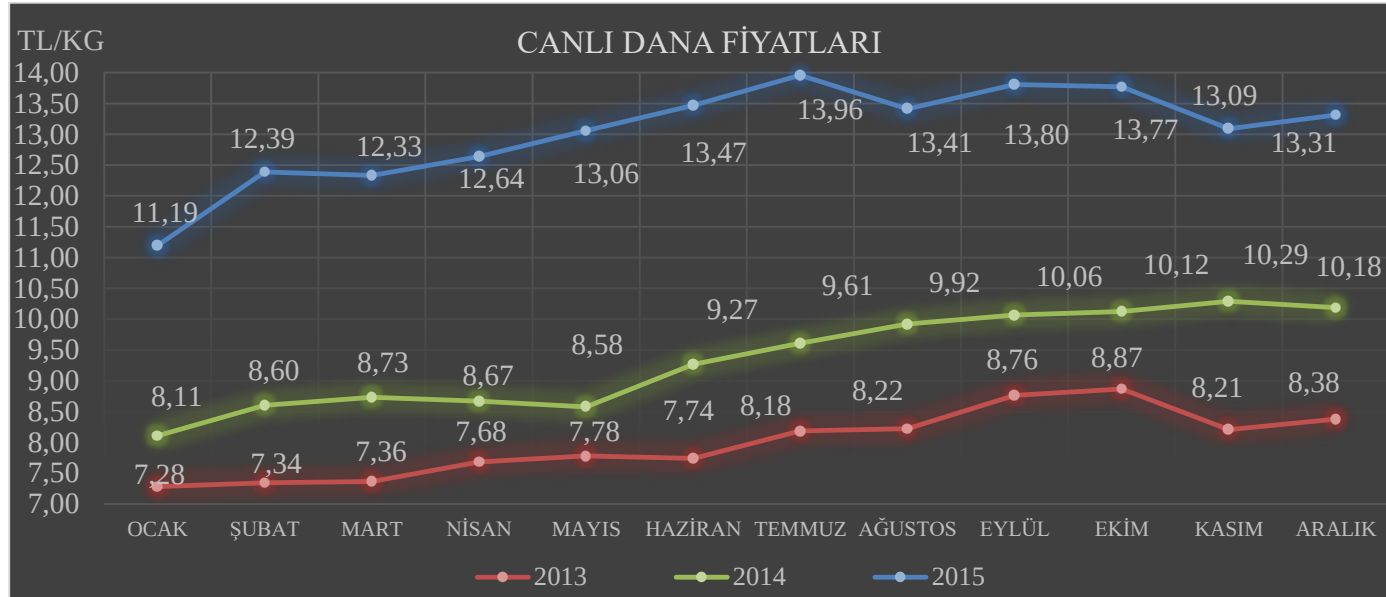
BALIK DIŞ TİCARETİ		İTHALAT	İHRACAT
2010	Miktar (kg)	74.809.275	48.914.054
	\$	122.466.106	279.819.048
2011	Miktar (kg)	59.338.401	61.141.811
	\$	146.310.303	361.903.700
2012	Miktar (kg)	58.817.493	69.386.049
	\$	150.243.241	381.657.460
2013	Miktar (kg)	61.304.786	89.453.079
	\$	163.312.949	484.615.827
2014	Miktar (kg)	69.255.339	104.587.828
	\$	166.143.827	600.476.537
2015	Miktar (kg)	102.172.899	108.911.858
	\$	218.658.862	618.948.803
Geçen Yıla Göre Değişim (%)	Miktar (kg)	47,5	4,1
	\$	31,6	3,1

Kaynak: TÜİK (Veriler canlı, dondurulmuş, tütülenmiş ve taze balıkları içermektedir.)

2015 yılında balık ithalatımız % 47'lik artışla 102 bin ton olarak gerçekleşirken, ihracatımız % 4'lük bir artışla 108 bin tona ulaşmıştır. Balık ithalatının çoğunluğunu uskumru, somon, orkinos ve kalkan; ihracatının çoğunluğunu alabalık, çipura ve levrek oluşturmaktadır. 2015 yılında en fazla ithalat yapılan ülke miktar olarak % 42 payla Norveç' tir. Balık ihracatımızın % 40'lık kısmı Hollanda, İtalya ve Almanya'ya yapılmıştır.

2.5. Fiyatlar

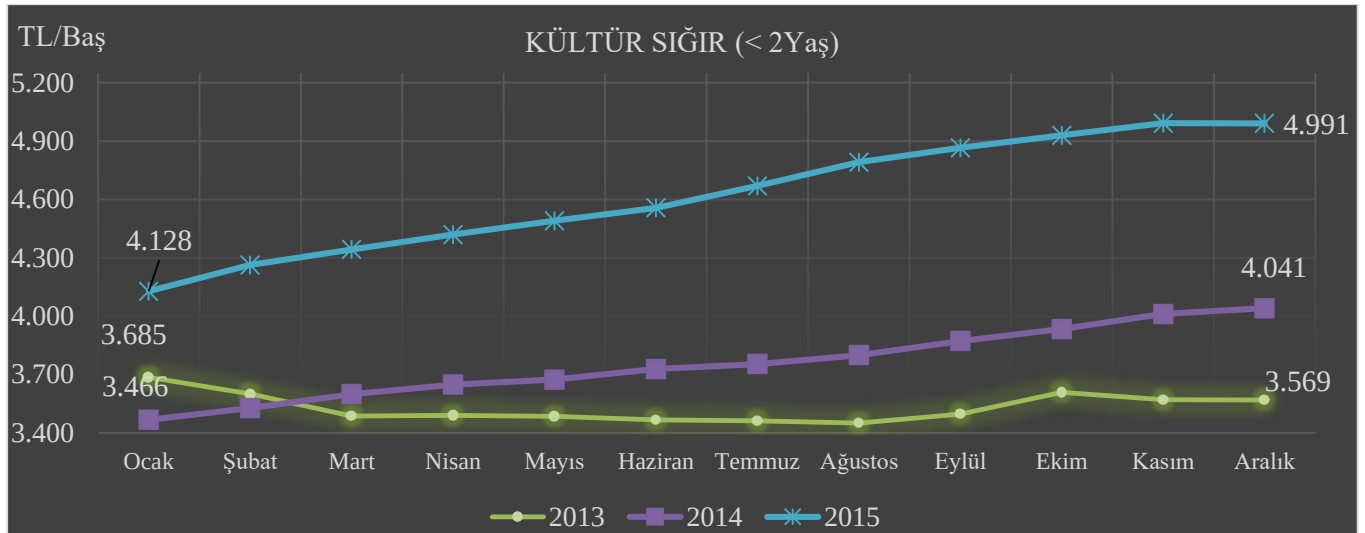
2.5.1. Yurtiçi Canlı Hayvan Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

Kaynak: Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsaları

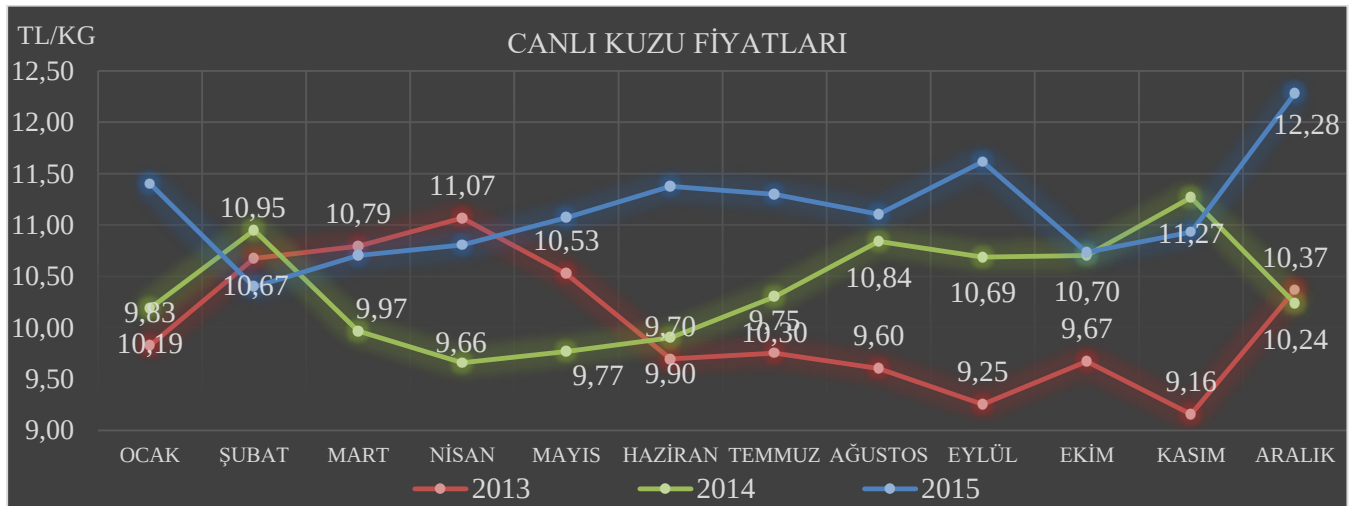
Edirne, Denizli ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2015 yılında toplam canlı dana tescil miktarı % 77 düşerken, canlı hayvan fiyatı % 40,71 artmıştır.

KG	DENİZLİ TİCARET BORSASI		EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
OCAK	4.500	2.000	70.054	87.264	278.673	62.722
ŞUBAT	4.200	1.500	102.898	122.458	597.263	
MART	10.200	4.500	127.793	155.647	1.234.313	
NİSAN	12.950	5.000	151.495	131.194	800.781	
MAYIS	7.200	5.000	79.455	145.972	546.987	
HAZİRAN	13.500	8.250	167.089	140.323	423.301	
TEMMUZ	3.500	3.000	147.357	175.724	738.671	
AĞUSTOS	5.250	2.000	125.846	231.096	383.393	
EYLÜL	2.000		270.585	155.178	832.981	
EKİM	500	3.000	100.084	177.341	486.459	
KASIM	250	2.000	112.371	207.460	412.283	
ARALIK	10.188	1.500	125.202	145.330	237.459	
TOPLAM	74.238	37.750	1.580.229	1.874.987	6.972.564	62.722

Kaynak: TÜİK

TÜİK 2015 verilerine göre, iki yaş altındaki kültür danaya ait üretici ortalama fiyatı yıl boyunca yükseliş eğiliminde olmuş ve önceki yıla göre % 23 artmıştır.

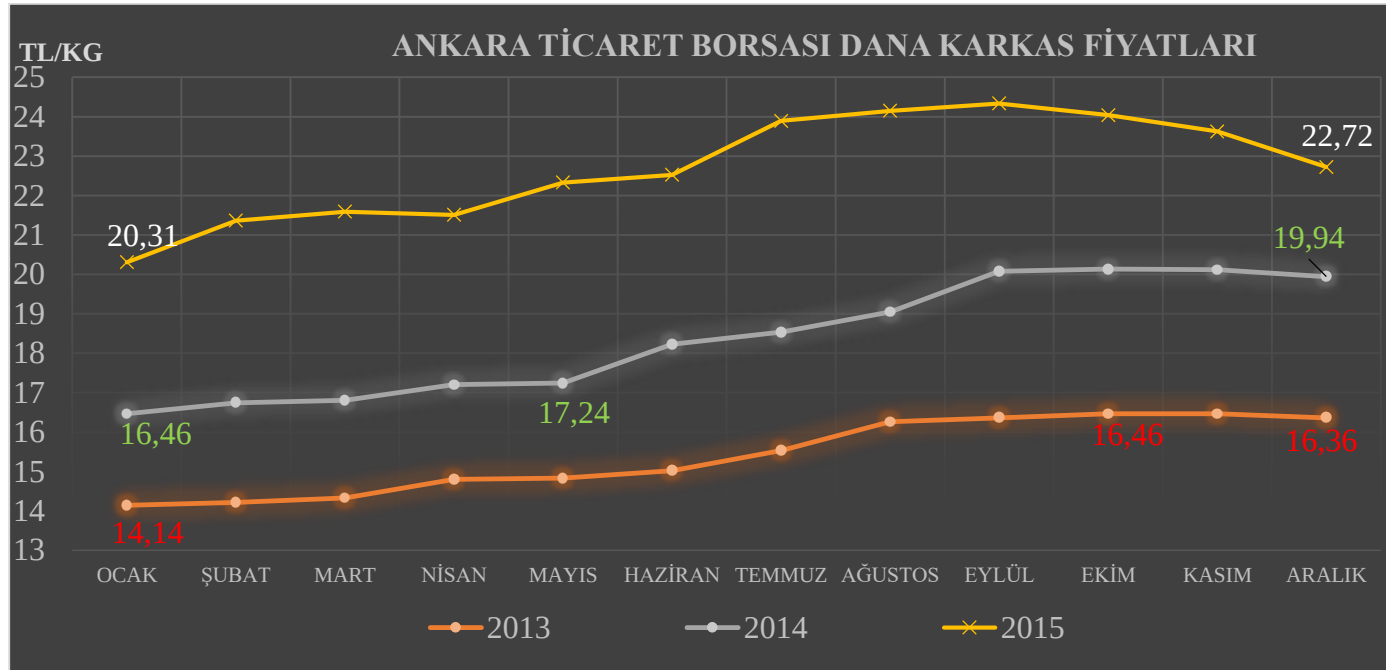
Kaynak: Edirne ve İstanbul Ticaret Borsaları

Edirne ve İstanbul Ticaret Borsası verilerine göre, 2015 yılında canlı kuzu tescil miktarı % 84 düşerken, canlı kuzu fiyat ortalaması % 8,9 artmıştır.

2015 yılında iki borsada işlem gören canlı kuzu miktarı sadece 212 ton'dur.

KG	EDİRNE TİCARET BORSASI		İSTANBUL TİCARET BORSASI	
	2014	2015	2014	2015
OCAK	3.686	8.787	0	0
ŞUBAT	2.419	7.122	0	0
MART	4.956	2.766	0	0
NİSAN	3.982	759	0	0
MAYIS	4.361	8.672	148.128	0
HAZİRAN	30.132	28.922	260.147	0
TEMMUZ	25.551	32.574	341.539	0
AĞUSTOS	16.070	27.608	259.586	0
EYLÜL	30.042	17.256	82.685	0
EKİM	16.879	24.377	0	0
KASIM	20.137	28.088	49.270	0
ARALIK	22.436	25.684	0	0
TOPLAM	180.651	212.615	1.141.355	0

2.5.2. Yurtiçi Dana Karkas Fiyatları ve Borsa İşlem Hacimleri

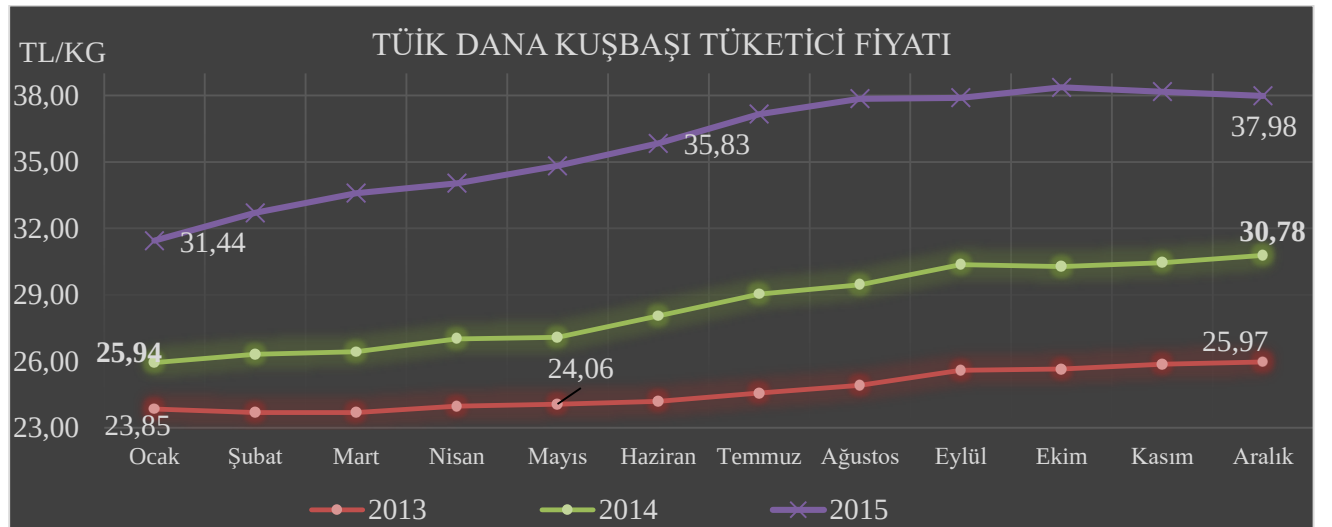

Kaynak: ATB

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2015 yılında tescil edilen dana karkas miktarı % 35, ortalama dana karkas fiyatı % 25 artmıştır.

KG	ATB DANA KARKAS İŞLEM HACİMLERİ					
	2013		2014		2015	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	597.029	1.044.967	598.259	767.094	358.378	919.600
ŞUBAT	596.478	930.071	371.012	509.442	374.417	823.665
MART	487.589	945.247	571.648	877.083	498.994	836.451
NİSAN	633.578	1.256.751	475.017	869.925	549.700	1.252.105
MAYIS	576.435	1.053.892	561.619	947.308	577.964	906.134
HAZİRAN	526.987	977.930	363655,41	1149051	516.361	1.018.732
TEMMUZ	757.118	1.310.384	538760,15	1000649	619.744	1.048.366
AĞUSTOS	660.712	674.636	382232,65	857888	430.999	902.858
EYLÜL	578.414	1.042.576	351702,11	731281	342.802	932.537
EKİM	402.494	808.970	566960	835600	618.343	1.409.316
KASIM	620.000	905.634	334255	722409	462.478	1.079.545
ARALIK	615.203	938.907	375106	703874	585.049	2.324.089
TOPLAM	7.052.037	11.889.965	5.490.226	9.971.604	5.935.230	13.453.396

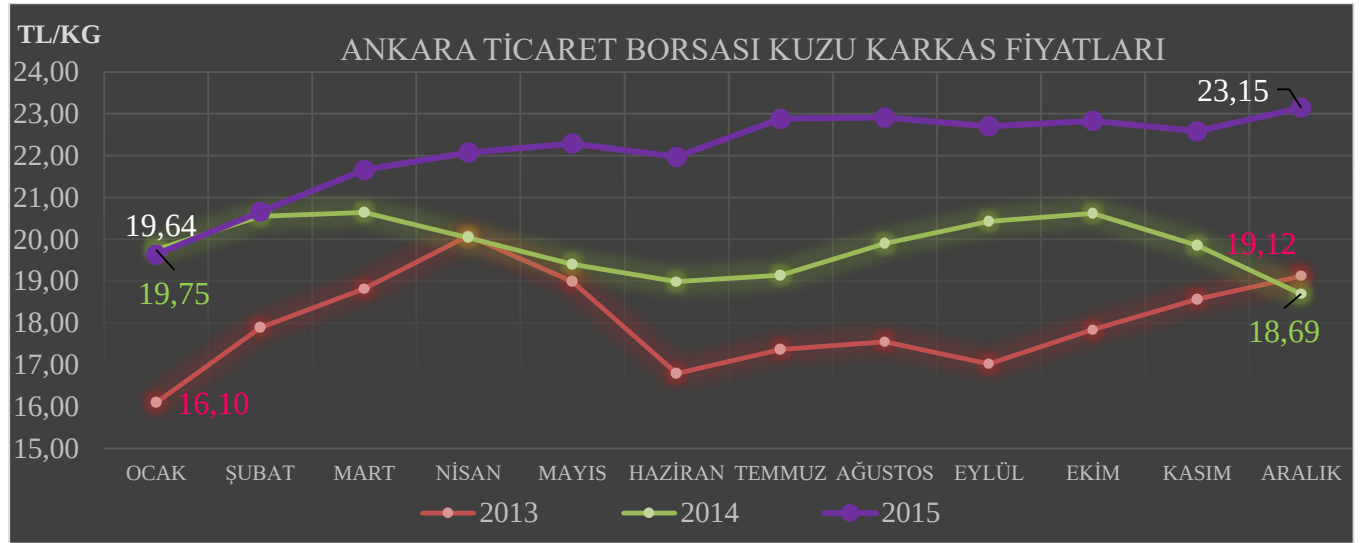
2015 yılında borsada tescil edilen toplam sığır karkas miktarı sadece 13.453 ton olup % 44'ü salon satışlarıdır.

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre, 2015 yılında ortalama dana kuşbaşı tüketici fiyatı % 26 artarak 35,82 TL/kg'a ulaşmıştır. 2015 yılının ilk ayına göre Aralık ayında % 21 artarak 37,98 TL/kg'a yükselmiştir.

2.5.3. Yurtiçi Kuzu Karkas Fiyatları

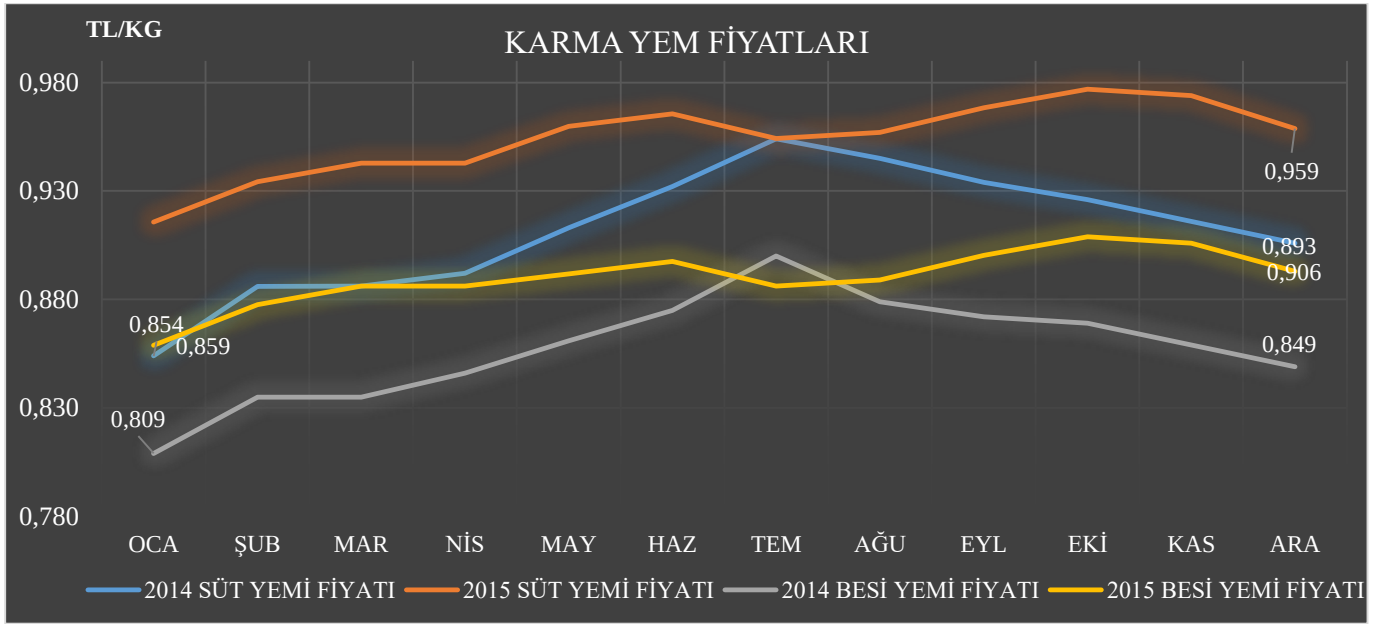
Kaynak: ATB.

Ankara Ticaret Borsası verilerine göre, 2015 yılı kuzu karkas tescil miktarı 224 ton ile bir önceki yılın % 92 gerisindedir.

2015 yılı fiyat ortalaması 22,11 TL/Kg ile bir önceki yılın fiyat ortalamasına göre % 11,5 daha yüksektir.

KG	ATB KUZU KARKAS İŞLEM HACİMLERİ					
	2013		2014		2015	
	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL	SALON TESCİL	TOPLAM TESCİL
OCAK	153.313	176.372	93.256	317.083	153.255	179.573
ŞUBAT	156.930	171.638	72.376	268.172	69.494	76.030
MART	106.635	138.581	106.054	293.456	84.398	86.572
NİSAN	91.712	116.050	84.637	337.912	101.797	183.588
MAYIS	127.077	158.328	134.008	372.671	109.614	125.560
HAZİRAN	169.634	204.233	92.806	445.683	138.248	166.000
TEMMUZ	177.752	213.051	119.377	324.191	104.554	190.856
AĞUSTOS	122.559	153.927	120.347	176.318	108.540	124.640
EYLÜL	110.169	150.932	107.048	157.297	115.438	208.715
EKİM	74.439	143.276	69.292	69.420	130.319	136.209
KASIM	85.760	150.979	103.601	103.601	111.402	134.377
ARALIK	81.924	263.652	112.747	122.465	123.790	122.209
TOPLAM	1.457.905	2.041.019	1.215.548	2.988.269	1.350.849	1.734.329

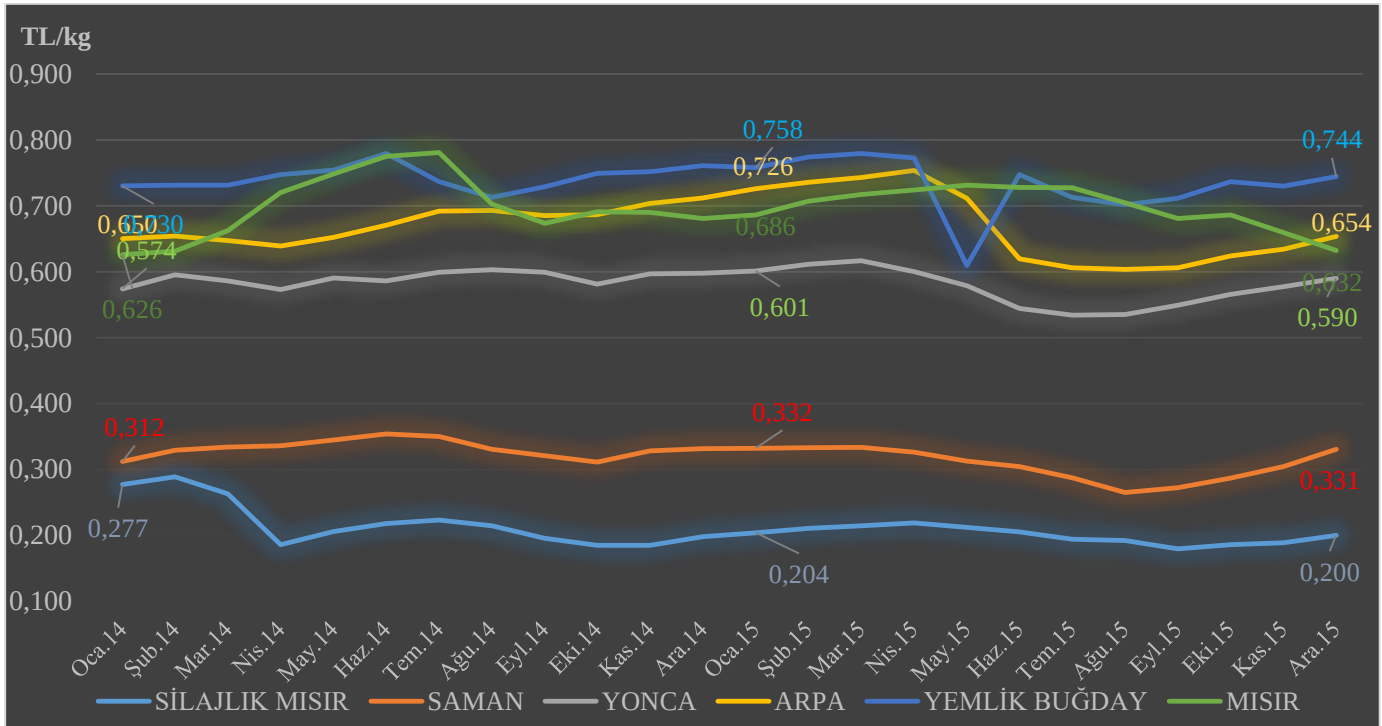
2.5.4. Karma Yem Fiyatları

Kaynak: GTHB

2015 yılında besi yemi fiyatı sürekli yükselerek Ekim ayında zirveye ulaşmış sonraki aylarda bir miktar düşmesine rağmen, bir önceki yıla göre % 3,8 artarak 0,890 TL/kg'a ulaşmıştır.

2.5.5. Kaba Yem Fiyatları

Kaynak: GTHB, TMO

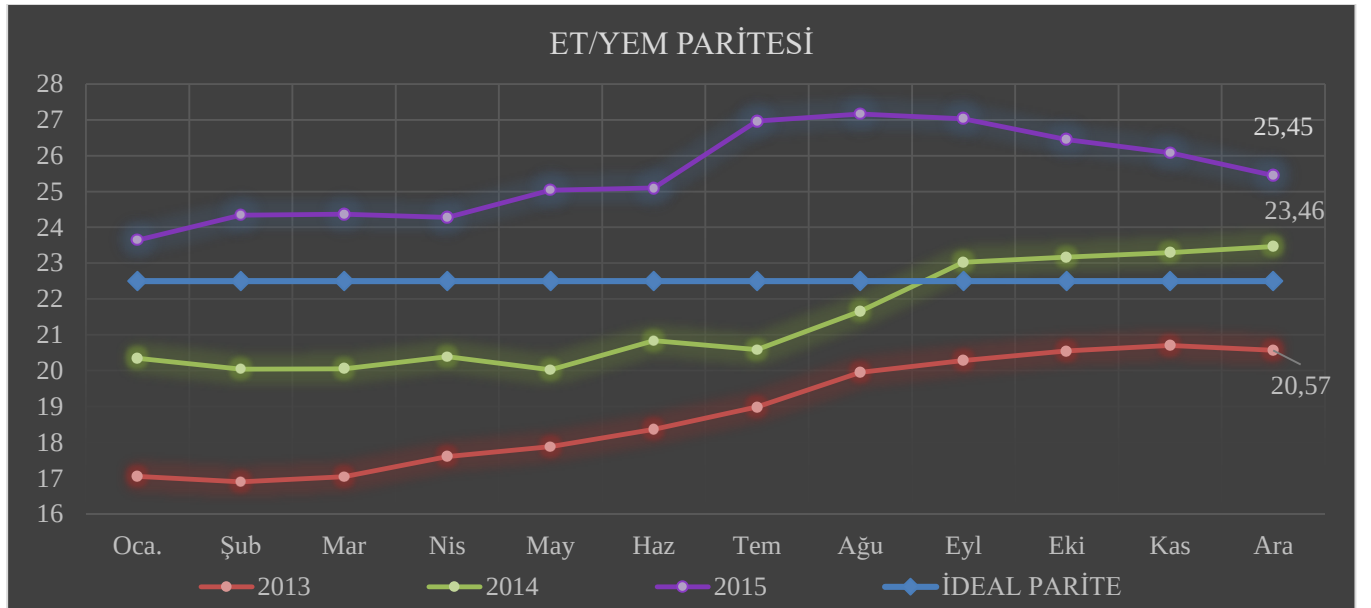
2014 yılında çoğu üründe fiyatlar önemli ölçüde düşerken bazı ürünlerde yükseliş yine devam etmiştir. 2015 yılında ise kaba yem fiyatlarında düşüş eğilimi vardır.

Ortalama kaba yem fiyatları; silajlık mısır için % 8,8 düşüşle 201 TL/ton, saman için % 7,3 düşüşle 307 TL/ton, yonca için % 2,5 düşüşle 575 TL/ton, arpa için % 1 düşüşle 668 TL/ton, yemlik buğday için % 1,5 düşüşle 731 TL/ton olarak gerçekleşmiştir. Mısır fiyatları aynı seviyede seyretmiştir.

2.5.6. Et/Yem Paritesi

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Ankara Ticaret Borsası verilerine göre; 2015 yılında Nisan ayına kadar normal seyreden et/yem paritesi, bu aydan itibaren yükselmiştir.

2015 yılında ortalama et/yem paritesi ideal paritenin üzerinde seyretmiş ve % 19 artışla yıllık ortalaması 25,49 olarak gerçekleşmiştir. İdeal paritenin % 13 üzerindedir.

Kaynak: GTHB, ATB

*İdeal et/yem paritesi 22,5 olarak kabul edilmektedir.

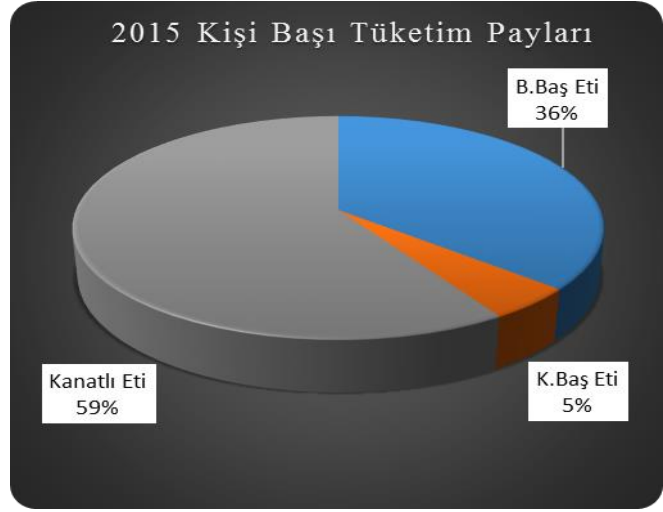
2.6. Tüketim

2015 TÜİK verileri ile Türkiye	
Üretim + ithalat - ihracat	2.841.292 ton
Nüfus	78,74 milyon kişi
Kişi Başı Et Tüketimi	36,08 kg (21,27 kg'ı beyaz et)
2014 TÜİK verileri ile Türkiye	
Kişi Başı Balık Tüketimi	6,46 kg

2.6.1. Kişi Başı Et Tüketimi

TÜİK verileri kullanılarak; Kişi başı tüketim= üretim + ithalat – ihracat / nüfus formülüyle yapılan hesaba göre;

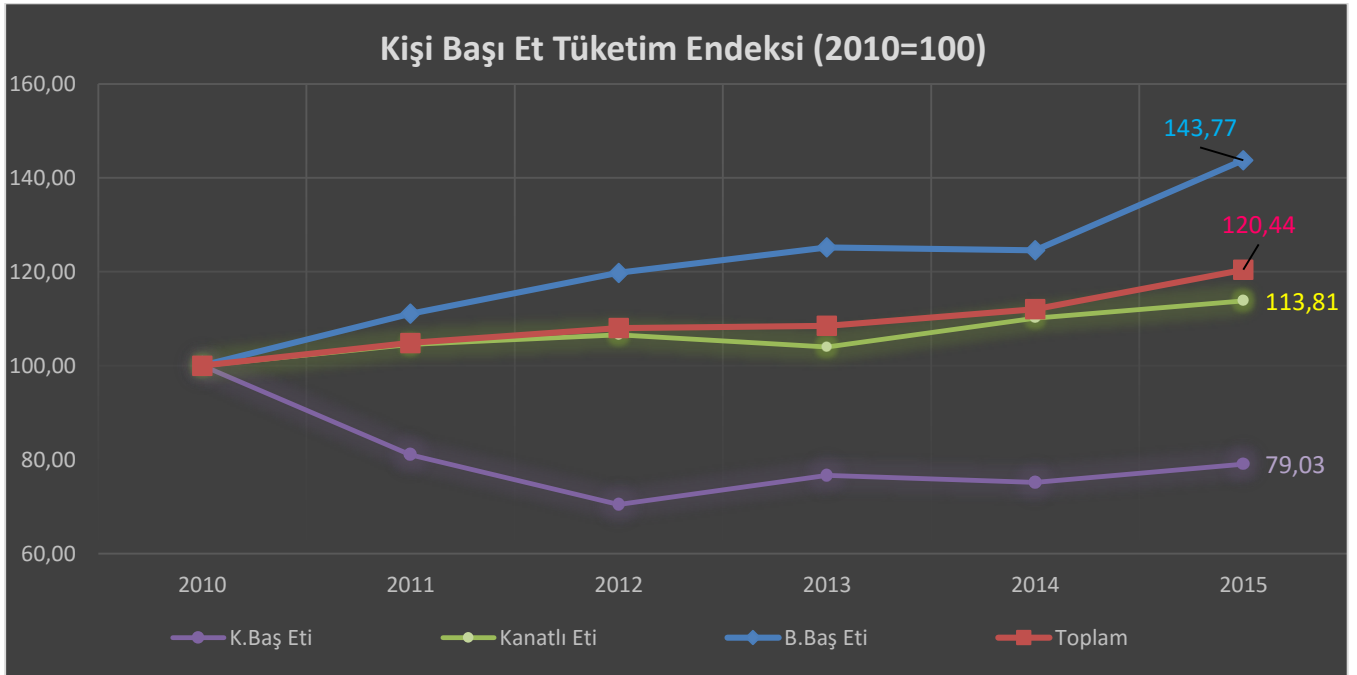
2015 yılı kişi başı toplam et tüketimi 36,08 kg olup bunun % 59'u (21,27 kg) kanatlı eti, % 36'sı (13,12 kg) büyükbaş eti, % 5'i (1,7 kg) küçükbaş etidir. Kişi başı balık tüketimi 6,46 kg civarındadır (2014).

2.6.2. Kişi Başı Et Tüketim Endeksi (2008=100)

2010 yılı baz alınarak yapılan hesaplama göre; 2010-2015 döneminde kişi başı toplam et tüketimi % 20 artmıştır. Büyükbaş eti tüketimi % 43, kanatlı eti tüketimi % 14 artmış ancak küçükbaş eti tüketimi % 20,9 oranında azalmıştır.

2015 yılında, toplam tüketimde bir önceki yıla göre artış % 7,5 olarak gerçekleşmiştir. Büyükbaş eti tüketimi % 15, küçükbaş eti tüketimi % 5 azalmış kanatlı eti tüketimi % 3 artmıştır.

Kaynak: TÜİK (Üretim + ithalat – ihracat / nüfus)

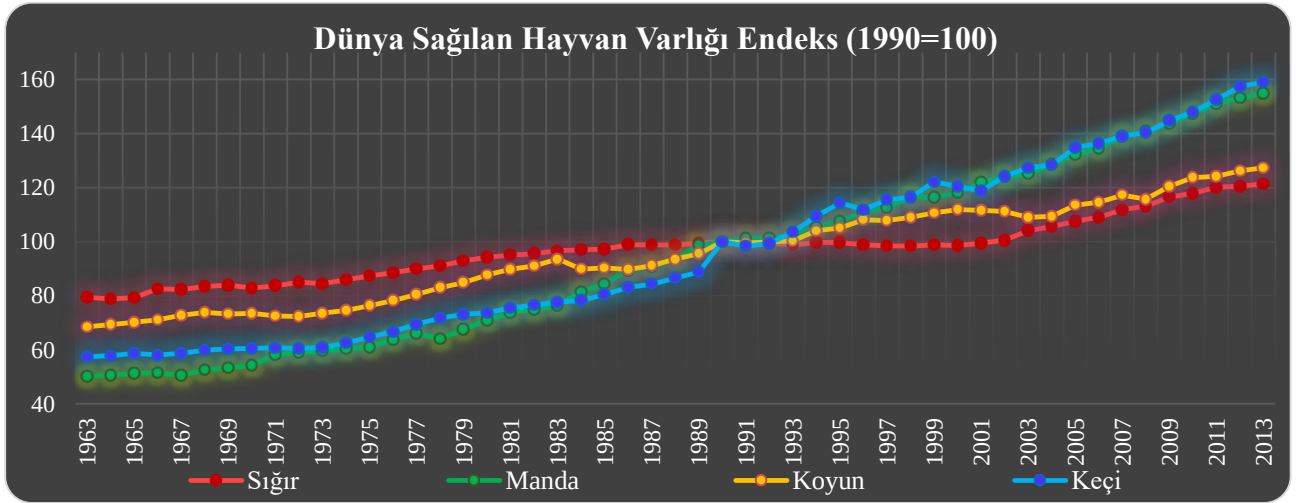
SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ

1. DÜNYADA DURUM

1.1.Sağılan Hayvan Varlığı

1990 yılı baz alınarak yapılan endeks hesaplamasına göre 1990-2013 döneminde, dünya sağmal hayvan varlığında en yüksek artış % 59 ile keçi varlığındadır. Sağılan manda varlığında artış % 55, koyun varlığında % 27 ve sığır varlığında % 21 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde dünya toplam koyun varlığında % 4 düşüş yaşanırken, toplam sığır varlığında % 13, manda varlığında % 31, keçi varlığında % 66 artış olmuştur.

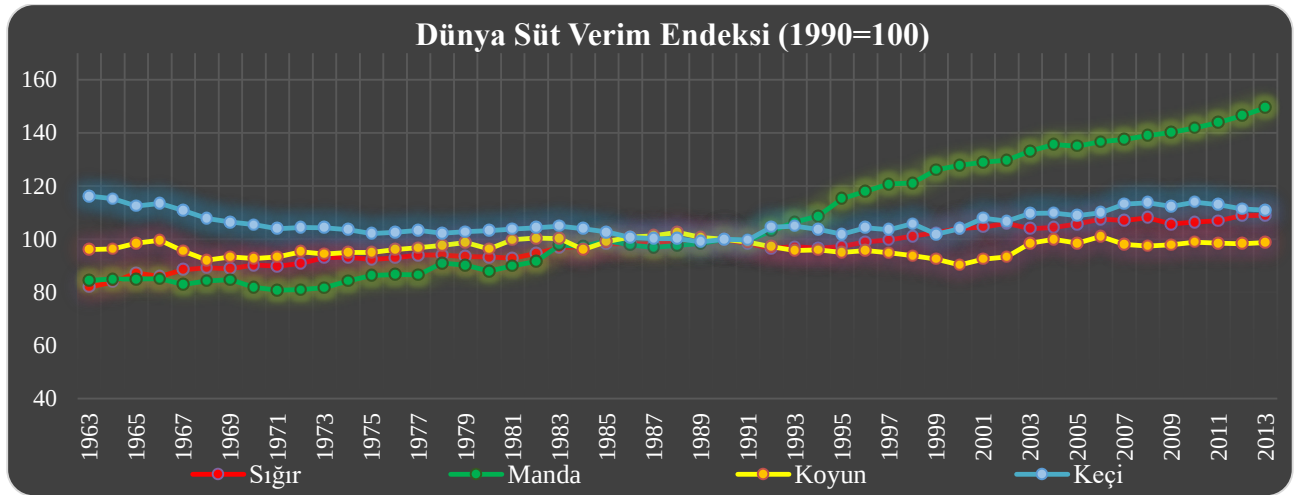

Kaynak: FAO

Dünyada toplam sığır varlığının % 18'i, keçi varlığının % 20'si, koyun varlığının % 19'u ve manda varlığının % 32'si sağılmaktadır.

1.2. Süt Verimi

1990-2013 döneminde, dünya süt veriminde en yüksek artış % 49 ile manda sütünde olmuştur. İnek ve keçi sütü veriminde yaklaşık % 11 artış yaşanırken koyun sütü veriminde % 1'lik düşüş gerçekleşmiştir.

Kaynak: FAO

1.2.1. Türler ve Ülkeler Bazında Süt Verimi

	İnek sütü verimi (kg/yıl)		Manda sütü verimi (kg/yıl)		Keçi sütü verimi (kg/yıl)		Koyun sütü verimi (kg/yıl)
ABD	9.902	Pakistan	1.875	Hollanda	803	Avusturya	429
Danimarka	8.766	Hindistan	1.799	Almanya	800	İsviçre	422
Finlandiya	8.222	Suriye	1.799	Fransa	656	Fransa	209
İspanya	7.655	Mısır	1.520	Avusturya	643	İspanya	204
İngiltere	7.758	Malezya	1.461	Belçika	637	Yunanistan	98
Hollanda	7.644	Irak	1.067	İspanya	385	İtalya	79
Almanya	7.293	İran	1.032	Rusya	315	Tunus	79
Fransa	6.414	Türkiye	1.000	İsrail	274	Türkiye	77
Kanada	8.739	Vietnam	1.000	Çin	187	Somali	71
S.Arabistan	8.340	Nepal	868	Hindistan	155	Bangladeş	70
Japonya	7.568	Bulgaristan	1.521	Pakistan	140	B.A.E	63
Avustralya	5.640	İtalya	808	Türkiye	105	Pakistan	51
Arjantin	5.379	Yunanistan	800	Cezayir	100	Mısır	50
Y. Zelanda	3.947	Gürcistan	642	B.A.E	89	İran	37
Rusya	3.900	Çin	560	Bangladeş	80	Çin	35
Türkiye	2.970	Bangladeş	411	Sudan	64	Rusya	32
Çin	2.918	Butan	400	Mali	60	Afganistan	30
Cezayir	2.445			Somali	58	S.Arabistan	28
Brezilya	1.492			İran	35	Cezayir	23
Hindistan	1.350			Brezilya	30	Kenya	20
Pakistan	1.230			Irak	21	Sudan	19
Dünya	2.347	Dünya	1.308	Dünya	90	Dünya	46

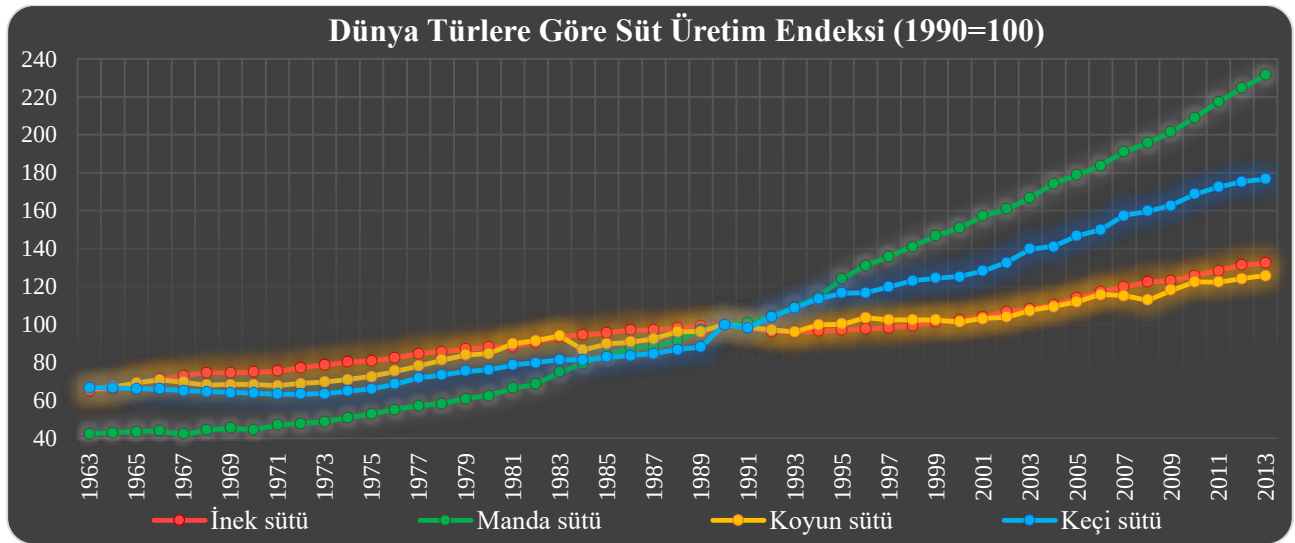
Kaynak: FAO

2013 yılı verilerine göre inek sütü veriminde dünya ortalaması 2.347 kg/yıl iken daha modern süt hayvancılığının yapıldığı ve kaliteli yem kullanımının daha fazla olduğu ABD’de inek sütü verimi 9.902 kg/yıl, Kanada’da 8.739 kg/yıl, Avrupa Birliği ülkelerinden Danimarka’da

8.766 kg/yıl, İspanya'da 7.655 kg/yıl, Hollanda'da 7.644 kg/yıl seviyelerine kadar çıkmaktadır. Önemli süt üreticileri olan Hindistan ve Pakistan'da süt verimi dünya ortalamasının altında yer alırken, Türkiye'de 2.970 kg/yıl'dır.

1.3. Süt Üretimi

1990-2013 döneminde, dünya süt üretiminde en yüksek artış hem hayvan varlığında hem de verimdeki artışa bağlı olarak % 131 oranında manda sütünde gerçekleşmiştir. Özellikle keçi varlığındaki artışa bağlı olarak keçi sütü üretiminde artış % 76 olurken, inek sütü üretiminde artış %32, koyun sütünde % 26 olmuştur.

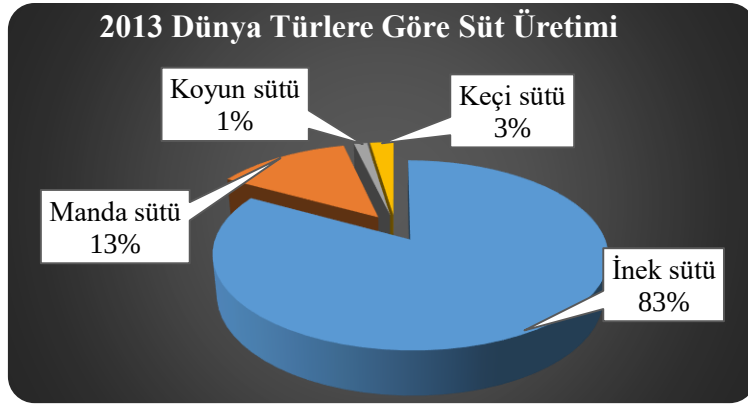
Kaynak: FAO

FAOSTAT verilerine göre 2013 yılı dünya toplam süt üretimi yaklaşık 766 milyon tondur.

		2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013 Değişim %
Sığır	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	260	263	268	269	271	4,2
	Süt üretimi (milyon ton)	592	603	617	630	636	7,4
	Süt verimi (kg/yıl)	2.276	2.292	2.302	2.345	2.347	3,1
Manda	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	57	58	60	61	61	7,7
	Süt üretimi (milyon ton)	89	92	96	99	102	14,6
	Süt verimi (kg/yıl)	1.563	1.582	1.605	1.634	1.666	6,6
Koyun	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	208	213	214	218	220	5,7
	Süt üretimi (milyon ton)	10	10	10	10	10	6,6
	Süt verimi (kg/yıl)	46	46	46	46	46	0,9
Keçi	Sağılan hayvan varlığı (milyon baş)	182	186	192	198	200	9,9
	Süt üretimi (milyon ton)	17	17	18	18	18	8,5
	Süt verimi (kg/yıl)	90,9	92,3	91,5	90,1	89,8	-1,2

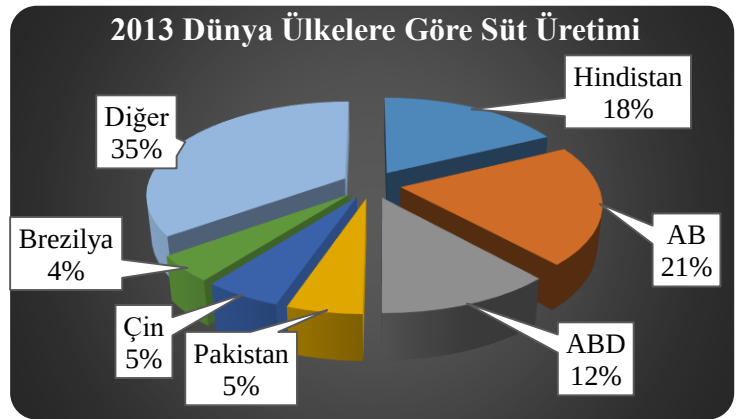
Kaynak: FAO

2013 yılı verilerine göre dünyada sağılan hayvan varlığı sığırdan 271 milyon baş, mandadan 61 milyon baş, koyundan 220 milyon baş ve keçide 200 milyon baştır.

FAO tarafından yayınlanan Ekim 2015 Gıda Görünüm raporuna göre; Dünya süt üretiminin % 1,5 oranında artarak 2015 yılında 801 milyon ton seviyesine yükselmesi bekleniyor. Okyanusya dışında dünyanın çoğu bölgesinde üretim artarken, Hindistan başta olmak üzere özellikle Asya ülkeleri üretim artışında başı çekmektedir. Hindistan'da süt üretiminin % 4,3 (6,1 milyon ton artış) artarak

147,8 milyon ton seviyesine yükselmesi öngörülüyor. Avrupa'da, AB süt üretiminin % 0,9 oranında artarak 161,4 milyon ton olması öngörülüyor. Çiftçilerin verimi düşük inekleri kesime göndermesi sonucu Y. Zelanda'nın mevcut süt sezonunda üretiminin % 2 oranında düşerek 21,5 milyon ton seviyesine gerilemesi öngörülüyor. Avustralya'da ise ihracat pazarlarından elde edilen düşük gelirler sonucu üretimde artış sınırlı olacak. Verimi artması sonucu Temmuz/Haziran süt sezonunda üretimin % 1 oranında yükseleceği tahmin ediliyor.

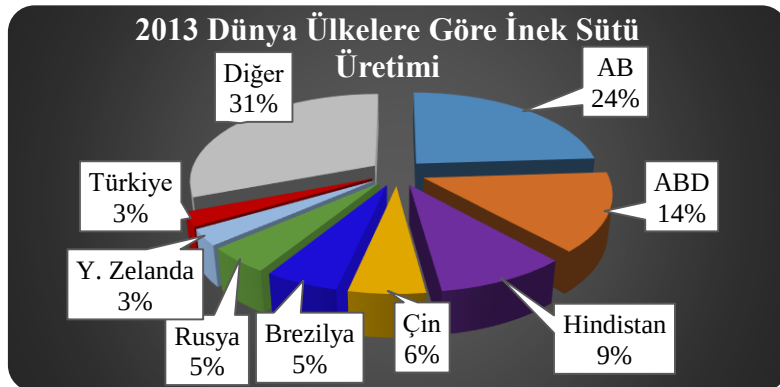

2013 yılı toplam süt üretiminde en büyük payı % 83 (636 milyon ton) ile inek sütü alırken, manda sütü % 13 (102 milyon ton), koyun sütü % 1 (10 milyon ton), keçi sütü % 3 (18 milyon ton) paya sahiptir.

Dünya süt üretiminde AB 157 milyon ton üretim ile ilk sırada yer alırken, 136 milyon ton ile Hindistan ikinci sırada yer almaktadır.

AB, Hindistan ve ABD dünya süt üretiminin yaklaşık % 51'ini gerçekleştirilmektedir.

1.3.1 İnek Sütü

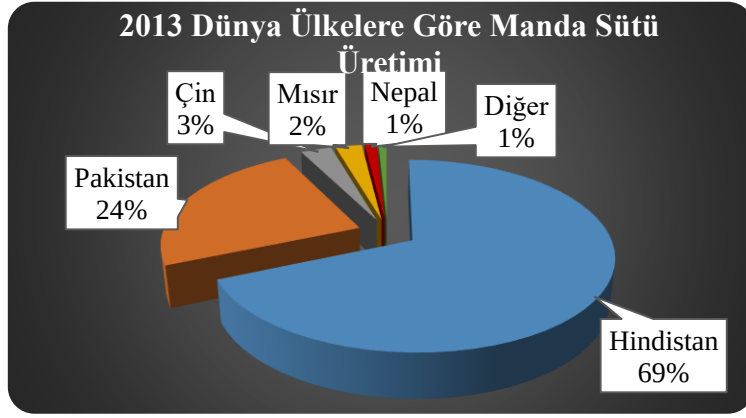

FAOSTAT verilerine göre, 2013 yılında dünya inek sütü üretimi önceki yıla göre % 0,9 artışla 636 milyon tondur. Dünya üretiminin % 53'ü AB, ABD, Hindistan ve Çin tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye dünya üretiminde % 2,6 pay ile 8. sırada yer almaktadır.

2013 yılında Okyanusya'da yaşanan kuraklığın çayır ve otlaklarını olumsuz etkilemesi Y. Zelanda ve Avustralya üretimlerinde düşüşe neden olmuştur. Ayrıca, Çin'de kuru hava koşulları, yem sıkıntısı, süt

ineklerinin kesime gönderilmesi üretimi düşürmüştür. 2012 yılında % 2,2 artan dünya toplam inek sütü üretimi, 2013 yılında sadece % 0,8 oranında artmıştır.

1.3.2. Manda sütü

FAOSTAT verilerine göre, 2013 yılında dünya manda sütü üretimi önceki yıla göre % 3,1 artışla 102 milyon ton gerçekleşmiştir.

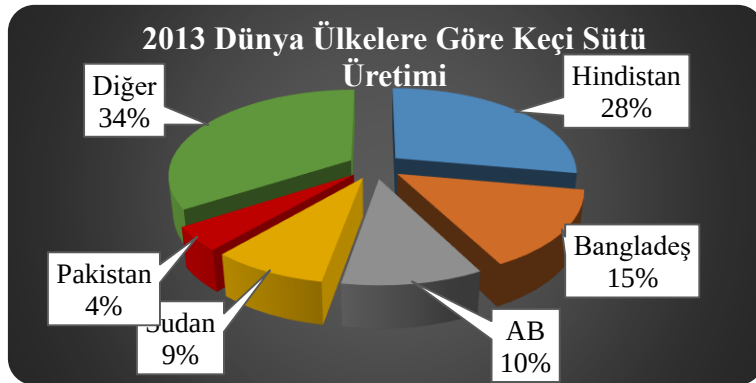
Hindistan ve Pakistan dünya manda sütü üretiminin % 92,5'ini gerçekleştirirken, Türkiye 52 milyon ton ile dünyada 10. sırada

yer almıştır.

Bin ton	2011	2012	2013
Hindistan	65.352	67.675	70.000
Pakistan	22.955	23.652	24.370
Çin	3.050	3.080	3.050
Mısır	2.568	2.565	2.615
Nepal	1.109	1.154	1.188
Diğer	797	816	819
Dünya toplamı	95.831	98.942	102.041

Özellikle son üç yılda yaklaşık 4,5 milyon ton (% 7,1) artışla Hindistan üretimi 70 milyon tona ulaşmıştır. Pakistan üretimi aynı dönemde % 6,2 artış göstermiştir.

1.3.3. Keçi sütü

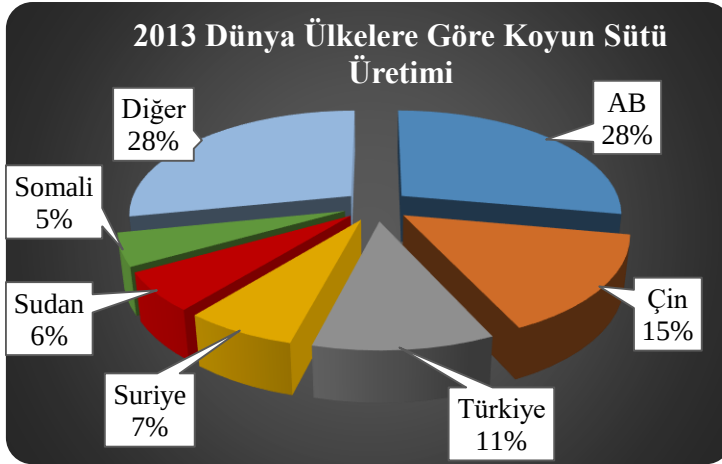
bin ton ile 7. sırada yer almaktadır.

2013 yılında keçi sütü üretimi 18 milyon ton ile önceki yıla göre % 0,7 artış göstermiştir. Dünya üretiminin % 53'ü Hindistan, Bangladeş ve AB'de gerçekleşmektedir. Türkiye dünya keçi sütü üretiminde 416

Bin ton	2011	2012	2013
Hindistan	4.782	4.950	5.000
Bangladeş	2.592	2.608	2.616
AB	1.975	1.876	1.863
Sudan	1.522	1.532	1.532
Pakistan	759	779	801
Diğer	5.912	6.081	6.145
Dünya Toplamı	17.542	17.827	17.957

2013 yılında önemli üreticiler olan Hindistan, Bangladeş, Pakistan üretimleri artarken, AB üretimi düşüş göstermiştir.

1.3.4. Koyun Sütü

2013 yılı dünya koyun sütü üretimi önceki yıla göre % 0,7 artışla 10.076 bin ton gerçekleşmiştir.

Dünya koyun sütü üretiminin % 28'ini karşılayan AB 2.805 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Çin dünya üretiminde % 15 pay ile ikinci sırada yer almaktadır.

Bin ton	2011	2012	2013
AB	2.845	2.798	2.805
Çin	1.529	1.580	1.540
Türkiye	893	1.010	1.101
Suriye	706	703	685
Sudan	530	532	601
Somali	500	505	505
Diğer	2.848	2.882	2.841
Dünya Toplamı	9.851	10.010	10.076

Türkiye 1.101 bin ton ile üçüncü sıradadır.

2013 yılında Çin, Suriye üretimi düşüş gösterirken, Türkiye, AB ve Sudan üretimleri artış göstermiştir.

1.4. Süt Ürünleri Üretimi

2015 yılı IDF raporuna göre 2014 yılında dünya toplam inek sütü üretiminin % 64'ü sanayiye aktarılıyor, kalan %36'lık kısmını ise hane içi tüketim ve kayıt altına alınmayanlar oluşturuyor.

ABD, Y. Zelanda, Avustralya, Almanya, Fransa, Hollanda, Birleşik Krallık ve Kanada'da üretimin neredeyse tamamı sanayiye aktarılırken Pakistan, Hindistan ve Mısır'da sanayiye aktarılma oranı % 20'nin altındadır.

Dünyada süt işleyen firmaların yarısını kooperatifler oluşturmaktadır. Dünya süt pazarında etkili olan ilk 20 firma; toplam inek ve manda sütü üretiminin % 27'sini, sanayiye aktarılan sütün %49'unu işlemektedir. İşlediği süt miktarı bakımından ilk beşte Lactalis (Fransa), Fonterra (Y. Zelanda), Nestlé (İsviçre), Dairy Farmers of America (ABD), ve FrieslandCampina (Hollanda) yer almaktadır.

Dünya süt üretiminin çoğunluğu içme sütü ve peynir olarak değerlendirilmektedir.

DÜNYA SÜT ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ						
Milyon ton	2010	2011	2012	2013	2014	% değişim 2010-2014
İçme sütü	126	127	134	137	138	9,5
Tereyağı	9,1	9,5	9,9	10,1	10,4	14,3
İnek peyniri	18,2	18,4	18,8	19,1	19,6	7,7
Yağsız süt tozu	3,7	4	4,2	4,2	4,8	29,7
Yağlı süt tozu	4,3	4,7	4,8	4,8	5,1	18,6

Kaynak: IDF (Dünya peynir, süt tozu ve tereyağı üretiminin % 90'ını ve içme sütü üretiminin % 75'ini temsil eden 50 ülke verisidir)

2014 yılında dünya içme sütü üretimi % 0,7 artış göstermiştir. Çin, Hindistan ve Brezilya başta olmak üzere nüfus ve gelir artışına bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerde yıllık artışlar yüksek olmuştur. 2013/14 yılında değişim Hindistan'da %5,3; Brezilya'da 3,2; Çin'de % 2,7 olmuştur. En fazla üretim 31,7 milyon ton ile AB ülkelerinde olmuştur.

BAZI ÜLKELERDE İÇME SÜTÜ ÜRETİMİ							
Milyon ton	2000	2005	2010	2013	2014	2013/14 % değ.	2000/14 % değ.
AB	32,9	32,3	32	32	31,6	-1,2	-0,3
ABD	24,9	24,7	24,8	23,4	22,7	-3	-0,7
ÇİN	1,2	9,7	14,8	23,3	24	2,7	23,6
RUSYA		4,2	4,9	5,4	5,3	-1	*
BREZİLYA	12,7	13,4	11,3	12	12,3	3,2	-0,2
JAPONYA	4,6	4,3	3,9	3,6	3,6	-1,4	-1,8
AVUSTRALYA	2	2,1	2,4	2,5	2,7	4,6	2,1
MEKSİKA	3,8	4,3	4,4	3,7	3,6	-5	-0,4
ARJANTİN	1,6	1,6	1,7	1,8	2	9,6	1,5
KANADA	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	-0,7	-0,2
HİNDİSTAN		-	8,3	11,1	11,7	5,3	*
TÜRKİYE		-	1,1	1,3	1,3	0,1	*

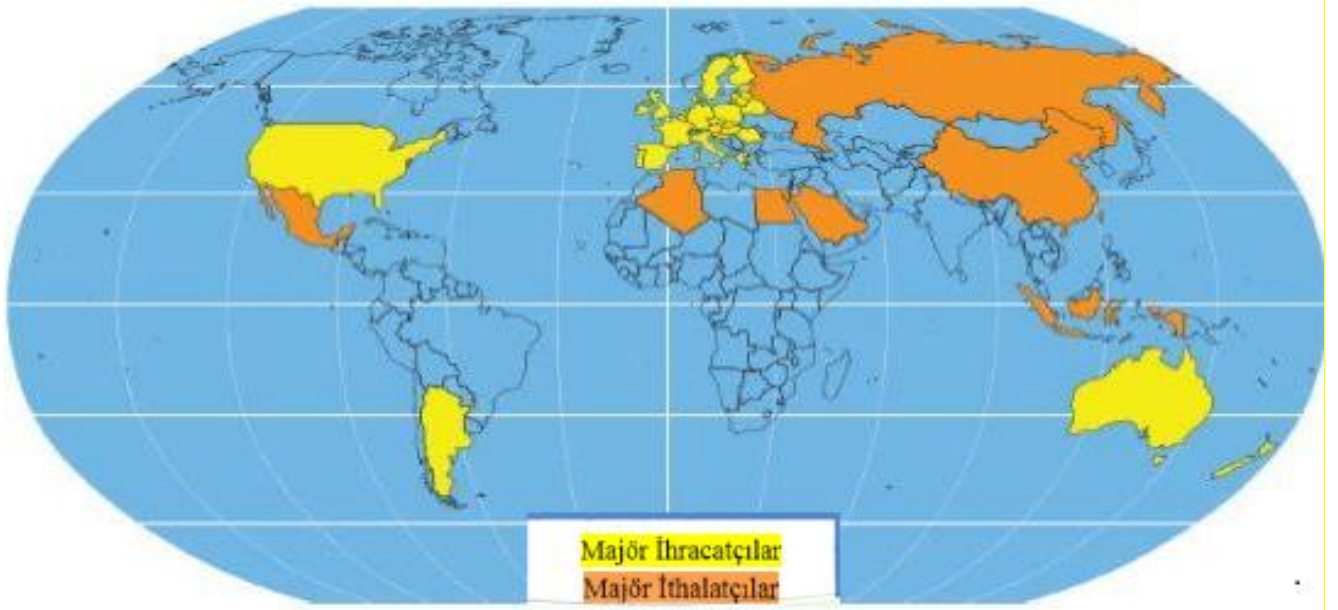
Kaynak: IDF

2014 yılında dünya tereyağı üretiminin yaklaşık % 47'sini Hindistan, % 20'sini AB gerçekleştirmektedir. AB tereyağı üretimi geçen yıla göre %4,8; Hindistan'ın üretimi ise %3 artmıştır.

Dünya peynir üretiminin % 71'i AB ve ABD tarafından gerçekleştirilmektedir. AB üretiminin % 8'i, ABD üretiminin ise % 7'si ihraç edilmektedir. 2010/14 döneminde dünya üretiminde % 7,7 oranında büyüme görülmüştür.

Dünya yağlı süt tozu üretiminin % 29'u Y. Zelanda, % 37'si AB ve Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Y. Zelanda üretiminin neredeyse tamamını ihraç ederken, AB üretiminin % 40'ını ihraç etmektedir. Yağsız süt tozunda ise AB toplam üretimin % 33'ünü gerçekleştirmektedir.

1.5. Ticaret

Süt çabuk bozulabilen bir ürün olduğu için çoğunlukla üretildikleri ülke veya bölgede tüketilmektedir. Soğutma ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmelere rağmen üretilen sütün sadece % 9'u, uluslararası ticarete konu olmaktadır. Uluslararası ticaretin çoğunluğu peynir, süttozu ve tereyağı olarak yapılmaktadır.

Uluslararası talebin zayıflaması sonucu 2015 yılında küresel ticaretin % 1,7 oranında düşerek 71,3 milyon ton (süt eşdeğeri) seviyesine gerilemesi bekleniyor. Asya ülkeleri halen daha ticarete en önemli pazar olurken, bölgeden yapılan ithalatlar 2006 yılından sonra ilk kez düşmüş olacak. Son birkaç yıldır Çin'in alımlarındaki keskin artış bu yıl yerini düşüşe bırakacak. Bu durum ticaretteki gerilemenin en önemli nedeni olarak tahmin ediliyor.

1.5.1. Süt Eşdeğeri İhracat

Dünya süt ürünleri ihracatının % 65'i Y. Zelanda, AB ve ABD tarafından gerçekleştirilmektedir. En büyük süt ürünleri ihracatçısı olan Y. Zelanda, süt üretiminin % 91'ini ihraç etmektedir.

Bin ton	2013	2014	2013-2014 % değişim	2015	2014-2015 % değişim	İhracat payı %
Yeni Zelanda	17.831	19.136	7,3	18.975	-0,8	26,6
AB	15.808	17.726	12,1	17.810	0,5	25,0
ABD	10.412	10.653	2,3	9.332	-12,4	13,1
Belarus	4.312	4.370	1,3	4.868	11,4	6,8
Dünya Toplamı	68.807	72.565	5,5	71.337	-1,7	

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2015

1.5.2. Süt Eşdeğeri İthalat

2013 yılında süt eşdeğeri olarak süt ve süt ürünleri ithalatı önceki yıla göre % 2,5 artışla 65,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Çin ve Rusya en önemli süt ürünleri ithalatçılarıdır. Çin'in 2014 yılında ithalatı % 6,7 artarken, 2015 yılında % 22,7 azalarak 10,2 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. 2014 yılında % 21,8 azalan Rusya ithalatının, özellikle AB'ye uygulanan ambargo nedeniyle peynir ithalatındaki azalmanın etkisiyle 2015 yılında % 25,8 gerilemiştir.

Bin ton	2013	2014	2013-2014 % değişim	2015	2014-2015 % değişim	İthalat payı %
Çin	12.371	13.203	6,7	10.212	-22,7	14,3
Rusya	5.005	3.912	-21,8	2.901	-25,8	4,1
S. Arabistan	2.880	3.094	7,4	3.218	4,0	4,5
Meksika	2.906	2.866	-1,4	3.223	12,5	4,5
Endonezya	2.644	2.536	-4,1	2.665	5,1	3,7
Dünya Toplamı	65.269	69.041	5,8	67.589	-2,1	

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2015

1.5.3. Süt Tozu Ticareti

Dünya yağlı süt tozu ihracatında Y. Zelanda, yağsız süt tozu ticaretinde AB en önemli ihracatçılarıdır. 2015 yılında dünya toplam süt tozu ihracatının % 55'i Y. Zelanda, % 15'i AB tarafından gerçekleştirilirken, toplam süt tozu ithalatının % 20'si Çin tarafından yapılmıştır.

Çin'in yağlı süt tozu ithalatı 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla % 8,3 artış göstermiştir. 2015 yılında ise % 41,1 azalmıştır. Çin, ithalatının yaklaşık % 90'ını Y. Zelanda'dan gerçekleştirmektedir.

YAĞLI SÜT TOZU İTHALATI						YAĞLI SÜT TOZU İHRACATI					
Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ	Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ
Çin	725	785	8,3	462	-41,1	Y. Zelanda	1.291	1.424	10,3	1.373	-3,6
Venezuela	170	143	-15,9	179	25,2	AB	374	389	4,0	370	-4,9
Cezayir	142	204	43,7	231	13,2	Arjantin	182	144	-20,9	115	-20,1
BAE	101	132	30,7	155	17,4	Avustralya	96	81	-15,6	68	-16,0
Dünya	2.266	2.418	6,7	2.298	-5,0	Dünya	2.470	2.599	5,2	2.492	-4,1

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2015

ABD, AB ve Y. Zelanda dünya yağsız süt tozu ihracatının % 74'ünü gerçekleştirmektedir. Çin, Meksika ve Endonezya en önemli ithalatçılarıdır. 2015 yılında ABD hariç diğer ihracatçı majör ülkeler ihracatlarını artıracığı tahmin edilmektedir. En büyük artış yaklaşık % 30 ile Avusturalya'da tahmin ediliyor. Çin'in yağsız süt tozunda en önemli tedarikçileri Y. Zelanda ve ABD'dir.

YAĞSIZ SÜT TOZU İTHALATI						YAĞSIZ SÜT TOZU İHRACATI					
Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ	Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ
Çin	266	286	7,5	240	-16,1	ABD	555	554	-0,2	510	-7,9
Meksika	198	203	2,5	221	8,9	AB	407	646	58,7	698	8,0
Endonezya	155	146	-5,8	141	-3,4	Y. Zelanda	392	383	-2,3	420	9,7
Malezya	102	138	35,3	175	26,8	Avustralya	119	164	37,8	213	29,9
Cezayir	120	168	40,0	148	-11,9	Belarus	95	90	-5,3	112	24,4
Rusya	131	95	-27,5	109	14,7						
Dünya	1.932	2.070	7,1	2.147	3,7	Dünya	1.897	2.129	12,2	2.200	3,3

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2015

1.5.4. Tereyağı Ticareti

Y. Zelanda dünya tereyağı ihracatının yaklaşık yarısını tek başına gerçekleştirmektedir. Rusya, Çin, S. Arabistan ve Mısır önemli ithalatçılarıdır. Tereyağı ihracatında Rusya'nın önemli tedarikçileri Y. Zelanda ve AB'dir. 2015 yılında ABD'nin tereyağı ihracatının % 60, Rusya'nın ise ithalatının %40 düşüş yaşayacağı tahmin edilmektedir.

TEREYAĞI İTHALATI						TEREYAĞI İHRACATI					
Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ	Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ
Rusya	160	150	-6,3	90	-40,0	Y. Zelanda	461	510	10,6	459	-10,0
Çin	81	113	39,5	90	-20,4	AB	128	149	16,4	187	25,5
Mısır	42	47	11,9	60	27,7	ABD	94	74	-21,3	30	-59,5
S. ARabistan	52	66	26,9	60	-9,1	Belaus	66	69	4,5	96	39,1
Meksika	40	30	-25,0	45	50,0	Avustralya	49	43	-12,2	39	-9,3
ABD	15	23	53,3	45	95,7						
Dünya	861	944	9,6	890	-5,7	Dünya	914	979	7,1	942	-3,8

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2015

1.5.5. Peynir Ticareti

2013 Yılında Dünya peynir ihracatında 787 bin ton ile AB % 32'lik paya sahiptir. 2014 ve 2015 yıllarında AB ihracatında düşüş bekleniyor. Rusya ve Japonya en büyük peynir ithalatçılarıdır. Aynı şekilde ithalatta ilk sırayı alan Rusya'nın 2014 ve 2015 yıllarında ithalatı düşmüştür. Rusya 2013 yılında peynir ithalatının % 29'unu Belarus'tan, % 48'ini AB ülkelerinden yaparken, 2014 yılında peynir ithalatında AB ülkelerinin payı düşerken Belarus'un payı artmıştır.

PEYNİR İTHALATI						PEYNİR İHRACATI					
Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ	Bin Ton	2013	2014	2013-14 % değ	2015	2014-15 % değ
Japonya	236	232	-1,7	250	7,8	AB	787	721	-8,4	671	-6,9
ABD	148	165	11,5	206	24,8	Yeni Zelanda	277	278	0,4	327	17,6
Rusya	462	316	-31,6	176	-44,3	ABD	318	371	16,7	315	-15,1
S. Arabistan	134	148	10,4	138	-6,8	Belaus	140	166	18,6	201	21,1
Meksika	103	99	-3,9	118	19,2	Avustralya	163	151	-7,4	166	9,9
Dünya	2.268	2.206	-2,7	2.182	-1,1	Dünya	2.394	2.410	0,7	2.385	-1,0

Kaynak: FAO Süt ve Süt Ürünleri Raporu, Kasım 2014

1.6. Süt maliyeti, parite

IDF verilerine göre dünya süt üretim maliyetlerine baktığımızda mera hayvancılığının yoğun olarak yapıldığı ve dolayısıyla kaba yem kullanım oranının yüksek olduğu ülkelerde maliyetler daha düşüktür.

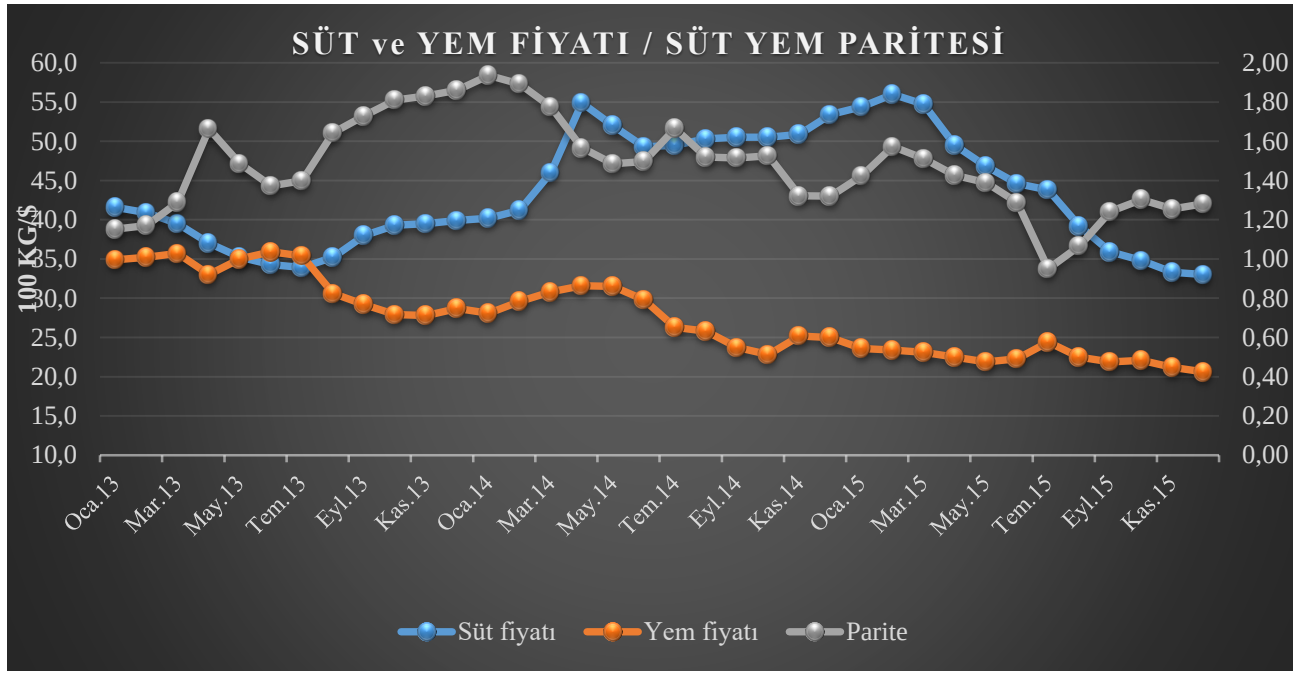
FAO - IDF Dünya Süt Hayvancılığında Yemleme Raporuna göre ineklerde laktasyon döneminde rasyonda kaba yem kullanım oranı;

Y. Zelanda'da % 80'in üzerinde, ABD'de % 70-80 aralığında, Brezilya, Şili'de % 60-70 aralığında iken Türkiye ve İngiltere'de oran % 50-60 aralığında, Çin'de % 50'nin altındadır. Kaba yem kullanımındaki düşüklüğe bağlı olarak Çin, Türkiye, İngiltere hayvan beslemede yüksek oranda (% 30'un üzerinde) kesif yem kullanan ülkelerdir.

Dünyada 2014 yılında yayınlanan IFCN süt maliyet raporu verilerine göre 100 kg süt için üretim maliyetleri;

60 \$/100 kg ve üzeri : Avusturya, Norveç, İsveç ve Kanada
40-50 \$/100 kg aralığında : AB, Ortadoğu, Çin
35-40 \$/100 kg aralığında : Amerika, Brezilya, Okyanusya
30 \$/100 kg altında : Afrika, Asya, Güney Amerika

IFCN verilerine göre yapılan hesaplama göre 2014 yılında ortalama parite 1,58; 2015 yılında 1,31'dir.

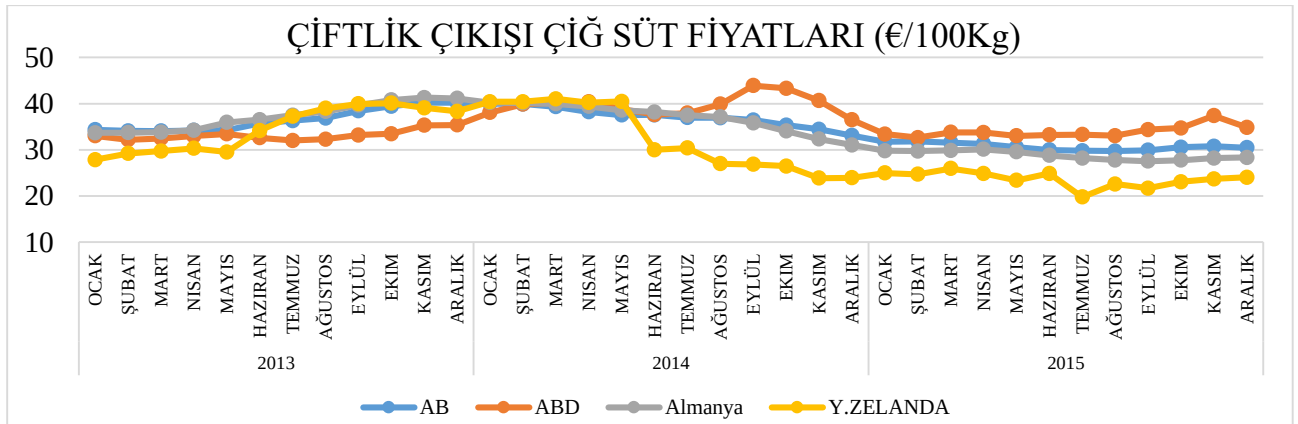

Kaynak. IFCN

1.7. Fiyatlar

1.7.1.Çiftlik Çıkışı Çiğ Süt Fiyatları

2013 yılında arzdaki daralmaya bağlı olarak yükselen çiğ süt fiyatları 2014 yılının 2. çeyreğinden itibaren düşüş trendine girmiştir. Özellikle 2013 yılında en yüksek artışın yaşandığı Y. Zelanda ve Almanya çiğ süt fiyatları, küresel arzdaki bolluğa bağlı olarak 2014 yılının Aralık ayında önceki yılın aynı döneminin sırasıyla % 38, % 25 altına düşmüştür. AB'de azalan tereyağı stokları nedeniyle, ABD tereyağına artan talep çiğ süt fiyatlarını 2014 Eylül ayında rekor seviyelere taşımıştır. 2015 yılında süt fiyatlarında normal dalgalanmalar yaşanmış olup herhangi bir aşırı artış ya da düşüş görülmemiştir.

Kaynak: CLAL, Avrupa Komisyonu

ÇİFTLİK ÇIKIŞI SÜT FİYATLARI											
ÜKLELER	2012		2013		Yıllık Değ. %	2014		Yıllık Değ. %	2015		Yıllık Değ. %
	€	TL	€	TL		€	TL		€	TL	
AB	32,67	75,68	36,51	92,88	11,8	37,15	108,29	1,7	30,68	92,51	-17,4
ABD	31,76	73,55	33,20	84,22	4,5	39,77	115,76	19,8	34,25	104,41	-13,9
Almanya	31,67	73,39	37,21	94,73	17,5	37,03	108,00	-0,5	28,69	87,20	-22,5
Arjantin	26,84	62,12	28,57	72,28	6,5	27,82	80,86	-2,6	28,78	87,53	3,4
Brezilya	34,50	79,91	35,38	89,62	2,6	33,85	98,46	-4,3	27,66	83,34	-18,3
Çin	40,58	93,94	44,26	112,50	9,1	49,45	144,00	11,7	49,62	150,05	0,4
Fransa	31,44	72,76	34,39	87,43	9,4	36,54	106,46	6,2	30,69	93,48	-16,0
Hollanda	34,22	79,23	43,28	112,49	26,5	34,71	101,20	-19,8	26,40	79,21	-23,9
İtalya	38,47	89,09	40,83	103,59	6,2	41,92	122,17	2,7	36,33	103,98	-13,3
Japonya	87,88	203,33	70,14	177,41	-20,2	67,93	197,58	-3,2	74,64	227,56	9,9
Rusya	38,80	89,87	37,03	93,80	-4,6	38,76	112,92	4,7	32,81	94,58	-15,3
Şili	31,13	72,02	31,39	79,28	0,9	30,21	87,92	-3,8	28,79	86,56	-4,7
TÜRKİYE	32,56	75,38	33,95	85,91	4,3	34,81	101,15	2,5	35,67	107,24	2,5
Uruguay	29,31	67,91	31,57	79,99	7,7	32,12	93,59	1,7	27,19	81,40	-15,4
Y.ZELANDA	28,97	67,13	34,54	88,23	19,2	32,58	95,34	-5,7	23,58	71,55	-27,6

Kaynak: CLAL, Avrupa Komisyonu

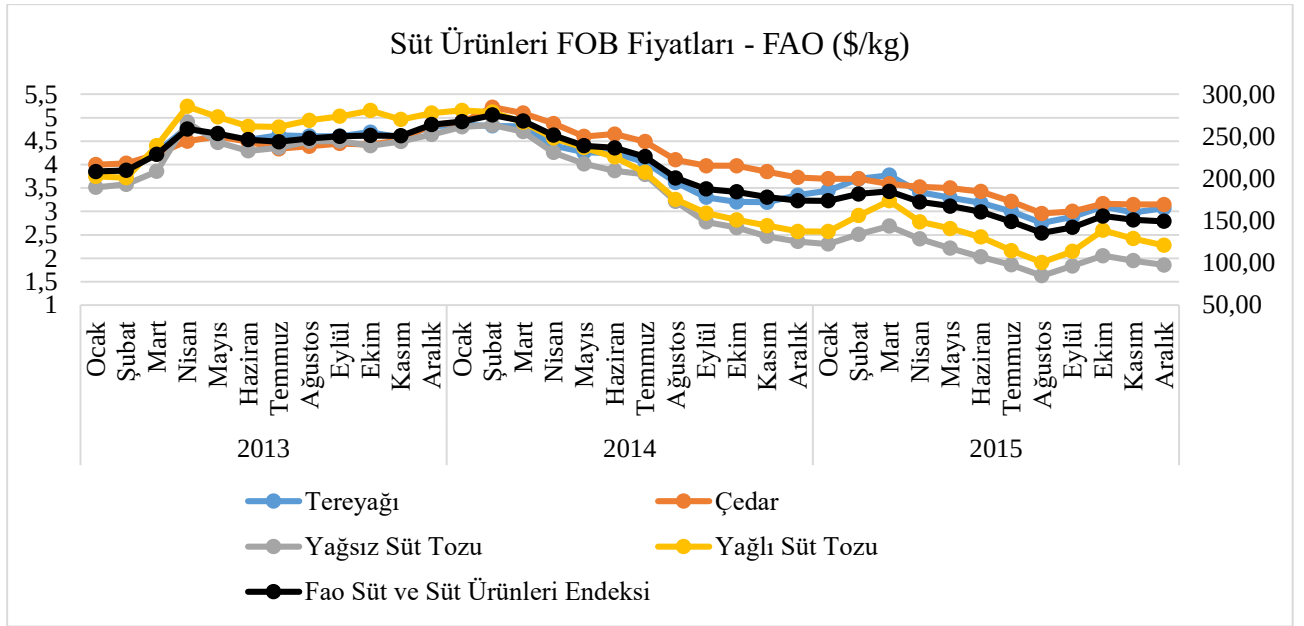
1.7.2. FAO Mandıra Fiyat Endeksi ve Süt Ürünleri Fiyatları

2013 yılında birçok ülkede ve özellikle dünya ihracatının % 26'sını karşılayan Y. Zelanda'da yaşanan kuraklığa karşın, Çin başta olmak üzere bazı Asya ülkelerinde, Rusya'da ve Meksika'da artan talep endeksi tarihi zirveye ulaştırmıştır.

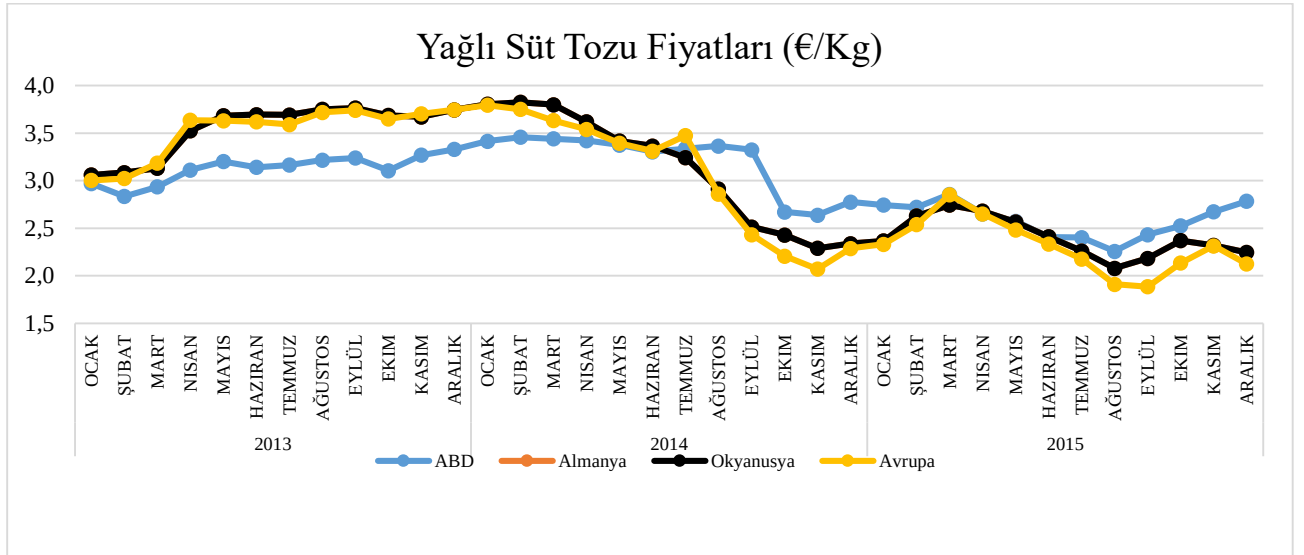
İthalatın % 20'sini gerçekleştiren Çin'in 2013 yılı talebi % 50 artış göstermiştir. Süt ürünleri içerisinde en fazla talep artışı, yağlı ve yağsız süt tozunda gerçekleşmiştir.

2014 yılı başlarında yüksek seviyelerde devam eden süt fiyatları, Mart ayından itibaren özellikle düşüş eğilimine girmiştir. Küresel süt üretimindeki artış, yem fiyatlarındaki düşüş ve Rusya'nın AB'den süt ürünleri ithalatına yasak getirmesiyle AB'de artan arz nedeniyle FAO Mandıra Fiyat Endeksi, 2014 Aralık ayı itibariyle önceki yıl aynı döneme göre % 34 gerilemiştir.

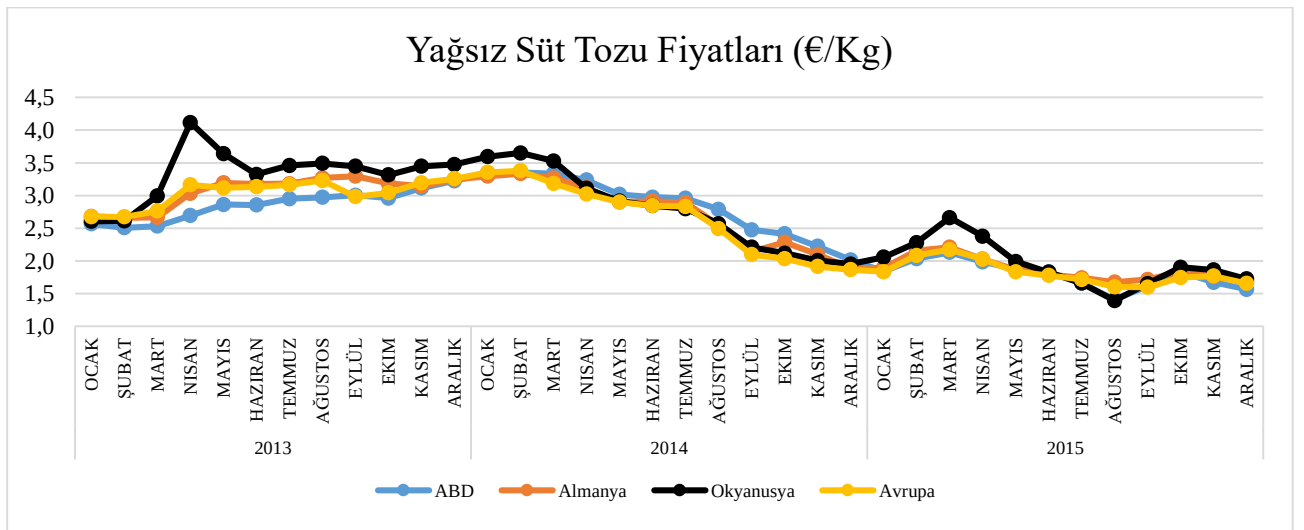
2015 yılında ise ürün fiyatları ve FAO süt ve süt ürünleri endeksi dalgalı seyir izlemiş olup, fiyatların iniş çıkış yaptığı zamanlar mevsimsel süt üretim zamanları ile paralel olmuştur. 2015 yılında Ocak ayında fiyatı en yüksek olan çedar peyniri, yıl sonunda yine en yüksek fiyatlı ürün olmuştur. Onu takiben yüksek fiyatlı ürün tereyağı olmuştur.

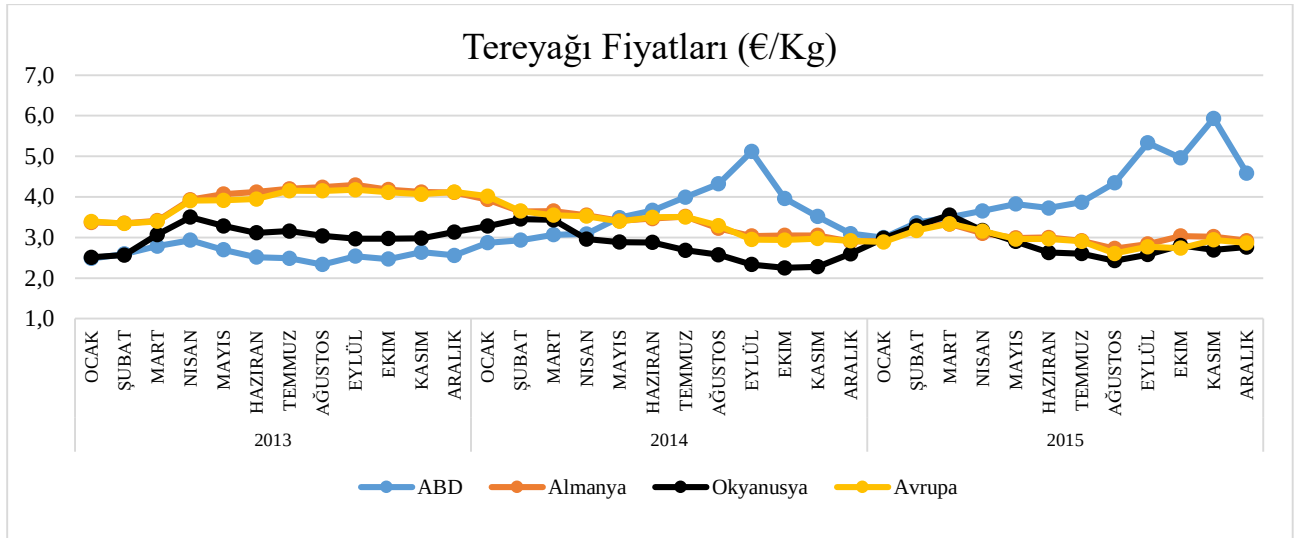
Kaynak: FAO

Kaynak: CLAL

Kaynak: CLAL

1.7. Tüketim

2015 yılında yayınlanan IDF gıda bültenine göre, 2014 yılı kişi başı süt eşdeğeri tüketim ortalaması 110,7 kg'dır.

Dünya süt üretiminin yaklaşık % 38'ini karşılayan Asya kıtasında kişi başı tüketim 77,7 kg olup toplam tüketim 337 milyon tondur. Asya kıtasını takiben Avrupa kıtasında toplam tüketim 201 milyon tondur.

CLAL tarafından bazı ülkeler için hesaplanmış tüketim verilerine göre, Ukrayna kişi başı sıvı süt tüketimi 123,12 kg, ABD için 82,4 kg, AB için 60,08 kg'dır. Kişi başı 17,39 kg ile AB peynir tüketiminde birinci ülkedir.

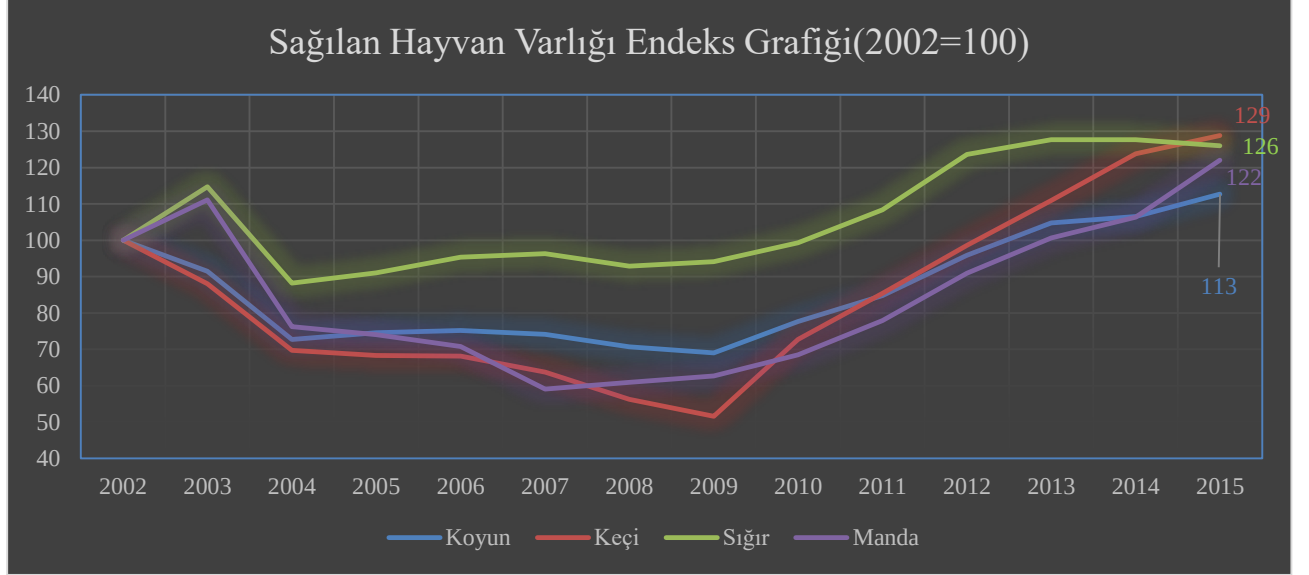
Bazı Ülkelere Ait Süt ve Süt Ürünleri Tüketimi										
Kişi Başı/Kg	Sıvı Süt		Tereyağı		Peynir		Yağsız Süt Tozu		Yağlı Süt Tozu	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Ukrayna	122,73	123,12	2,11	2,15	2,06	2,15	0,64	0,38	0,24	0,13
Beyaz Rusya	115,79	115,55	6,27	5,4	2,13	1,4	0,11	0,11	1,38	1,4
Avustralya	108,94	112,86	3,56	3,97	10,41	10,2	3,3	3,34	1,74	1,84
Yeni Zelanda	95,29	108,14	4,71	4,79	8,74	8,7	0,67	1,52	0,45	3,92
ABD	87,37	82,4	2,49	2,59	15,07	15,7	1,65	1,42	0,08	0,14
Kanada	87,26	82,1	2,84	2,82	11,48	11,62	1,95	1,84		
Rusya	76,83	65,52	2,37	2,57	8,48	7,39	1,07	1,32	0,65	0,49
AB-27	62,4	60,08	4,36	4,41	16,87	17,39	1,42	1,55	0,55	0,6
Arjantin	51,91	49,2	0,92	1,02	12,49	12,36	0,44	0,36	2,19	2,61
Brezilya	43,1	48,61	0,44	0,43	3,64	3,78	0,88	0,94	3,03	3,13
Hindistan	42,05	46,59	3,66	3,92			0,34	0,38		
Meksika	34,49	33,74	1,87	1,84	2,89	3,13	2,41	2,28	1,27	1,22
Japonya	31,79	30,91	0,61	0,61	2,22	2,26	1,36	1,3		
Tayvan	14,61	15,92	0,86	1,11	0,99	1,24	0,9	1,07	1,33	1,49
Çin	9,6	10,61					0,16	0,17	1,1	1,31
Filipinler	0,54	0,57			0,22	0,26	0,99	0,99	0,14	0,14

Kaynak: CLAL

2. TÜRKİYE’DE DURUM

2.1. Sağılan Hayvan Varlığı Endeksi (2002=100)

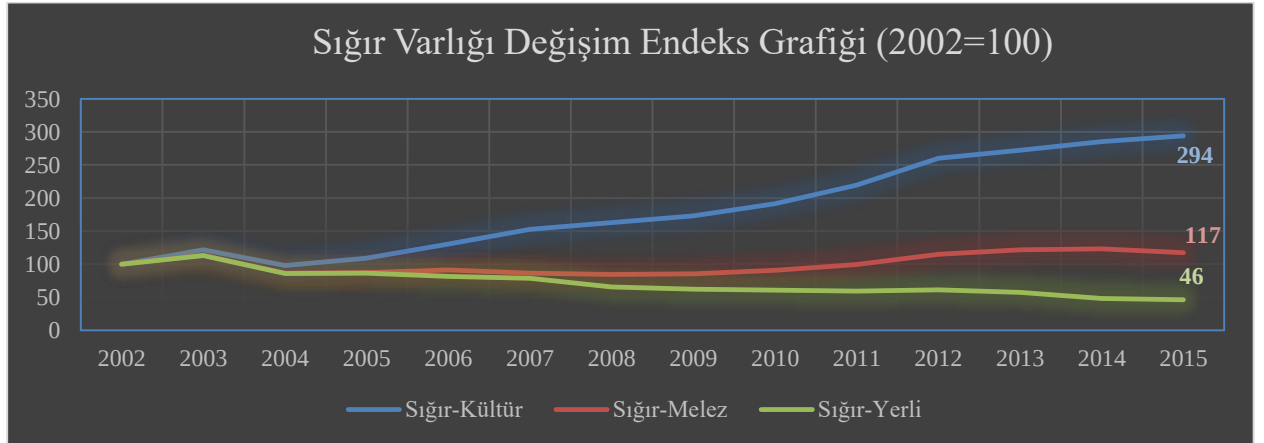
2002 yılı baz alınarak oluşturulan endeks grafiğine göre sağılan hayvan varlığında en fazla artış % 29 ile keçi sayısında olurken sığır sayısında artış % 26’dır. Sağılan manda ve koyun varlığındaki artış ise sırasıyla % 22 ve % 13 olmuştur.

Kaynak: TÜİK

2.1.1. Tür ve Irklara Göre Sağılan Sığır Varlığı Endeksi (2002=100)

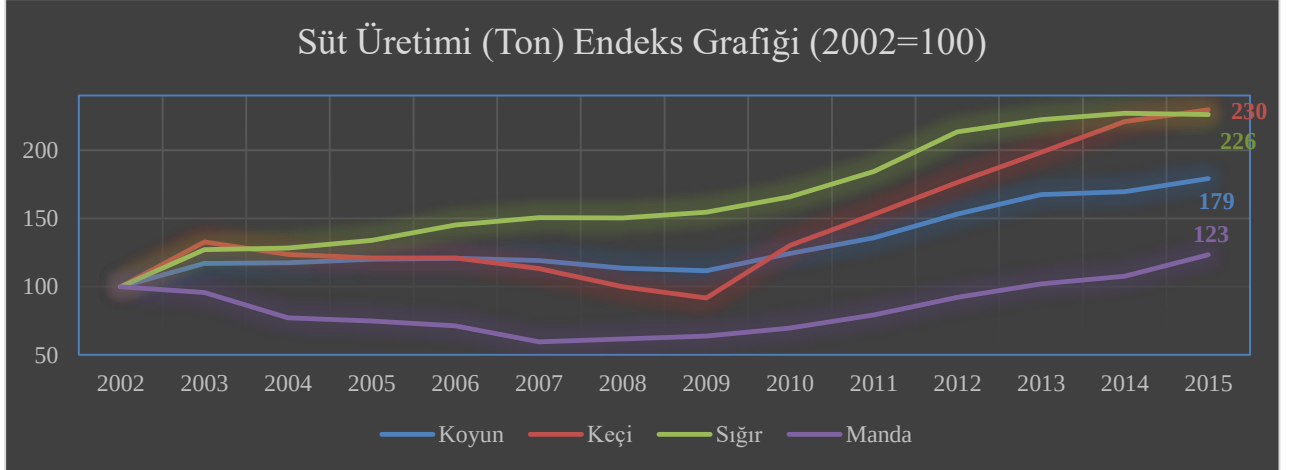
2002-2015 döneminde sağılan kültür sığırları varlığımız % 194 artış gösterirken yerli ırk sayısında % 54 düşüş yaşanmıştır. Son yıllarda suni tohumlama alanında gelişmeler, desteklemeler ve damızlık ithalatı, süt verimi yüksek kültür ırkı sayısında artışlara neden olmuştur. Aynı dönemde kültür ırkı sağılan sığır varlığındaki artış toplam kültür ırkı sığır varlığındaki artışın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir.

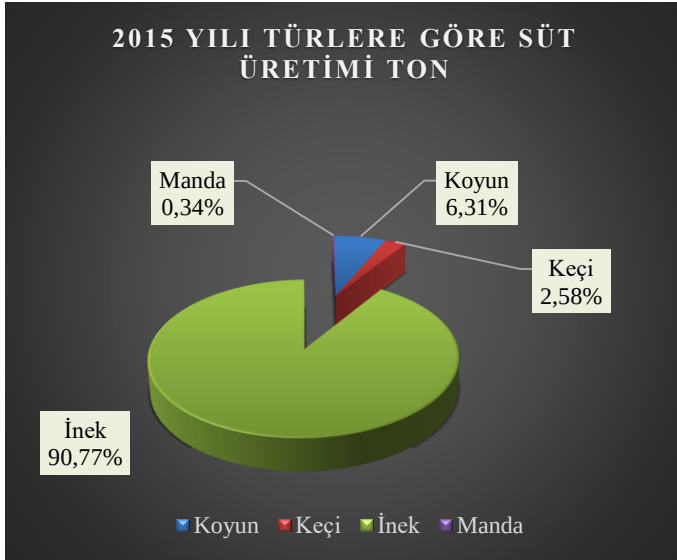
Kaynak: TÜİK

2.2. Süt Üretim Endeksi (2002=100)

2002-2015 döneminde süt üretiminde en fazla artış özellikle süt verimi ve sağılan hayvan varlığındaki artışa paralel olarak % 130 ile keçi sütünde gerçekleşmiş ve en hızlı artış 2009-2014 döneminde yaşanmıştır. İnek sütü üretiminde artış % 126 olurken, koyun sütü üretimindeki artış % 79, manda sütündeki artış % 23 olmuştur.

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz toplam süt üretiminin % 90,77'sini inek sütü, % 6,31'ini koyun sütü, % 2,58'ini keçi sütü ve % 0,34'ünü manda sütü oluşturmaktadır.

2.3. Tür ve Irklara Göre Sağılan Hayvan Varlığı, Verim ve Süt Üretimi

2010-2015 döneminde toplam sağılan büyükbaş varlığı % 27,3; süt üretimi % 36,5 sağılan küçükbaş varlığı % 51,5; süt üretimi % 52,2 artmıştır.

2015 yılında sağılan sığır varlığı önceki yıla göre % 1,3 azalışla 5.535.774 baş olurken bu azalışta yerli ırk ve melez ırk sağılan sığır varlığındaki düşüş etkili olmuştur. Sağılan sığır varlığı kültür ırkı için % 3 artarken, melez ırkı için % 4,7 yerli ırk için % 4,2 düşüş göstermiştir.

SAĞILAN HAYVAN SAYISI VE SÜT ÜRETİMİ							
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sığır Yerli	Baş	948.417	930.155	956.758	897.097	752.623	720.833
	Baş Değişimi (%)	-2,8	-1,9	2,9	-6,2	-16,1	-4,2
	Süt Üretimi (ton)	1.247.644	1.221.560	1.256.673	1.177.305	986.701	945.581
	Süt Üretimi Değişimi (%)	-2,9	-2,1	2,9	-6,3	-16,2	-4,2
	Süt Verimi (kg)	1.316	1.313	1.313	1.312	1.311	1.312
Sığır Kültür	Baş	1.626.412	1.868.274	2.211.242	2.314.278	2.427.909	2.500.880
	Baş Değişimi (%)	10,6	14,9	18,4	4,7	4,9	3,0
	Süt Üretimi (ton)	6.309.065	7.239.644	8.554.402	8.946.131	9.383.812	9.672.573
	Süt Üretimi Değişimi (%)	10,4	14,7	18,2	4,6	4,9	3,1
	Süt Verimi (kg)	3.879	3.875	3.869	3.866	3.865	3.868
Sığır Melez	Baş	1.787.012	1.962.713	2.263.400	2.395.897	2.428.708	2.314.061
	Baş Değişimi (%)	6,0	9,8	15,3	5,9	1,4	-4,7
	Süt Üretimi (ton)	4.861.835	5.341.224	6.166.762	6.531.573	6.628.337	6.315.366
	Süt Üretimi Değişimi (%)	6,0	9,9	15,5	5,9	1,5	-4,7
	Süt Verimi (kg)	2.721	2.721	2.725	2.726	2.729	2.729
Manda	Baş	35.362	40.218	46.959	51.940	54.891	62.999
	Baş Değişimi (%)	9,3	13,7	16,8	10,6	5,7	14,8
	Süt Üretimi (ton)	35.487	40.372	46.989	51.947	54.803	62.761
	Süt Üretimi Değişimi (%)	9,4	13,8	16,4	10,6	5,5	14,5
	Süt Verimi (kg)	1.004	1.004	1.001	1.000	998	996
Büyükbaş	Sağılan Hayvan Sayısı (baş)	4.397.202	4.801.360	5.478.359	5.659.212	5.664.131	5.598.773
	Sağılan Hayvan Sayısı Değişimi (%)	5,6	9,2	14,1	3,3	0,1	-1,2
	Süt Üretimi (ton)	12.454.031	13.842.800	16.024.827	16.706.956	17.053.653	16.996.281
	Süt Üretimi Değişimi (%)	7,2	11,2	15,8	4,3	2,1	-0,3
	Süt Verimi (kg)	2.832	2.883	2.925	2.952	3.011	3.036
Koyun Yerli	Baş	10.070.029	10.998.040	12.374.732	13.491.002	13.586.214	14.348.611
	Baş Değişimi (%)	12,4	9,2	12,5	9,0	0,7	5,6
	Süt Üretimi (ton)	792.122	865.577	973.619	1.062.274	1.069.441	1.129.237
	Süt Üretimi Değişimi (%)	11,1	9,3	12,5	9,1	0,7	5,6
	Süt Verimi (kg)	79	79	79	79	79	79
Koyun Merinos	Baş	513.579	563.103	693.696	796.235	938.050	1.014.316
	Baş Değişimi (%)	15,5	9,6	23,2	14,8	17,8	8,1
	Süt Üretimi (ton)	24.710	27.245	33.388	38.739	44.496	47.990
	Süt Üretimi Değişimi (%)	15,3	10,3	22,5	16,0	14,9	7,9
	Süt Verimi (kg)	48	48	48	49	47	47
Keçi Kıl	Baş	2.516.200	2.968.157	3.439.708	3.878.404	4.322.503	4.483.672
	Baş Değişimi (%)	41,5	18,0	15,9	12,8	11,5	3,7
	Süt Üretimi (ton)	270.476	318.273	367.208	413.444	460.518	477.824
	Süt Üretimi Değişimi (%)	42,1	17,7	15,4	12,6	11,4	3,8
	Süt Verimi (kg)	107	107	107	107	107	107
Keçi Tiftik	Baş	66.339	64.954	62.564	64.914	77.666	94.822
	Baş Değişimi (%)	26,6	-2,1	-3,7	3,8	19,6	22,1
	Süt Üretimi (ton)	2.335	2.315	2.221	2.299	2.752	3.350
	Süt Üretimi Değişimi (%)	21,4	-0,9	-4,1	3,5	19,7	21,7
	Süt Verimi (kg)	35	36	35	35	35	35
Küçükbaş	Sağılan Hayvan Sayısı (baş)	13.166.147	14.594.255	16.570.700	18.230.555	18.924.433	19.941.421
	Sağılan Hayvan Sayısı Değişimi (%)	17,2	10,8	13,5	10,0	3,8	5,4
	Süt Üretimi (ton)	1.089.643	1.213.410	1.376.436	1.516.756	1.577.207	1.658.401
	Süt Üretimi Değişimi (%)	17,6	11,4	13,4	10,2	4,0	5,1
	Süt Verimi (kg)	83	83	83	83	83	83

Kaynak: TÜİK

2.3.1. Büyükbaş sütü üretimi

2015 yılında büyükbaş sütü üretimi önceki yıla göre % 0,3 azalışla 16.996.281 ton gerçekleşmiştir. Büyükbaş sütü üretiminde manda sütünün payı sadece % 0,4'tür.

İnek sütü üretiminin yaklaşık % 23'ü İzmir, Konya, Balıkesir, Erzurum, Kars illerinde yapılmakta olup, manda sütü üretiminde ise Samsun, İstanbul, Diyarbakır, Bitlis, Tokat, Muş illeri yaklaşık %50 paya sahiptir.

2.3.2. Küçükbaş sütü üretimi

2014 yılında küçükbaş sütü üretimi önceki yıla göre % 3,9 artışla 1.576.344 ton olarak gerçekleşirken, keçi sütü üretimindeki artış % 11,4; koyun sütü üretimindeki artış % 1,1'dir.

Küçükbaş sütü üretiminin % 30'u Van, Konya, Şanlıurfa, Mersin, Ağrı, Antalya, Mardin illerinden sağlanmaktadır. Koyun sütü üretiminde Van, Konya, Şanlıurfa, Ağrı, keçi sütü üretiminde Mersin, Antalya ve Siirt en önemli illerdir.

2.4. Süt Sığırcılığı İşletmeleri

Ülkemizde 2015 yılı itibariyle yaklaşık 1.182.005 adet süt sığırcılığı işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin % 58'ini 1-5 baş hayvana sahip işletmeler oluştururken 50 baş ve üzeri

işletmeler sadece % 1,8'ini oluşturmaktadır. Toplam sağılan büyükbaş varlığımız dikkate alınınca işletme başına ortalama hayvan varlığı 4,7 baş'tır.

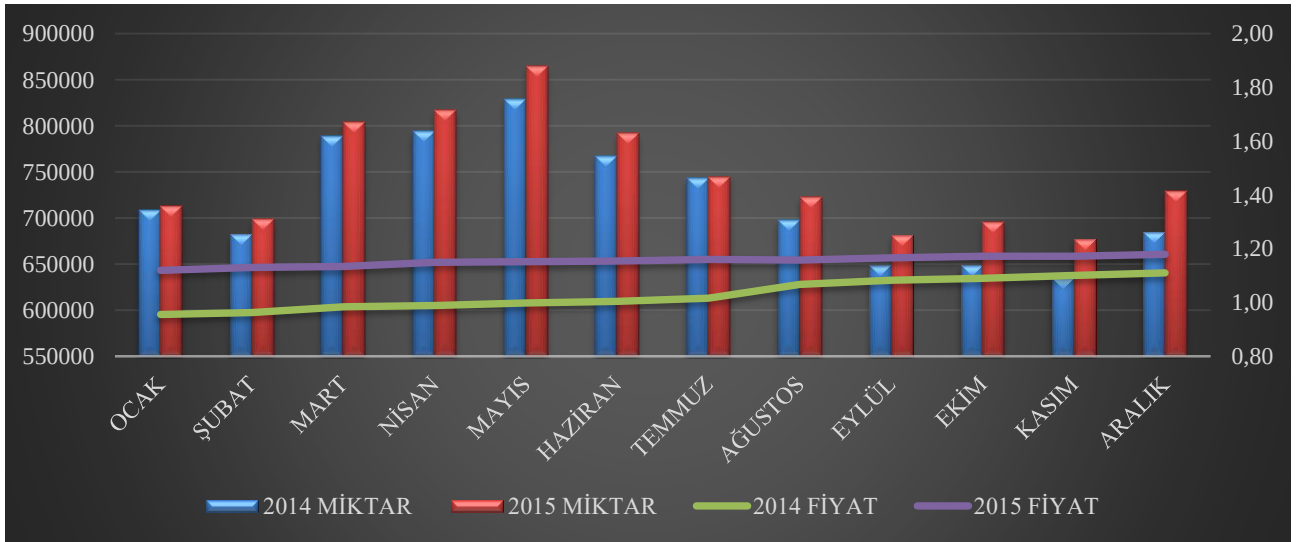
İşletme Kapasitesi (Baş)	Süt İşletmeleri	
	Süt İşletmeleri (Adet)	Payı %
1-5 baş	683.442	57,82
6-9 baş	224.718	19,01
10-19 baş	164.971	13,96
20-49 baş	87.391	7,39
50-99 baş	16.544	1,40
100-199 baş	3.778	0,32
200-499 baş	886	0,07
500 baş ve �zeri	275	0,02
Toplam	1.182.005	100

2011 yılına göre işletme sayıları % 32 azalış gösterirken işletme ölçeklerinde artış olmuştur. 1-5 arası işletme sayısı % 35 azalırken 500 baş ve üzeri işletme sayısı 275 adet olmuştur.

Kaynak: GTHB (2015 yılı)

2.5. Süt  retiminde D nems l Arz

Sanayiye aktarılan süt miktarı üzerinden oluşturulan arz grafiğine göre,  lkemizde Mart-Haziran dönemi süt arzının en yüksek olduğu dönemdir. Arz fazlalığı oluşan dönemlerde ‘‘ iğ Sütün Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme Uygulaması Esasları Tebliği’’ ile arz fazlası sütün süt tozuna dönüştürülerek süt fiyatlarında istikrarın sağlanması hedeflenmektedir.

Kaynak: T  K

2.6. Süt Ürünleri Üretimi

Ülkemiz gıda sanayi üretim değeri içinde süt ve süt ürünlerinin payı yaklaşık % 15’dir.

Ülkemizde süt işleyen işletmelerin yaklaşık % 55’i Marmara ve Ege Bölgelerinde yer alırken, sanayiye giden sütün yaklaşık % 48’i ve üretilen sütün % 21’i 20 işletme tarafından toplanmaktadır.

2015 yılı verilerine göre sanayiye aktarılan sütün % 86’sını soğutulmuş süt oluşturmaktadır.

2015 yılında entegre süt işletmeleri tarafından sanayiye aktarılan süt miktarı 8,9 milyon ton ile önceki yıla göre % 3,6 artış gösterirken, toplam süt üretimin yaklaşık % 48’ini oluşturmuştur.

TON	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014/15 Değ. %
Toplanan İnek Sütü	6.745.011	7.073.739	7.932.485	7.938.510	8.625.742	8.934.244	3,6
İçme Sütü	1.090.605	1.164.749	1.250.169	1.298.061	1.310.535	1.378.525	5,2
Yoğurt	908.269	1.006.793	1.052.658	1.081.411	1.101.261	1.122.942	2,0
İnek Peyniri	417.150	486.635	539.409	574.137	603.547	637.283	5,6
Ayran	397.936	459.074	508.445	560.102	598.876	626.774	4,7
Yağsız Süt Tozu	22.552	34.850	47.174	39.951	59.811	66.158	10,6
Tereyağı	33.993	37.510	38.126	41.515	45.818	51.790	13,0
Yağlı Süt Tozu	26.755	19.383	35.118	38.926	51.268	46.350	-9,6
Kaymak	16.314	19.971	25.395	29.291	31.291	32.098	2,6
Diğer Peynir	55.905	32.214	24.781	26.128	29.303	28.296	-3,4
Krema	0	8.273	9.104	4.472	8.779	12.064	37,4
Konsantre Süt	3.363	4.407	3.947	4.742	4.706	5.662	20,3

Kaynak: TÜİK

Bölgelere göre üretilen inek sütünün sanayiye aktarılma oranı Ege ve Marmara Bölgesinde % 90’ın üzerinde iken, İç Anadolu’da % 54, Doğu Anadolu Bölgesinde yaklaşık % 4 civarındadır.

Ülkemizde üretilen sütün çoğunluğu içme sütü, yoğurt ve peynir olarak değerlendirilmektedir. 2015 yılında içme sütü üretimimiz önceki yıla göre % 5,2 artışla yaklaşık 1,4 milyon ton olurken, üretilen içme sütünün % 92’si UHT, % 8’i pastörize süt oluşturmıştır.

Süt ürünleri üretiminde en fazla artış % 37,4 ile krema üretiminde gerçekleşmiştir.

2.7. Maliyet ve Parite

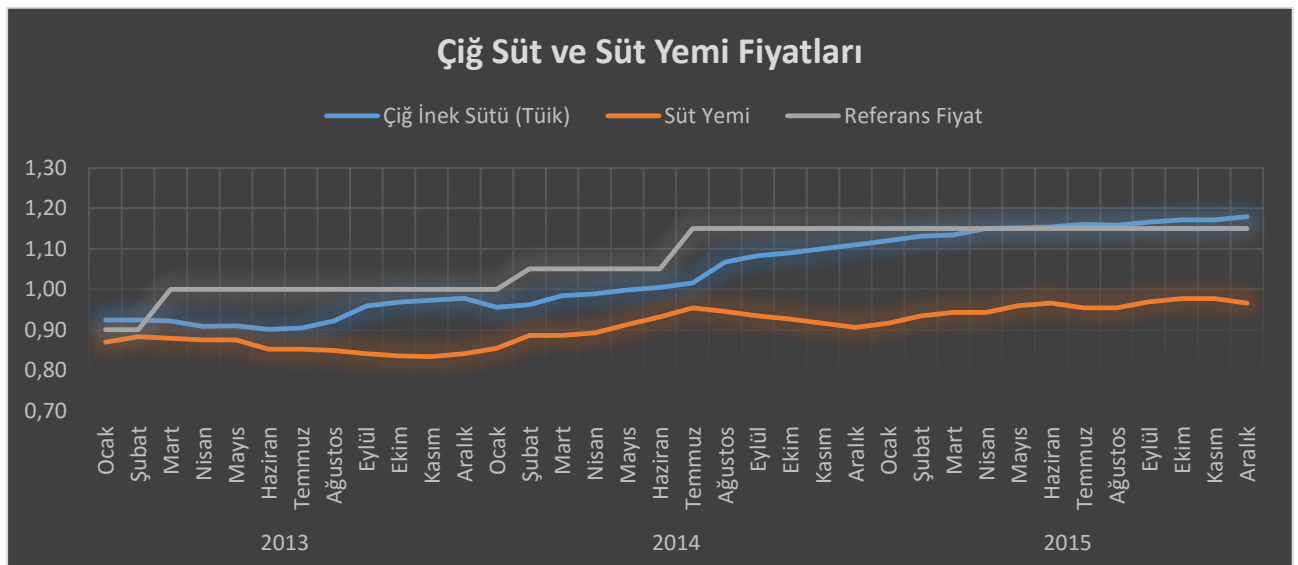
2015 yılı ortalarına kadar yüksek kaba yem fiyatları nedeniyle yüksek seyreden çiğ süt maliyeti daha sonraki dönemde kaba yem fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak azalmıştır.

2015 yılında ortalama süt maliyeti 0,97 TL/kg olup süt/yem paritesi 1,21'dir.

	2014							2015						
	OCAK	ŞUBAT-MART	NİSAN-MAYIS	HAZİRAN-TEMMUZ	EYLÜL	EKİM	KASIM-ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS-HAZİRAN	TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL	EKİM-KASIM
Maliyet	0,91	0,96	0,97	1,09	0,88	0,87	0,95	0,98	1,00	1,01	1,01	0,95	0,93	0,92
Parite	1,11	1,18	1,12	1,22	1,22	1,21	1,21	1,22	1,21	1,21	1,21	1,2	1,2	1,21

Kaynak: Ulusal Süt Konseyi

2015 yılında süt yemi ortalama fiyatı geçen yıla göre % 4,7 artarak 955 TL/ton gerçekleşirken, 2014 yılında ortalama fiyat 912 TL/Ton ile 2013 yılına göre % 6,4 artış göstermiştir. 2015 yılında çiğ süt üretici fiyatında artış % 12 oranında olmuştur.

Kaynak: GTHB, TÜİK

Not: Yem fiyatları KDV dahil perakende satış fiyatı olarak hesaplanmıştır.

2.8. Fiyatlar

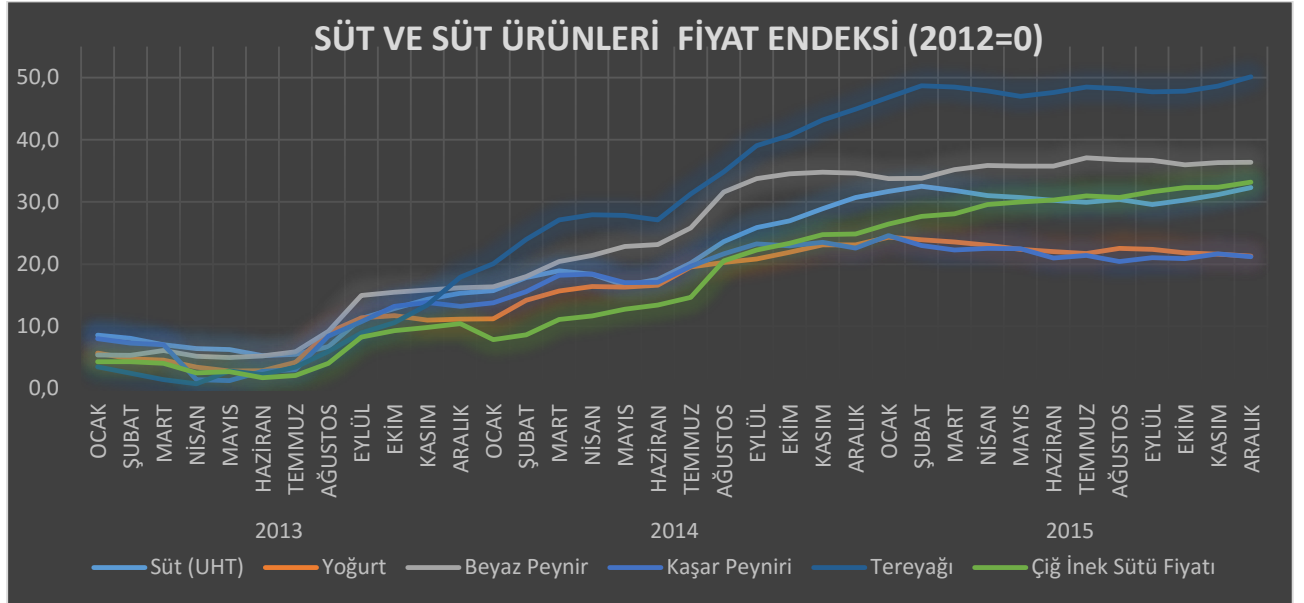
2.8.1. Üretici ve Tüketici Süt Fiyatları

TÜİK verilerine göre 2015 yılında tüketici süt ürünleri fiyatlarında, üretici süt fiyatının üzerinde artışlar görülmüştür. UHT süt fiyatı % 7,6; beyaz peynir fiyatı % 7,4; yoğurt fiyatı % 3,63 artmıştır. En fazla artış net ithalatçı olduğumuz tereyağında % 11,9 olarak gerçekleşmiştir.

KG/TL	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010/2015 Değ. %	2014/2015 5 Değ. %
Tarım-Üfe								
İnek Sütü	0,85	0,80	0,89	0,93	1,03	1,15	35,76	12,04
Tüfe								
Beyaz Peynir	13,37	13,23	14,25	15,56	18,02	19,35	44,72	7,38
Dondurma	10,09	10,18	11,29	12,14	13,49	14,97	48,40	10,97
Kaşar Peyniri	17,84	17,98	20,44	21,98	24,42	24,91	39,61	2,00
Süt (UHT)	1,97	1,96	2,16	2,35	2,63	2,83	43,14	7,55
Tereyağı	17,65	19,28	21,72	23,05	28,75	32,18	82,26	11,93
Yoğurt	3,19	3,12	3,47	3,70	4,10	4,25	33,24	3,63

Kaynak: TÜİK

2012 yılı ortalamasına göre yapılan endeks hesaplamasına göre süt ürünleri tüketici fiyatlarındaki artış çoğunlukla üretici çiğ süt fiyatlarının üzerinde gerçekleşmiştir. İthalatçı olduğumuz tereyağı fiyatına 2012 yılına göre % 50 fiyat artışı olmuştur.

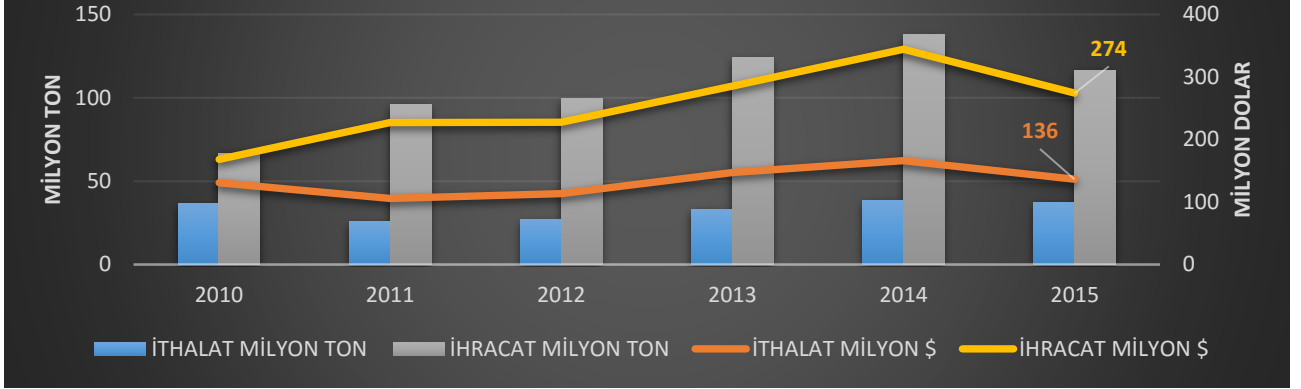

Kaynak: TÜİK

2.9. Dış Ticaret

Yıllar itibariyle süt ve süt ürünleri ihracatımız artış göstermekte olup, 2015 yılı itibariyle bir miktar düşüş göstermiş ve net dış ticaretimiz 137 milyon \$ olmuştur. Süt ve süt ürünlerinde net ihracatçı olduğumuz en önemli ürünler peynir, peynir altı suyu, süt ve krema ile dondurma iken net ithalatçı olduğumuz ürün tereyağıdır.

SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARET GRAFİĞİ

Kaynak: TÜİK

2.9.1. Süt ve Süt Ürünleri İthalatı

2015 yılında süt ürünleri ithalatımız önceki yıla göre % 17,8 azalışla 136,3 milyon \$ gerçekleşmiş bu değer %50'sini 68 milyon \$ ile tereyağı oluşturmaktadır. 2010-2015 döneminde tereyağı ithalatımız % 63 artarak 19 bin tona ulaşırken süt tozu ithalatımız % 100'e yakın gerileyerek yok denecek kadar az seviyelere gerilemiştir. 2014 yılında tereyağı ithalatımızın % 92'si Y. Zelanda, AB ve ABD'den gerçekleştirilmiştir. Peynir ithalatımızın % 49'unu KKTC'den hellim, kaşar ve lor peyniri türleri olarak yapılmaktadır. Ayrıca, peynir ithalatımızda AB ülkeleri % 38 paya sahiptir.

İTHALAT		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014/15 Değ. %
Süt ve Krema	Miktar (kg)	49.777	180.335	344.085	492.855	672.936	505.726	-24,8
	\$	131.724	396.645	885.929	1.581.987	2.428.007	1.588.648	-34,6
Süt Tozu	Miktar (kg)	12.462.283	2.683.136	73.450	49.558	81.589	106.120	30,1
	\$	37.868.406	8.386.964	267.529	222.318	456.796	494.058	8,2
Yoğurt	Miktar (kg)	1.700	21.175	496	362	1.527.667	514.898	-66,3
	\$	21.644	46.159	13.741	12.712	3.007.663	876.828	-70,8
Tereyağı	Miktar (kg)	11.744.393	10.266.436	15.136.292	19.612.775	22.157.020	19.165.383	-13,5
	\$	47.673.093	49.894.785	60.765.776	86.862.222	98.259.213	67.865.988	-30,9
Peynir	Miktar (kg)	5.204.028	5.947.998	6.900.986	8.011.033	9.538.585	10.923.314	14,5
	\$	26.541.326	27.911.257	34.854.731	42.071.998	45.682.081	43.342.239	-5,1
Laktoz	Miktar (kg)	4.765.771	4.292.216	2.621.502	3.189.665	2.158.672	2.338.822	8,3
	\$	6.949.517	7.417.978	7.381.711	9.206.774	6.732.129	5.911.760	-12,2
Dondurma	Miktar (kg)	1.502.957	1.553.876	751.803	779.453	999.365	1.878.585	88,0
	\$	8.420.775	7.834.401	3.679.869	3.216.125	4.559.011	9.047.031	98,4
Diğer	Miktar (kg)	671.953	651.720	1.160.926	1.001.949	1.439.286	2.065.359	43,5
	\$	3.173.702	3.621.872	5.441.837	4.177.774	4.797.476	7.233.674	50,8
TOPLAM	Miktar (kg)	36.402.862	25.596.892	26.989.540	33.137.650	38.575.120	37.498.207	-2,8
	\$	130.780.187	105.510.061	113.291.123	147.351.910	165.922.376	136.360.226	-17,8

Kaynak: TÜİK

13/03/2011 tarihli ve 27873 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2011/4 sayılı İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ uyarınca laktoz’un da içinde yer aldığı süt proteinlerinin ithalatı ülke ayrımı yapılmaksızın gözetime tabi tutulmuş ve 2011-2015 döneminde laktoz ithalatımız %50 azalmıştır.

2.9.2. Süt ve Süt Ürünleri İhracatı

2015 yılında yaklaşık 274,1 milyon \$ olan süt ve süt ürünleri ihracatımızın % 59’unu peynir ihracatı oluşturmuştur. 2015 yılında yapılan peynir ihracatımızın büyük çoğunluğunu eritme peynirler, taze peynirler ve kaşar peyniridir ve toplam peynir ihracatımızın % 79’u Irak ve Suudi Arabistan’a olmak üzere, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirliklerine yapılmaktadır.

Diğer süt ve süt ürünleri ihracatımızın önemli parçaları olan dondurma ihracatımız geçen yıla göre % 5,3 artarak 36 milyon \$, peynir altı suyu ihracatımız ise % 56,5 azalarak 19 milyon \$ gerçekleşmiştir.

İHRACAT		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2014/15 Değ. %
Süt ve Krema	Miktar (kg)	6.387.354	17.101.924	18.561.631	17.821.992	19.356.237	15.037.411	-22,3
	\$	12.478.231	21.527.578	25.320.363	26.608.066	29.906.128	21.973.148	-26,5
Süt Tozu	Miktar (kg)	924.463	10.030.268	1.319.099	4.652.510	14.098.644	8.376.624	-40,6
	\$	3.643.067	30.764.934	3.888.136	15.796.257	55.756.901	14.895.906	-73,3
Yoğurt	Miktar (kg)	7.335.382	6.473.150	4.390.043	3.137.165	1.318.768	1.674.511	27,0
	\$	8.472.380	7.445.104	5.628.800	4.523.771	1.832.335	1.975.133	7,8
Yayık Altı Süt, Krema, Kefir	Miktar (kg)	498.269	578.194	1.050.226	1.308.785	1.626.058	4.780.457	194,0
	\$	938.141	1.131.951	2.013.812	2.511.050	3.151.631	11.681.452	270,6
Peynir Altı Suyu	Miktar (kg)	8.969.465	14.437.425	18.806.900	32.737.128	40.857.183	24.043.360	-41,2
	\$	7.904.338	13.715.575	18.560.989	33.417.950	43.860.082	19.085.949	-56,5
Tereyağı	Miktar (kg)	211.908	551.055	297.852	393.657	321.114	300.511	-6,4
	\$	1.192.972	2.389.628	1.805.741	2.364.065	2.095.342	1.965.943	-6,2
Peynir	Miktar (kg)	26.781.722	30.525.277	35.154.193	39.760.178	41.640.967	41.763.091	0,3
	\$	102.014.520	114.197.387	128.968.248	153.790.592	166.370.396	162.947.058	-2,1
Laktoz	Miktar (kg)	16.595	784.789	1.422.070	3.433.850	3.039.752	2.903.189	-4,5
	\$	36.796	972.192	2.156.576	4.040.882	3.731.279	2.037.460	-45,4
Dondurma	Miktar (kg)	10.915.264	12.058.514	15.157.745	16.084.242	13.998.726	16.666.531	19,1
	\$	26.521.486	31.273.944	36.283.789	38.227.404	34.569.518	36.387.743	5,3
Diğer	Miktar (kg)	4.834.981	3.651.763	3.298.963	4.845.995	1.949.973	1.092.564	-44,0
	\$	4.828.048	3.598.493	2.849.732	4.303.886	3.079.967	1.194.632	-61,2
TOPLAM	Miktar (kg)	66.875.403	96.192.359	99.458.722	124.175.502	138.207.422	116.638.249	-15,6
	\$	168.029.979	227.016.786	227.476.186	285.583.923	344.353.579	274.144.424	-20,4

Kaynak: TÜİK

2.10. Tüketim

2.10.1. Kişi Başı Süt Tüketimi

Ülkemizde üretilen sütün sadece % 48'inin sanayiye aktarılması nedeniyle kayıt dışı üretim % 50'nin üzerindedir. Kayıt dışılığın yüksek olması nedeniyle tüketim verileri net olarak hesaplanamamaktadır. TÜİK detaylı süt ürünleri üretiminde açıklanan rakamlara göre 2015 yılı içme sütü tüketimi 17,8 kg'dır. Dış ticaret verileri ile sanayiye aktarılan sütün haricinde kalan süt miktarının da hesaplamaaya dahil edilmesiyle elde edilen verilere göre 2015 yılında kişi başı süt eşdeğeri tüketimi 267,4 kg tahmin edilmektedir.

2.10.2. Hane Halkı Tüketimi

2013 yılı TÜİK hane halkı tüketim harcamaları anketi verilerine göre, aylık harcamaların % 2,7'sini süt, peynir ve yumurta oluşturmaktadır.

2013 yılında yapılan et ve et ürünleri tüketim sıklığı anketine göre, tüketicilerin;

- % 88,5 'inin hemen hemen her gün süt ve süt ürünleri tükettiği,
- % 4,9'unun haftada iki kez,
- % 4,3'ünün haftada bir kez,
- % 0,9'unun ayda bir kez,
- % 0,3'ünün hiç süt ve ürünü tüketmediği tespit edilmiştir.

3. ET VE SÜT KURUMU'NUN SEKTÖR İÇİNDEKİ YERİ

Et ve Balık Kurumu 1952 yılında Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak kurulmuş, Ülkemiz besiciliğinin ve bu sahada özel sektörün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Etin işlenmesi, grading uygulamaları, kalite kriterlerine göre satış, kaliteli şarküteri üretimi ve çeşitlemeleri, modern et marketleri ilk olarak Kurumca başlatılmış, özel sektöre örnek olunmuş, bazen özel sektörle beraber çalışılmış, özel sektör bu konularda çeşitli zamanlarda yönlendirilmiştir.

Kurum, 1992 yılında özelleştirme kapsamına alınmış, 13 yıl özelleştirme kapsamında kalmış, 19 adet işletmesi satılmış, 3 adet işletmesi kapatılmış, 5 adet işletmesi ise başka kurumlara devredilmiştir.

2005 yılında ülke hayvancılığına ve çiftçilerimize katkı ve destek sağlamak için 8 adet işletmesi ile Et ve Balık Kurumu özelleştirme kapsamından çıkartılarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Et ve Balık Kurumu 2005 yılından itibaren mevcut tesislerinde fiziki iyileştirme ve modernizasyon çalışmaları başlatmış olup, özellikle 2008 yılından itibaren Yozgat Et, Denizli Et ve Erzincan Tavuk kombinasının Kuruma devredilmesini müteakip üretim ve depolama kapasitelerinde önemli artışlar olmuştur.

27.04.2013 tarih ve 28630 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2013/4553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Devletin genel hayvancılık politikası çerçevesinde hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkıda bulunarak kamu yararı ile faaliyetlerini sürdürmek amacıyla kurulan ve bir iktisadi teşekkülü Kurumumuzun adı Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Et ve Balık Kurumunun özelleştirme kapsam ve programından çıkartılmasından sonra; 2006 yılında, daha önce Kuruma bağlı iken özelleştirilen Ağrı Et Kombinası, 2011 yılında Yozgat Et Kombinası, 2011 yılında İstanbul Depo Müdürlüğü, 2012 yılında Denizli Et Kombinası Müdürlüğü ve Erzincan Tavuk Kombinası, Kurumumuza devredilmiştir.

Kurumumuz Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde kalan 6 adet kombinası ve diğer bölgelerdeki 4 adet kombinası ile çiftçiye ve üreticiye garanti pazar olarak ve piyasayı regüle ederek yerinde istihdama katkı sağlamaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde özel sektörün bu sahaya daha fazla yatırım yapmasını teşvik etmektedir.

Et ve Süt Kurumu; besicilerin sıkıntıya düşmemeleri için, gerektiğinde müdahale alımları yapıp, stoklama yapmak suretiyle arz ve talep dengesini kurmak, et fiyatlarının maliyetin altına düşmesini önlemek ve üretimin devamına katkı sağlamak için, yılın her mevsiminde alım yaparak fiyat ve kalitede belirleyici olmaya devam etmektedir.

Kurumumuz internet sayfası üzerinden karkas ve işlenmiş et ürünlerinin alış ve satış fiyatlarını günlük olarak yayımlamaktadır. Söz konusu fiyatlar başta üreticiler olmak üzere sektördeki diğer firmalar tarafından da gösterge fiyat olarak değerlendirilmektedir. Kurumumuz anılan faaliyetleri dolayısıyla sektörde önemli bir aktör olmaya devam etmektedir.

3.1. Kurumun Kuruluş Amacı ve Faaliyet Konuları

Kurumun yeniden yapılanarak hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek, piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkı yaparak tekelleşmenin önüne geçmek, karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda kamu yararı da gözetilerek faaliyetlerini sürdürmek ve sermaye birikimine yardımcı olmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

- Kasaplık hayvan, et, balık ve kümes hayvanlarını satın almak, satmak, gerektiğinde ithal etmek, işleyerek mamul hale getirmek, yan ürünlerini üretmek ve bunları muhafaza etmek, iç ve dış piyasada satmak ve değerlendirmek.
- Bakanlar Kurulu Kararı ve ilgili Bakanlık veya mercilerce verilecek görevleri yerine getirmek.
- Ülke hayvancılığını teşvik ederek istikrarlı bir şekilde geliştirilmesine yardımcı olmak.
- Halk sağlığı ve hayvan sağlığı açısından tehlike arz eden hastalıklara yakalanmış hayvanlarla, Bakanlığımızca şartlı veya mecburi kesime tabi tutulan hayvanları usulüne uygun kesimini yapmak ve ürünlerinin değerlendirilmesi veya imha edilmesini sağlamak.
- Amacı ile ilgili eğitim, etüt, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak.
- Faaliyet konuları ile ilgili olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında;
 1. Tesisler kurmak, işletmek, satın almak, satmak, kiraya vermek veya kiralamak, bunlarla ilgili taahhüt ve müşavirlik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak.
 2. Ticaretle iştiğal etmek, pazarlama faaliyetleri kapsamında satış mümessillikleri, irtibat büroları, satış mağazaları, pazarlama şirketleri kurabilmek ve ana bayilik ile bayilikler verebilmek.

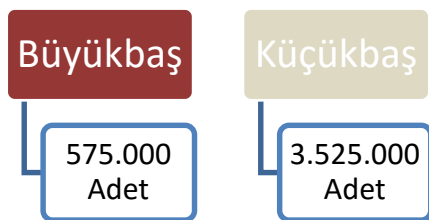
Kurum Ve Franchise Mağazaları

NO	İL	KURUM	FRANCHISE	TOPLAM
1	ADANA	3	3	6
2	AĞRI	1	-	1
3	ANKARA	4	10	14
4	BİNGÖL	1	-	1
5	BURSA	-	1	1
6	DENİZLİ	1	-	1
7	DİYARBAKIR	1	-	1
8	ERZURUM	2	-	2
9	GAZİANTEP	-	1	1
10	İSTANBUL	-	26	26
11	İZMİR	-	3	3
12	KAYSERİ	-	2	2
13	KOCAELİ	-	3	3
14	MERSİN	-	2	3
15	SAKARYA	1	1	2
16	SAMSUN	-	1	1
17	TRABZON	-	2	2
18	VAN	1	-	1
19	YOZGAT	1	-	1
TOPLAM		16	55	71

Kurumumuz 1 depo, 10 kombina, 16 adet kombina satış mağazası ve 55 adet franchising mağazası ile faaliyetlerine devam etmektedir.

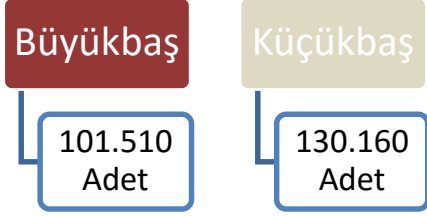
3.1.2 Kurulum Kapasitesi

Et ve Süt Kurumu, tarihçesinde belirtildiği gibi ülkemizin et sektöründeki en büyük kuruluşlardan biridir. Kurumun mevcut yıllık kurulum kapasitesi; 575.000 büyükbaş, 3.525.000 küçükbaş olup tabloda gösterilmiştir.

PRATİK KAPASİTE

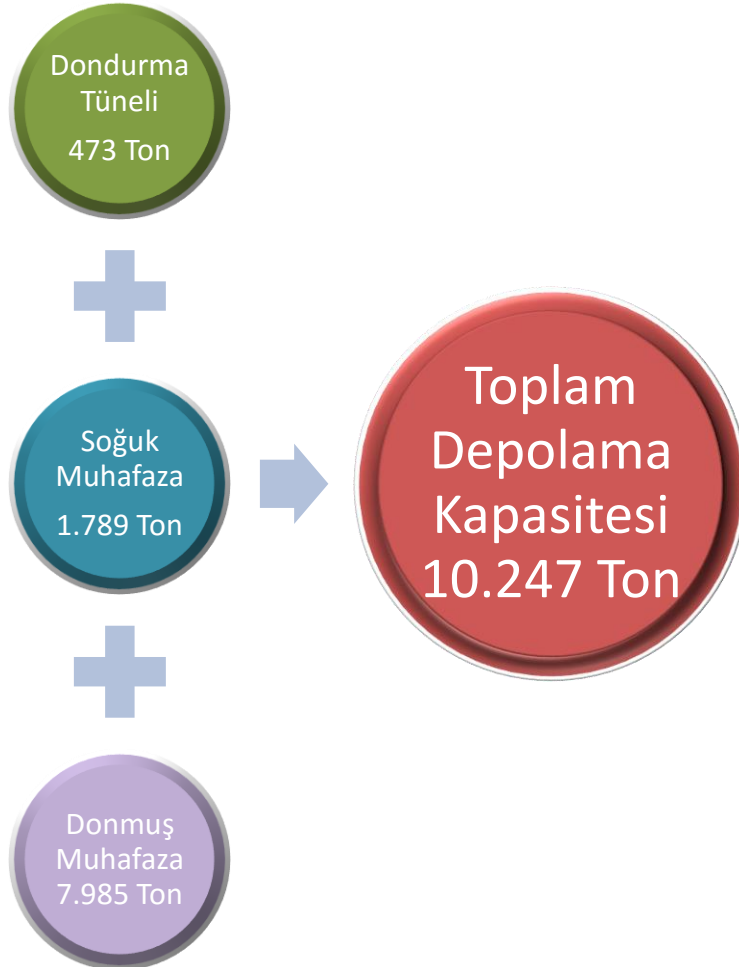
Kurumumuzun 2015 yılında büyükbaş üretimi 101.510 baş 27.844 ton olup küçükbaş üretimi ise 130.160 baş 2.775 tondur.

Kurulum Kapasitemizin değerleri 2015 yılı gerçekleşen büyükbaş ve küçükbaş üretimlerimize oranlandığında 2015 yılı büyükbaş kapasite kullanım oranı % 18 küçükbaş kapasite kullanım oranı % 4 olarak hesaplanmıştır.

DEPOLAMA KAPASİTESİ

Kurumun depolama kapasitesi; soğuk muhafaza 1.789 ton, donmuş muhafaza 7.985 ton, dondurma tüneli 473 ton olmak üzere toplam 10.247 tondur.

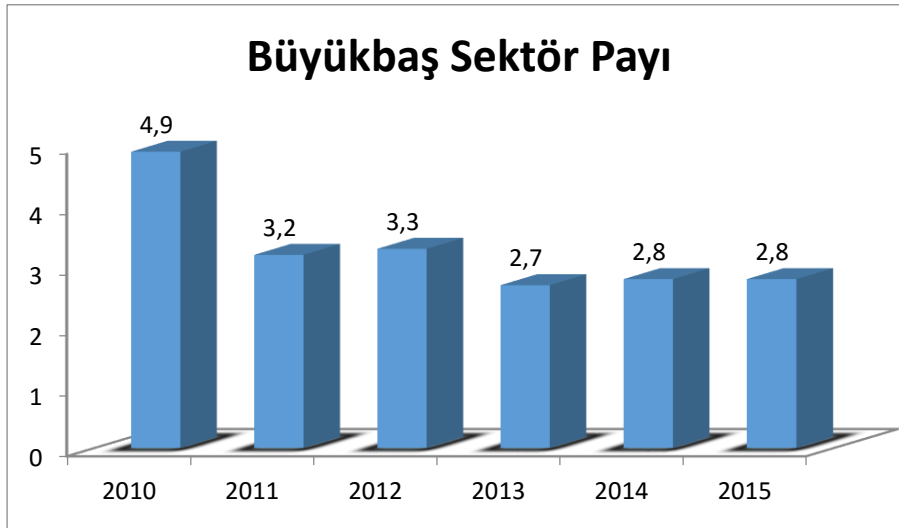
Kombinanın Adı	Kurulum Kapasitesi (Adet)				Dondurma Tüneli Kapasitesi (Ton)	Soğuk Muhafaza Kapasitesi (Ton)	Donmuş Muhafaza Kapasitesi (Ton)
	Günlük B.Baş	Yıllık B.Baş	Günlük K.Baş	Yıllık K.Baş			
Adana	320	80.000	2.000	500.000	26	504	960
Ağrı	320	80.000	2.000	500.000	35	39	249
Bingöl	360	90.000	2.600	650.000	48	96	1.500
Diyarbakır	320	80.000	2.000	500.000	50	144	450
Denizli	160	40.000	400	100.000	101	255	850
Erzurum	320	80.000	2.000	500.000	107	162	1.311
Sakarya	360	90.000	2.600	650.000	62	139	1.460
Sincan/Ank	40	10.000	200	50.000	44	310	1.185
Yozgat	100	25.000	300	75.000		75	
İstanbul Soğuk Depo						65	20
Toplam	2.300	575.000	14.100	3.525.000	473	1.789	7.985

3.1.3. Büyükbaş ve Küçükbaş Kesim Sayısı ile Et Üretiminin Karşılaştırılması

YILLAR	BÜYÜKBAŞ KESİM (ESK)		BÜYÜKBAŞ KESİM (TÜRKİYE)		ET ÜRETİMİNDE ESK PAYI (%)
	BAŞ	TON	BAŞ	TON	
2010	122.659	30.251	2.617.966	621.971	4,9
2011	82.981	20.384	2.579.020	646.521	3,2
2012	109.748	26.712	2.459.000	801.080	3,3
2013	91.184	23.112	3.433.126	869.628	2,7
2014	104.961	24.774	3.714.457	882.525	2,8
2015	101.510	27.844	3766.468	1.015.252	2,8

Kaynak: TÜİK, ESK

2014 yılında Et ve Süt Kurumunun ülkedeki sığır eti sektöründeki payı % 2,8'dir.

YILLAR	KÜÇÜKBAŞ KESİM (ESK)		KÜÇÜKBAŞ KESİM (TÜRKİYE)		ET ÜRETİMİNDE ESK PAYI (%)
	BAŞ	TON	BAŞ	TON	
2010	9.418	214	8.093.130	158.747	0,13
2011	24.221	518	5.586.622	130.394	0,39
2012	45.228	800	4.638.456	114.764	0,69
2013	49.911	535	6.299.135	126.497	0,42
2014	44.919	1.041	6.767.528	125.748	0,82
2015	130.160	2.775	7.007.652	134.011	2,00

3.2. 2014 Yılı Genel Alım, Üretim ve Satış Faaliyet Bilgileri

3.2.1. Alım Faaliyetleri

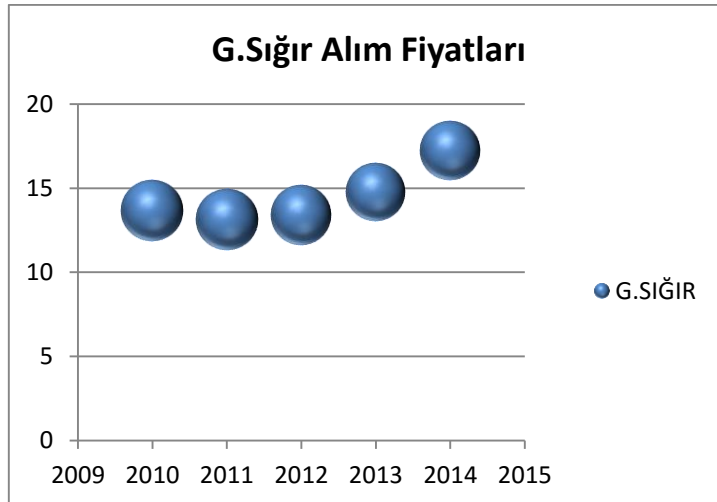
YILLAR	SIĞIR	KOYUN-KUZU	Birim: Baş
			KANATLI
2010	176.001	9.418	3.874.451
2011	97.814	24.221	4.284.111
2012	121.686	45.228	2.527.370
2013	91.184	49.911	1.856.747
2014	104.961	44.919	2.017.960
2015	101.510	130.160	1.781.492

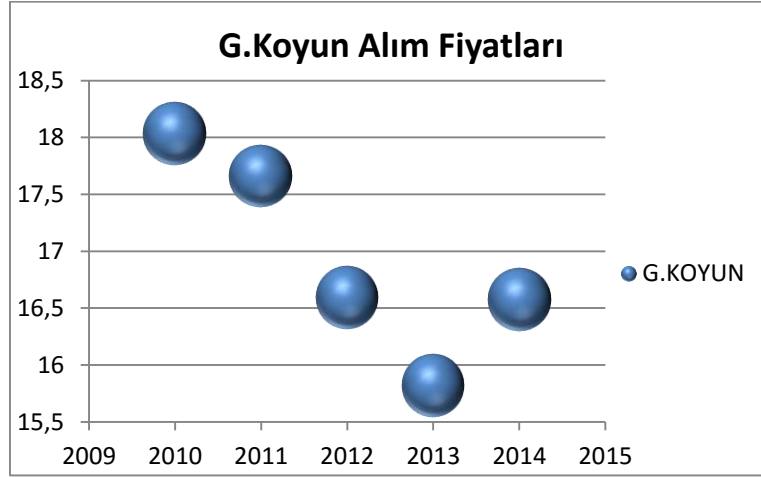
2010, 2011, 2012, 2013, 2014 ve 2015 yılları alım faaliyetine mezbuh alımlar dahil edilmiştir.

2012 yılında ithalatla birlikte 121.686 baş olan sığır alımı yapılmıştır. 2013 yılında 91.184 baş alım yapılmış olup alım faaliyetimiz bir önceki yıla göre % 25 düşüş göstermiştir. 2014 yılında 104.961 baş alınarak bir önceki yıla göre % 13 artış sağlanmıştır.

3.2.2 Yıllar İtibariyle Ortalama Alım Fiyatları

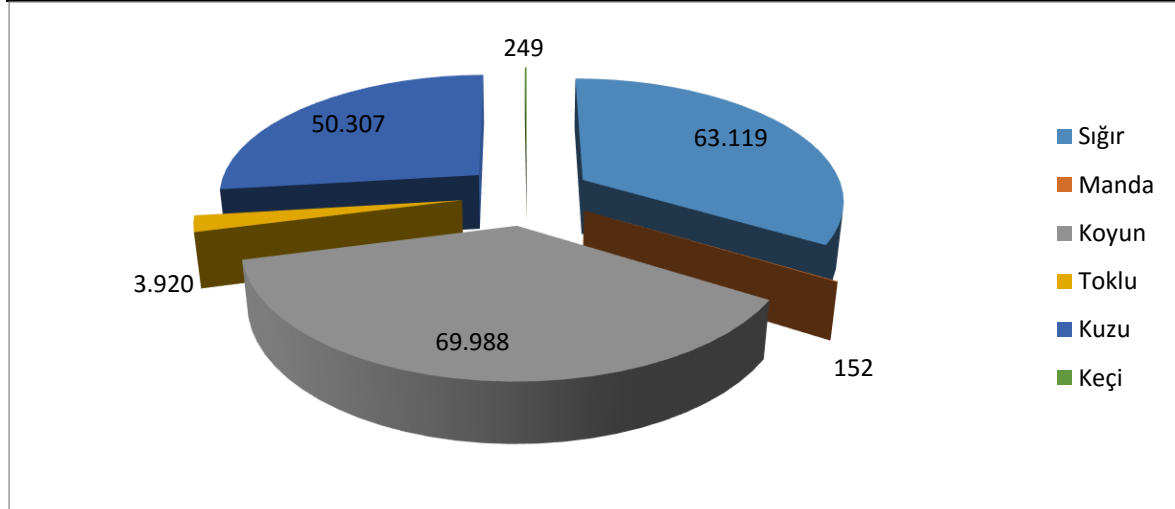
YILLAR	G.SIĞIR	Birim: TL
		G.KOYUN
2010	13.66	18.03
2011	13.13	17.66
2012	13.40	16.59
2013	14.78	15.82
2014	17.23	16.57
2015	21.11	17.15

3.2.3. 2015 Yılı Tür Bazında Serbest Alımlar

Cirsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
Sığır	63.119	15.343	243,08	323.962	21,11
Manda	152	31	203,88	600	19,35
Koyun	69.988	1.639	23,42	28.113	17,15
Toklu	3.920	110	28,13	2.101	19,06
Kuzu	50.307	913	18,14	18.735	20,53
Keçi	249	5	18,52	60	13,00
TOPLAM				373.570	

3.2.4. 2015 Yılı Tür Bazında Mezbu Alımlar

Cirsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
G.SIĞIR	4.719	1.349	285,94	31.464	23,32
G.SIĞIR (*)	33.520	11.121	331,77	150.783	13,56
G.KUZU	5.696	108	18,99	2.399	22,18
G.TAVUK	1.781.492	3.036	1,70	12.977	4,27
P.SIĞIR(*)		6.327		132.713	20,98
P.TAVUK		6.214		32.739	5,27
TOPLAM				363.075	

3.2.5. 2015 Yılı Tür Bazında İthal Alımlar

TÜR	KOMBİNA	BAŞ	TON	ÖDENEN (TL)
G.SIĞIR	ADANA	6.464	2.204	26.794
	AĞRI	2.262	594	12.682
	BİNGÖL	224	67	1.431
	DENİZLİ	802	279	3.164
	DIYARBAKIR	3.474	948	20.387
	ERZURUM	299	87	291
	SAKARYA	11.692	3.992	49.960
	SİNCAN	8.303	2.951	34.481
P.SIĞIR	İSTANBUL		4.189	87.299
	SAKARYA		83	1.426
	SİNCAN		2055	43.989
Toplam		33520	17449	281.904

3.2.6. 2015 Yılı Kombina Bazında Serbest Alımlar

Kombinalar	Cinsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
ADANA	G.Sığır	5.895	1.596	270,73	30.970	19,41
	G.Koyun	790	21	26,78	360	17,00
	G.Toklu	2.920	85	29,16	1.619	19,01
	G.Kuzu	8.423	154	18,31	3.198	20,73
	Toplam				36.147	
AĞRI	G.Sığır	3.208	650	202,53	13.053	20,09
	G.Manda	7	2	241,86	32	19,08
	G.Koyun	10.293	224	21,76	3.844	17,16
	G.Kuzu	2.001	33	16,47	705	21,38
	Toplam				17.634	
BİNGÖL	G.Sığır	7.236	2.094	289,36	47.338	22,61
	G.Koyun	1.600	43	26,84	840	19,56
	G.Kuzu	8.883	167	18,81	3.333	19,94
	Toplam				51.511	
DENİZLİ	G.Sığır	16.599	3.592	216,39	76.788	21,38
	G.Manda	122	24	200,49	484	19,80
	G.Koyun	13.938	322	23,10	5.475	17,01
	G.Toklu	6	0	24,17	3	18,00

Kombinalar	Cinsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
	G.Kuzu	1.867	32	16,99	664	20,92
	G.Keçi	12	0	21,25	3	13,00
	Toplam				83.417	
DİYARBAKIR	G.Sığır	11.185	2.908	259,96	62.920	21,64
	G.Koyun	1.497	43	28,93	826	19,08
	G.Kuzu	1.541	28	17,87	578	21,00
	Toplam				64.325	
ERZURUM	G.Sığır	4.612	1.059	229,58	22.138	20,91
	G.Manda	14	3	215,50	54	17,75
	G.Koyun	8.141	215	26,47	3.672	17,04
	G.Toklu	128	3	24,04	59	19,20
	G.Kuzu	10.114	187	18,47	3.652	19,55
	Toplam				29.575	
SAKARYA	G.Sığır	4.345	1.091	251,07	22.426	20,56
	G.Koyun	25.059	562	22,42	9.559	17,02
	G.Toklu	3	0	35,33	2	19,50
	G.Kuzu	3.703	69	18,65	1.448	20,97
	G.Keçi	47	1	20,19	12	13,00
	Toplam				33.448	
SİNCAN	G.Sığır	3.600	900	249,97	17.575	19,53
	G.Manda	6	1	194,33	23	19,56
	G.Koyun	4.167	99	23,69	1.676	16,98
	G.Toklu	250	7	27,08	125	18,49
	G.Kuzu	6.255	119	18,97	2.550	21,48
	G.Keçi	190	3	17,93	44	13,00
	Toplam				21.993	
VAN	G.Sığır	615	166	269,96	3.643	21,94
	G.Koyun	1.653	35	21,21	596	17,00
	G.Toklu	181	5	25,33	89	19,50
	G.Kuzu	3.359	52	15,44	1.066	20,55
	Toplam				5.394	
YOZGAT	G.Sığır	5.824	1.289	221,27	27.109	21,04
	G.Manda	3	1	217,67	7	10,33
	G.Koyun	2.850	75	26,21	1.265	16,94
	G.Toklu	432	10	24,20	204	19,53
	G.Kuzu	4.161	73	17,46	1.542	21,22
	Toplam				30.127	
TOPLAM					373.570	

3.2.7. 2015 Yılı Kombina Bazında Kurbanlık ve Mezbuh Alımlar

Kombinalar	Cinsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
	MEZBUH					
ADANA	G.Sığır	1.136	325	285,75	7.522	23,17
	G.Sığır (*)	6.464	2.204	340,89	26.794	12,16
	G.Kuzu	300	6	20,10	140	23,25
	G.Tavuk	247.135	437	1,77	1.759	4,03
	P.Tavuk		783		3.887	4,97
	Toplam				40.102	
AĞRI	G.Sığır	581	156	267,69	3.595	23,11
	G.Sığır (*)	2.262	594	262,47	12.682	21,36
	G.Tavuk	225.356	385	1,71	1.700	4,41
	P.Tavuk		548		2.786	5,09
	Toplam				20.762	
BİNGÖL	G.Sığır	116	35	305,75	789	22,25
	G.Sığır (*)	224	67	301,01	1.431	21,22
	G.Tavuk	78.306	133	1,70	583	4,37
	P.Tavuk		253		1.304	5,15
	Toplam				4.107	
DENİZLİ	G.Sığır	633	165	260,22	3.848	23,36
	G.Sığır (*)	802	279	347,60	3.164	11,35
	G.Tavuk	83.237	140	1,69	618	4,40
	P.Tavuk		444		2.362	5,32
	Toplam				9.991	
DİYARBAKIR	G.Sığır	163	43	266,11	1.036	23,88
	G.Sığır (*)	3.474	948	272,83	20.387	21,51
	G.Tavuk	239.760	403	1,68	1.726	4,28
	P.Tavuk		768		3.816	4,97
	Toplam				26.965	
ERZURUM	G.Sığır	229	69	301,12	1.567	22,72
	G.Sığır (*)	299	87	291,60	1.885	21,61
	G.Tavuk	85.240	142	1,67	630	4,44
	P.Tavuk		233		1.263	5,43
	Toplam				5.344	
İSTANBUL DEP	G.Kuzu	3.583	68	18,97	1.539	22,65
	G.Tavuk	5.346	9	1,63	38	4,34
	P.Sığır (*)		4.189		87.299	20,84
	P.Tavuk		23		137	5,93
	Toplam				89.013	
SAKARYA	G.Sığır	361	105	290,11	2.439	23,29
	G.Sığır (*)	11.692	3.992	341,40	49.960	12,52
	G.Tavuk	515.664	877	1,70	3.751	4,28
	P.Sığır (*)		83		1.426	17,15
	P.Tavuk		1.986		10.829	5,45
	Toplam				68.405	
SİNCAN	G.Sığır	321	93	288,61	2.205	23,80
	G.Sığır (*)	8.303	2.951	355,40	34.481	11,68
	G.Kuzu	1.813	34	18,85	719	21,05
	G.Tavuk	263.116	444	1,69	1.889	4,25
	P.Sığır (*)		2.055		43.989	21,41
	P.Tavuk		1.053		5.685	5,40
	Toplam				88.967	
YOZGAT	G.Sığır	1.179	359	304,78	8.465	23,56
	G.Tavuk	38.332	64	1,67	283	4,41
	P.Tavuk		124		671	5,40

Kombinalar	Cinsi	Baş Adedi	Et Ton	Karkas Birim Kg.	Tutar (BinTL.)	Birim Fiyat (TL.)
	KURBANLIK					
AĞRI	G.Sığır	600	93	155,20	2.049	22,00
ERZURUM	G.Sığır	473	72	151,31	1.575	22,00
DENİZLİ	G.Sığır	400	63	157,08	1.382	22,00
YOZGAT	G.Sığır	1.230	183	149,03	4.775	26,05
TOPLAM		2.703	411		9.780	

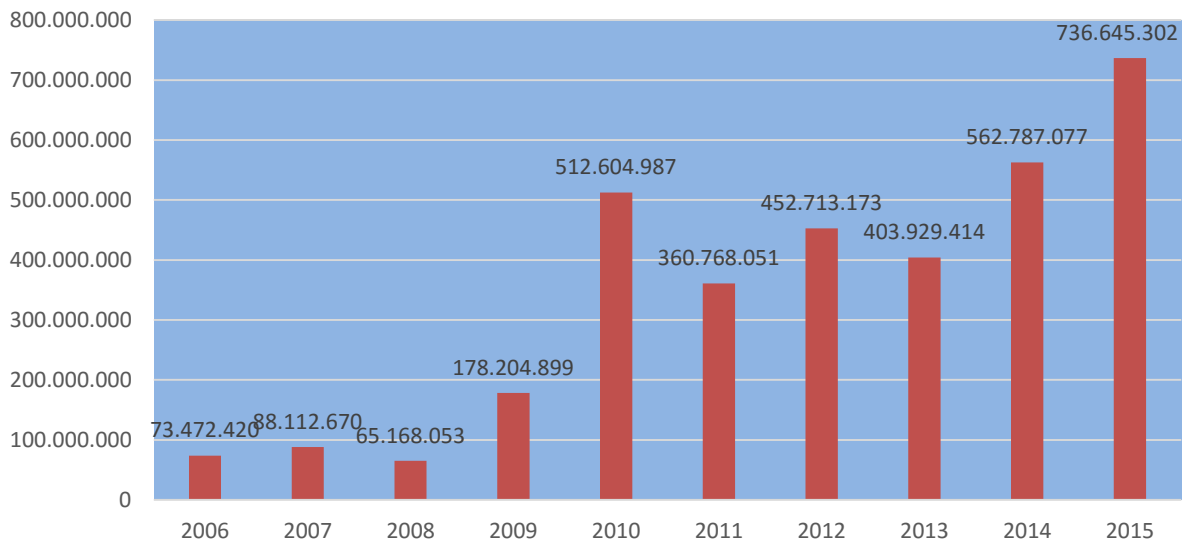
3.2.8. Üretim Faaliyetleri

Birim: Ton

YILLAR	SIĞIR-MANDA	KOYUN-KUZU KEÇİ	TAVUK
2010	33.901	214	7.895
2011	24.605	518	10.543
2012	29.244	800	4.214
2013	21.495	535	
2014	23.804	877	
2015	27.842	2.775	9.205

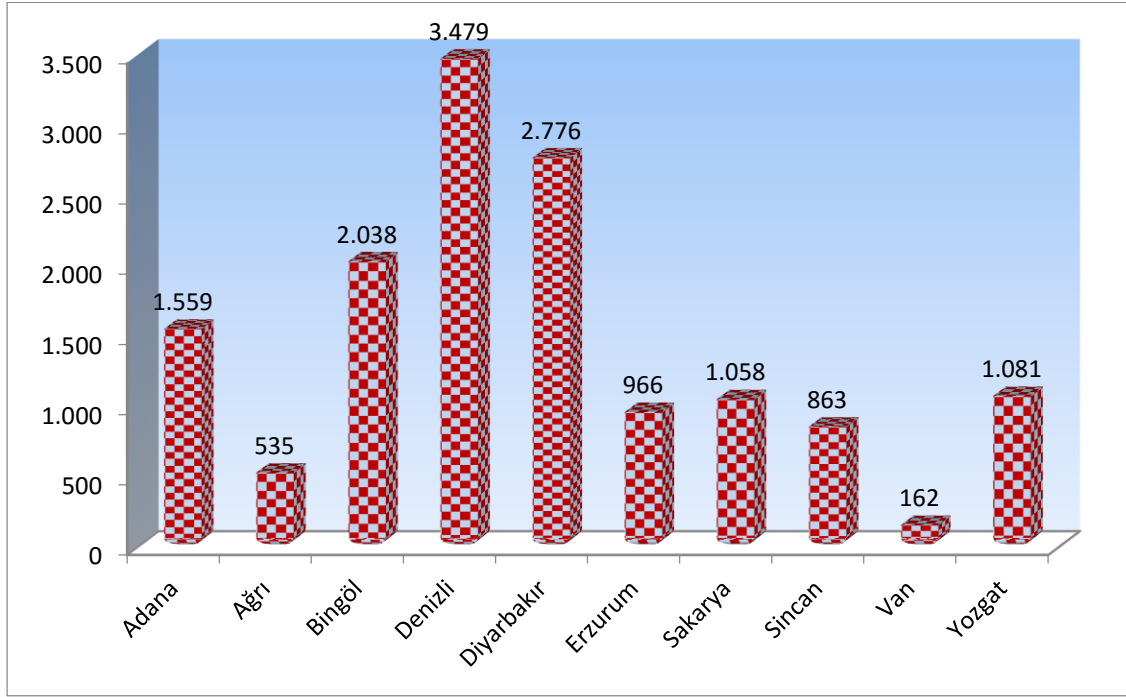
* Üretim faaliyetimize mezbuh alımlar dahildir.

3.2.9 Üreticilere yapılan ödemeler

3.2.10. 2015 Yılı Kombinalar bazında G.Sığır Üretimleri

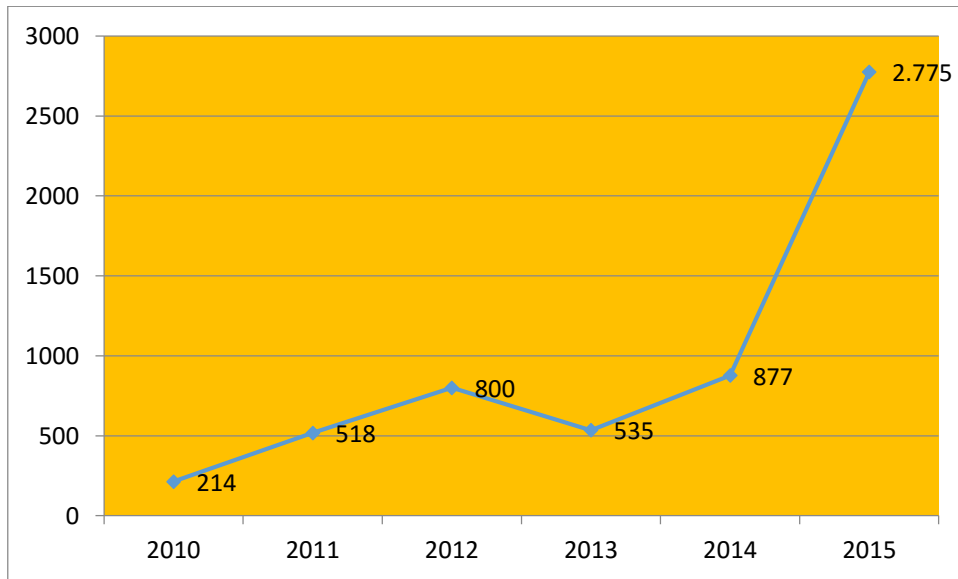
Birim: Ton

Grafikte de görüldüğü gibi 2015 yılında Denizli Kombinası 3.479 ton sığır üretimiyle ilk sırada yer almaktadır. Onun ardından 2.776 ton üretimle Diyarbakır Kombinası gelmektedir.

3.2.11 Yıllar itibariyle Küçükbaş Üretimi

Birim: Ton

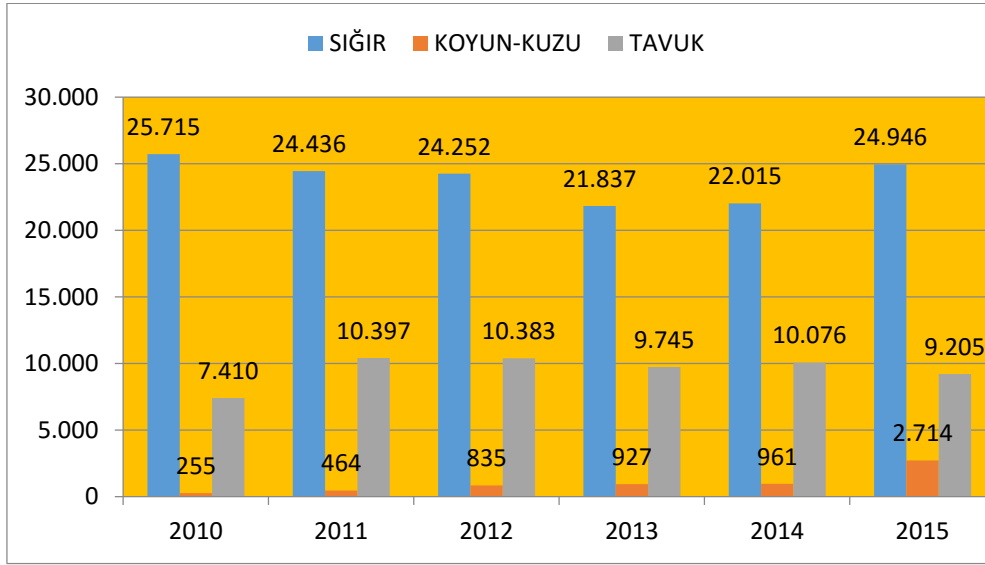

Küçükbaş üretimlerimiz 2014 yılında 877 ton iken 2015 yılında % 68 artarak 2.775 ton olmuştur.

3.2.12. Satış Faaliyetleri

Birim: Ton			
YILLAR	SIĞIR	KOYUN-KUZU	TAVUK
2005	9.339	195	621
2006	7.616	112	3.219
2007	6.661	213	2.547
2008	6.061	131	1.494
2009	14.676	174	5.909
2010	25.715	255	7.410
2011	24.436	464	10.397
2012	24.252	835	10.383
2013	21.837	927	9.745
2014	22.015	961	10.076
2015	24.946	2.714	9.205

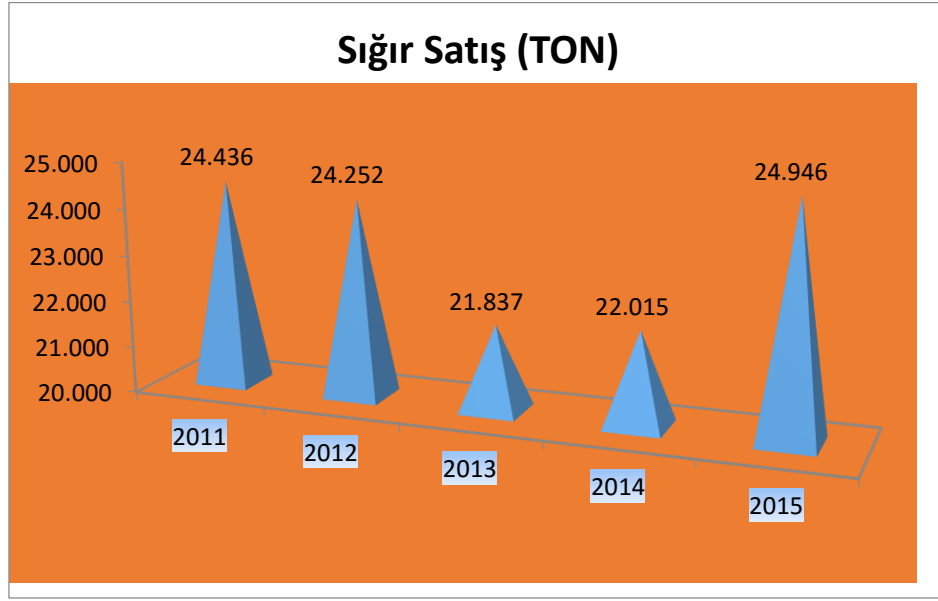
Satış faaliyetimize parça et satışı dahil edilmiştir.

2014 yılı siğir eti satışlarımız 22,015 ton iken 2015 yılında % 12 artarak 24.946 ton olmuştur.

ÜRÜN	GÖVDE	PARÇA	TOPLAM
SIĞIR	16.029	8.917	24.946
KOYUN	2.544		2.544
KUZU			
KIRMIZI ET	18.573	8.917	27.490
BEYAZ ET	9.205		9.205

2014 yılı kırmızı et satışımız 22.986 ton olup 2015 yılında 27.490 ton satış gerçekleşmiştir.
2014 yılı beyaz et satışımız ise 10.076 ton olup 2015 yılında 9.205 ton satış gerçekleşmiştir.

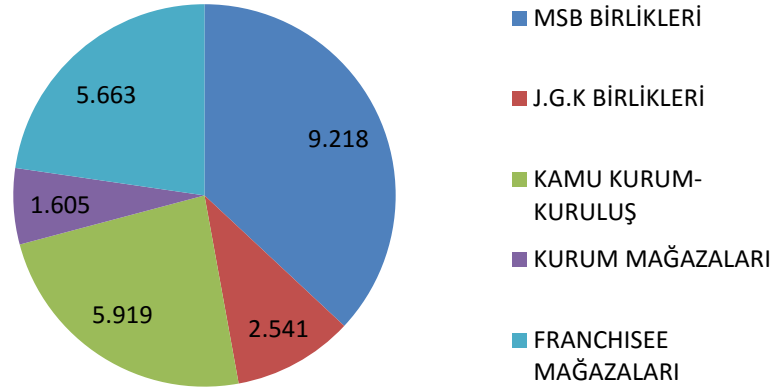
3.2.13. 2015 Yılı Satışlarımız ve Müşteri Dağılımı

Birim: Ton

MÜŞTERİLER	G.SIĞIR	P.SIĞIR	KÜÇÜKBAŞ	BEYAZ ET	ŞARKÜTERİ
MSB BİRLİKLERİ	7.823	1.395	1.098	5.873	1.255
J.G.K BİRLİKLERİ	2.541		362	1217	350
KAMU KURUM-KURULUŞ	5.665	254	65	321	15
KURUM MAĞAZALARI		1.605	200	281	286
FRANCHISEE MAĞAZALARI		5.663	989	1514	617
TOPLAM	16.029	8.917	2.714	9.205	2.523

MÜŞTERİLER	SIĞIR (Ton)	%
MSB BİRLİKLERİ	9.218	37
J.G.K BİRLİKLERİ	2.541	10
KAMU KURUM-KURULUŞ	5.919	24
KURUM MAĞAZALARI	1.605	6
FRANCHISEE MAĞAZALARI	5.663	23
TOPLAM	24.946	100

2015 Yılı Sığır Eti Satışları

2015 yılı sığır eti satışlarımızda MSB ve J.G.K Birlikleri % 47 oran ile ilk sırada yer almaktadır. Franchisee mağazalarına yapılan satışlar toplam satışlarımızın % 23 ünü oluşturmaktadır. Kamu Kurum ve Kuruluşları toplam sığır eti satışlarımızın içinde % 24 paya sahiptir.

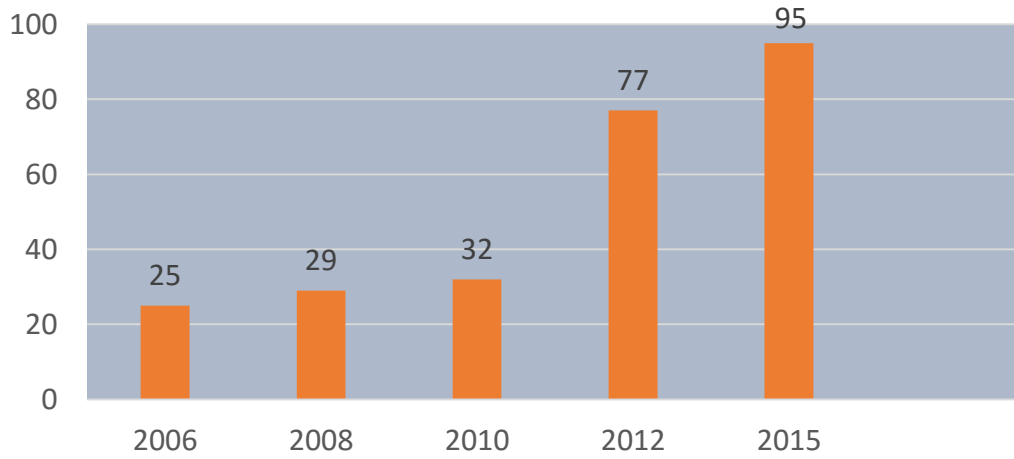
3.2.14. 2015 Yılı Et Üretim, Satış ve Son Stoklar

GÖVDE ET	Üretim	Satış	Son Stok
Sığır	14.486.717	16.029.371,30	6.454.666
Manda	30.556	-	-
Koyun	1.507.103	1.615.693,42	33.368
Kuzu	784.728	816.876,45	4.815
Keçi	4.557	1.074,15	440
Toklu	89.402	109.930	365
Tavuk	-	3.035.884,05	85.686
TOPLAM	16.903.063	21.608.829,37	
PARÇA ET	Üretim	Satış	Son Stok
Sığır	5.162.991	8.917.024,94	858.518
Manda	24.178	-	-
Koyun	76.801	72.944,09	3.531
Kuzu	83.367	75.433,31	13.628
Keçi	3.041	3.041	-
Toklu	19.279	19.084	-
Tavuk	-	6.168.543,46	202.311
Şarta Tabi Et	412.237	-	42.154
TOPLAM	5.781.894	15.256.070,8	

ŞARKÜTERİ ÜRÜNLERİ	Üretim	Satış	Son Stok
Salam	498.475	464.569,07	54.964
Sosis	537.834	519.622,42	33.619
Sucuk	809.409	779.623	57.699
Pastırma	15.414	15.218,55	596
Füme Dil	-	91,50	-
Sığır Kavurma	524.364	573.977,83	54.116
Jelatinli İşkembe	22.796	26.365,11	53
Kıyma - Kuşbaşı Konserve	330.793	-	52.573
İnegöl Köfte	30.508	31.305,10	1.653
Hamburger	17.905	18.899,98	1.344
Kasap Köfte	24.803	25.131,61	1.583
Akçaabat Köfte	21.948	20.908,10	1.376
Tavukburger	-	1.659,40	-
Tekirdağ Köfte	22.512	20.329,29	2.482
Adana Köfte	6.548	6.957,83	1.146
Misket Köfte	9.499	8.785,70	1.611
Füme Et	-	-	-
TOPLAM	2.872.808	2.513.444,49	

İŞLENMİŞ ÜRÜNLER	Üretim	Satış	Son Stok
Ham Bağırsak	112.860 Ad.	113.144	-
Yaş Deri	2.066.521	2.121.192	-
Pösteği	123.474 Ad.	123.175	-
Sakatat	-	-	-
İşlenmiş Kuyruk Yağı	232.478	254.164,67	2.665
Ham Deri Kazıntı Yağı	-	-	-
İşlenmemiş Diğer Yağlar	697.495	488.377,4	64.073
Ham Safra ve Pankreas	-	-	-

İŞLENMEMİŞ ÜRÜNLER	ÜRETİM	SATIŞ	SON STOK
Eritilmiş İç Çöz Yağı	115.423	-	2.959
Diğer İşlenmiş Tali Ürünler	-	-	-
RENDERİNG ÜRÜNLERİ	-	-	-
Rendering Yağları	-	-	161
Eritilmiş Deri Kazıntı Yağı	-	-	-
Eritilmiş Böbrek Yağı	1.914	-	52
Et – Kemik Unu	-	-	677
DENİZ ÜRÜNLERİ			
Donmuş Balık	-	745	-
Fileto Alabalık	-	8.936,95	-
TOPLAM	-	9.681,95	-

Ürün çeşitlerimiz gittikçe artmaktadır. 2012 yılında 77 olan ürün çeşidimiz 2015 yılında 95 olmuştur.